

Bodó Csiba Gizella

San Luis

LEVELEK San Luisnak inkább „Szentföldről”...

Air Mail

(Peru–Bolivia útinapló)

103 RELEASE DATE

AB
C&G

Bodó Csiba Gizella

LEVELEK

San Luisnak

inka „Szentföldről”...

(Peru–Bolívia útinapló)

A könyv a szerző magánkiadásában jelent meg
2012.

©Bodó Csiba Gizella

Fotók: *Bodó Csiba Gizella*

ISBN: 978-963-08-3874-0

Tipográfiai megformálás és borító:
Moharos Terézia

Nyomda: *IcePrint Nyomda*

Bodó Csiba Gizella

LEVELEK

San Luisnak

*Inka „Szentföldről”,
a Hold Völgyéből,
a Nap Kapujából,
s a világ tetejéről*

2012.

Az a dolgom, hogy amit kaptam,
láttam, megismertem, azt a tőlem
telhető legjobb módon továbbadjam.

Hogy ezt megtehessem, a „segítséget” is megkaptam
két nagyszerű embertől.

Köszönet Katalinnak és Istvánnak nagylelkűségükért.
Nélkülük e könyv kiadására jelenleg nem kerülhetett volna sor.
Köszönetet mondok M. Teréziának
a könyv megformázásában nyújtott segítségért.

Bodó Csiba Gizella

ELŐ-MESE-SZÓ

Egyszer volt, hol nem volt...

Túl az Óperencián, túl az Üveghegyen...

Olyan ez, mint a mese; tudod, egyszercsak elindulni hétmérföldes csizmával s átkelni az óceánon, hogy egy másik óceán partján találja magát az ember gyereke, hát ez mese – hiszed, nem hiszed, igaz mese.

Volt egyszer egy király – aki álruhában lakatos volt (talán már nem is tudjátok, mi az, hogy lakatos) –, aki éppen kilencvenkilenc esztendősen lenne, ha élne, de már régen magukhoz szólították őt az égiek!

Szóval ennek a 99 éves királynak volt három gyermeke, s a legkisebb királylány egyszer csak útra kelt, hogy az indiánok földjére menjen, hol a nagy hegyeket szentként tisztelték, ahogy a nagy folyót, az Urubambát is, amelyről még földrajzórán hallott a kis királylány, azóta is ott duruzsolt dallamával fülének valamely járatában a tompa dobszó, U-ru-bam-ba, U-ru-bam-ba!

De hogy egyik szavam a másikba ne öltsem, előbb még az történt, hogy nagy próbatétel elé állították a kis királylányt egy szép napon – aki azóta már akár nagymama is lehetne –, mégpedig azzal álltak eléje, hogy nagy ajándékot kap. Az élet nagy ajándékainak egyikét, ha felszáll a nagy madárra, mely óriás madarat most Luft-Hanzának hívták, s átkel vele hegyen-völgyön, Európán, sivatagok felett, a mesés Afrika földje szegélyén, majd át az Óperencián, s a világ másik csücskén, Dél-Amerikában pihenjen csak meg rövid időre, nem messze a híres karneválok színhelyétől, a híres futballisták országában, a kakaduk hazájában. Ott aztán kitekint a nagy üveg-

kalitkából, míg meg nem érkezik a kisebbik griffmadár, hogy azzal átrepüljön őserdők és hegyek felett, s megérkezzen a másik Óperenciához, a Csendeshez, aki úgy rajzolja a homokba a nyomait, mint egy angolkisaszszony a szoknyája fodrait.

– Hát ezt egy szuszra elmondtam.

Pedig ez bizony a próbatételnek csak az első lépése – merthogy huszonegy nap és éjszaka kell e különös földön tartózkodnia, ahová majd megérkezve egyre feljebb és feljebb, egyre magasabbra és magasabbra kell hágnia, olyan magasságokba, ahol már a levegő is csak ritkán adja magát, s ahol majd mellette aratnak, míg a szemközti hegyek csúcsa az égig ér, s hósapka van a fejükön, s olyan szelídek az állatok, hogy mind-mind megengedi, hogy fura masinákkal képeket készítsenek a puha-pihe fehér jószágokról a messzi idegenből érkezők.

S az út majd óriási kanyonok mellett, nyaktörő serpentineken halad, s a jeges szélben hajóra kell szállnia, hogy közelelről lássa az óriási sziklákon tanyázó millió fajta madarat, pingvintotyogást, fókalustalkodást. Hogy e földi madár- és állatparadicsom után újra repülő masinára szálljon, s mádártávlatból nézze meg az égből érkezett, titokzatos, ismeretlen nagy művészek rajzait, amit az óriások sziklába véstek, s e más bolygóról, vagy egyenesen a csillagokról érkezett, netán a nagy sziklában lakó sárkányok, madarak és különös lények rajzolatának titkait kutassák.

S jaj, a megpróbáltatások csak ezután kezdődnek majd igazán; még magasabbra és még magasabbra kell majd kapaszkodnia a hegyóriásokon, ahol már csak meggörnyedve jár a fehér ember a színes szöttesekbe öltözött helybéliek között. Attól kezdve szent hegyek szent ösvényein járjon, ahol a Földanyát tisztelik; száz meg száz lépcsőt járjon meg, melyet ismeretlen emberek építettek valamikor, akiknek annyi, de annyi aranya volt, mint az öreg Európa összes királyának együttvéve. De az itt élők nem imádták az aranyat, és nem hódoltak előtte. A Földanya kincsének tartották, és az óriás, gömbölyített falaikat csillogó arannyal vonták be, hogy a

Nap ragyogjon vissza ezerszeresen a Föld Istennőjére, amikor ünnepeiken táncolnak előtte.

És a próbatétel része volt az is a királylány számára, hogy átkeljen a nagy kék tavon, ami a világ legmagasabban fekvő tava, s ahol totoranád-hajócskákon közlekednek az aymarák s az inkák leszármazottai, találkozzon s beszélgessen velük nyúlfarknyi időt a régmúltról, jelenről.

S ha mindezeket sikeresen túljutott, a Hold Völgyének fura-félelmetes labirintusát is meg kell járnia, köszirtre fel, köszirtről le, mintha ezer csontváz között járna a borvörös hegyek karéjában.

Ezután beléphet majd a Csillagkapun, kinézhet a Napkapun, s elindulhat a legnagyobb inka király palotájába, ami aztán tényleg túl van a világ végén, hegyen-völgyön, a világmindenség tetején. Ott, ahol emberarcú hegyekhez út nem vezet, s ahol olyan szelídek a madarak, hogy tenyeréből esznek, s a lámák hozzáhajolnak, hogy megérintsék. Ott, ahol szelíddé válnak az emberek, és könnyeznek, ha ott állnak a teraszokon, bérceken, s jószág és szeretet tölti be szívüket.

És ott lenézni sem lehet az irdatlan mélységbe, igaz, az óriás hegyek felett még irdatlanabb magasságokban újabb hegyeket takarnak titokzatos ködök és felhők, csúcsaik már biztosan a fenti világba érnek.

És a hajdani nagy inka király városának kövei árasztják az erőt, melyből adnak annak, ki megáll előttük. Ez a kő a Nap-kő vagy Menny-kő, ahol az inka uralkodó és természettisztelő népe beszélt az égi hatalmakkal.

Ide kell hát a próbatétel végén feljutnia a királylánynak, hogy a huszadik napon hódolhasson a Természetteremtő csodálatosságá előtt.

Ha épségben visszajut ebből a magasságból, akkor az ország fővárosának palotája előtt az uralkodó díszegyenruhás zenekara fogja húzni a nótát a világ minden tájáról odasereglett embereknek.

Eddig tartott a hevenyészett felsorolás, hogy mit kell kiállnia a próbatétel alatt. A királylány megijedt ennyi nehézség hallatán. Aztán apjára, az Őreg Királyra gondolt, aki mint mondtam, kilencvenkilenc – azaz egy híján száz – esztendősen lett volna ez esztendőben, ha meg nem hal. S a középső királyfira is gondolt, aki szintúgy az égi mezőkön bókászott már. Ám a királylány tudta, hogy értük meg kell járnia a reá szabott utakat, mert az Őreg Király és a középső királyfi is mindig tengerre vágott. Arra, hogy lábukkal egyszer érintsék az Óperenciát, de sosem jutottak el.

Így hát a legkisebb királylány igent mondott, s elindult a nagy ezüstmadár felé, hogy szárnyai alá bújjon.

Mielőtt elindult volna, búcsúzóul azt ígérte, hogy útvjáról, a próbatételekről írásokat készít majd s leveleit a fehér galambokra bízza!

Ha kíváncsi vagy a nagy utazásra, olvass bele leveleibe.

Az elindulás

Budapest, 2009. július 27.

Kedves!

Csendességbe visszavonult, kertembe bújó nyárra készültem – tudod. Több mint egy hónapig, majdnem kettőig nyomás, szorítás volt a szívemben, pihenni akartam és írni. Papírra vetni azt a néhány napot a szlovén tengerpart mellett, vagy régi gondolatokat, vagy csak úgy a naplót. Szóval csak lombokra meredten, meditációs ringásban tölteni a napokat. Végigjárni elmúlt éveket, folytatni a megkezdett könyvet, kölyökcicák játékát nézni a kertben. Ennyire vágytam.

Ki dönti el, hogy az elképzeléseinkből mi válik valóra? Ember tervez? – Tényleg így működik? Biztosan.

Negyedszer is nemet mondtam a perui-bolíviai utazásra invitáló emailekre. Nem és nem! Nem erre vágyom, meg a pénz is gond, meg erőm sincs... és még néhány, néha erőtlén, néha mesterkélt, néha el-tökélt elutasítás.

De akkor miért kérdeztem meg a környezetemben az embereket? Ah – hát miért kérdez néha az ember? A kérdéseket mindig a bizonytalanságaink teszik fel – hátha valaki úgy válaszol, ahogy legbelül én

is szeretnék válaszolni, de valamiért mégis az ellenkezőjéről győzködöm magam.

Biztosan te is voltál már így. Nem?

S amikor tényleg úgy éreztem, hogy szilárdan nemet mondtam, akkor, na, akkor mentem el a festőművész család kiállítására.

A művész elsőre megfogott a képeivel, melyeken titokzatos írásjelek, tibeti pecsétek, csiganyomatok voltak elrejtve a szinte agyagszerűvé érett vásznanon.

Baráti házaspár csapott le ránk, amikor meghallották, hogy Sz. messterrel Peruról beszélgetek. – Micsoda? Peruba utazol? – Ugyan, de-hogy, csak van egy lehetőség, hívtak, régész, egyiptológus társaság tagjai; Peru–Bolívia. Én nem vágyom ilyen hosszú útra és egyáltalán... csak...! – És akkor jöttek az érvek; ellene, mellette, mire a baráti házaspár óriási elánnal elkezdte a propagandamunkát, miszerint fiuk minap érkezett az említett helyről vissza, telve energiával, teljesen odavan, és azt mondja, hogy oda el kell mennie mindenkinek, mert az olyan más, olyan erőteljes, olyan... Na, így indultam hazafelé a Körúton. Még megvacsoráztunk egy varázsos tűzzománc képeket készítő iparművésznővel, aki hasonlóan ecsetelte az élet dolgait. – Mi a fenéért spórol, gyűjt vagy fél az ember – csaptak le rám a szavai. – Utazni kell, látni kell, az a miénk, izgalmas világ, ha nem láttad még, el kell menni... – És mondta és mondta ő is, miközben belemerültem a tűzzománc képek mesevilágába, merthogy beinvitált a színekben vibráló, Krisztina körúti lakásba.

Tíz óra elmúlt, csendesedett a város, ahogy tőle is hazafelé vettem végre az irányt. Peru. Múlt év decemberében küldtek egy gyönyörű fotósort Machu Picchu csúcsáról, a városromról, azzal, hogy – LÁSSATOK CSODÁT! – Aztán eszembe jutott a januári álom, amikor arra ébredtem, hogy Peruban járok egy erdei úton, s reggel éb-

redve emlékeztem rá. Mosolyogva írtam naplómba: az év utazása csak nem Peru?

Aztán ezeket el is felejtettem.

Mit akar tőlem Peru? Bocsánat. Mit akarok én Perutól? Miért ez a kitartó hívás? Soha semmi sem véletlen persze, tudom.

Na, ha most hazaérek, megkérdezem az egyiptológus lányt, aszszonyt, hogy meddig várnak még rám. Hiszen a számlám a banknál – a hirtelen kirobbant gazdasági válság miatt – még mindig zárolva.

Háromnegyed 11-re járt az idő. Teljesen feldobódtam a kiállítástól, a látott sok értékes szép munkától, a beszélgetésektől, az áttört, antiknak ható tűzzománc képektől, s a feltámadt kíváncsiságtól, hogy én vajon miért utasítom el ilyen kitartóan ezt a lehetőséget.

Kinyitottam a gépet, hogy leírom kérdésem: – Vártok még rám, s ha igen, meddig?

Megjelent a levelezőablak: – NA, NEM GONDOLTAD MEG MAGAD? GYERE VELÜNK, G. – Aláírás: Ágnes.

3 perc múlva ment a válasz. – DE! Igen! Megyek.

– Szenzációs!!! – érkezett a szó!

2009. július 27-én – apám születésnapján – az esti órákban még világos volt, amikor felszállt a Lufthansa gép 3447-es járata Frankfurt felé, hogy onnan majd Sao Paulóba vegyük az irányt egy óriásgéppel. Kora reggel lesz, mire landolunk, s 3 óra múlva továbbrepülünk Peru fővárosa, Lima felé.

Kedves – „csak” felszálltam, s magasabb régiókban megfogalmazott gondolataim máris küldöm feléd egy légifolyosón. Mindjárt kilenc,

azaz 21 óra. Pontos az érkezés, 20:55 perc, amikor Frankfurt reptere felett hatalmas szivárványhíd alatt leszállunk.

Öllemek

Bogi

Budapest és Frankfurt között, 2009. július 27-én, évfordulónkon

Még az égből!

2009. július 28.

– „Átmenet” az 1. napból a 2. napba.

Kedves!

Tudod, milyen érzés az, hogy felszállsz délután egy repülőgépre, átszaladsz vele fél Európán, majd egy óriásgépen elindulsz az estében, hogy akkor már átlósan, ténylegesen átszeld az európai kontinenst. Lásd, ahogy kiírja és mutatja a kis monitor – amihez a tekinteted épp csak meg kell emelni –, hogy Párizs felett vagyunk, elhagytuk Madridot, áthaladtunk a Gibraltári-szoros felett – olyan kilencezer méter magasságban, s Dakarnál elhagyjuk az afrikai partokat is. Dakarnál, ahol a nagy sivatagi ralik szokták útjukat befejezni.

22 óra 35 perckor indultunk Frankfurtból São Paulóba.

Szinte úszunk a levegőben a sötét óceán felett. Hosszú órák óta jövőnk folyamatosan. Éjszaka van, elhagytuk Európát, Afrikát, elindulunk az Atlanti-óceán feletti mélysötétbe. Mélysötét víz felett mélysötét égen.

Este vacsorát kaptunk, italokat kínáltak. Éjszaka van, az utasok többsége alszik a takarók alatt, vagy csak úgy. Végig ébren vagyok, s nem túl sok a látnivaló, bár nem ablaknál ülök. Ha ott ülnék, sem

látnék semmit, hisz automatikusan lehúzták a kis redőnyöket. Fi-gyelem a szuszogó embereket, az időnként megjelenő légikísérőket, akik frissítőt, teát vagy szendvicset kínálnak halkán az ébren lévők-nek. Hallgatom annak a pici gyermeknek a sírását, akit apja ringat fel s alá járva, hogy megnyugtassa. Mit gondolhat, érezhet egy eny-nyire kicsi gyermek, aki nem a megszokott ágyában alhat? Félelme-tes számára valószínűleg mindez, s azért sír szinte egész éjszaka. Hisz ő nem érti, mi történt a fülében, fejében, ahol feltehetőleg neki is lüktet és feszít a vérnyomáskülönbség. Vajon ki miért vállalja az ilyen hosszú utazást; üzleti úton van, vagy rokonoktól, családtól in-dul vagy érkezik? Ki tudja. S az éjszaka nem akar múlni, mindig az éjszakába megyünk előre az időeltolódás miatt, már 12 órája. Néha felállok, kiséta-lok a mosdóhoz, már csak azért is, hogy mozogjak. Útitársnőmmel, akivel majd megosztjuk a szobánkat perui utunkon, egymás mellé kerültünk az ő jóvoltából, mivel észrevette, hogy a brazil utastársak nem egymás mellé kapták a jegyüket. Kettőjük kö-zé kerültem, ő gyorsan kapcsolva felajánlotta a helycserét – így mi beszélgethettünk, ismerkedhettünk, a brazil útitársnök pedig örül-tek, bár örömu-eket csak egy kimért biccentéssel fejezték ki.

Útitársnőm is elalszik, s csak a nézelődés, a monitor követése, az adatok figyelése, a hőmérséklet és távolságok csökkenése, ami szó-rakozást nyújt.

Majd megjelenik a dél-amerikai szárazföld a képernyőn, egy nagy kanyart írunk le São Paulo felé.

Szent Pál, Szent Pál, mostanában milyen sokat találkozom veled. Szent Pál éve van, Szent Pál a *Damaszkusz kapujában* könyvem meg-határozó alakja is, s íme, lassan leszállunk a dél-amerikai konti-nensen Szent Pál, azaz São Paulo városában.

A repülőtér – csak úgy saccra – nekem akkorának tűnt, mint a VI-II. kerület. Megyünk egyik folyosóról a másikra, az út másfél órát tartott – vagy csak úgy éreztem –, hosszú mozgójárdákon siklunk, ahol kissé pihenek. Viszont akik ezt a kis kényelmet választottuk, lemaradtunk jócskán vezetőnk mögött, aki valahol elől járva kereste a „kaput” a perui géphez. De ő is eltévedt ebben az eszméletlen nagy labirintusban. Még hajnal van. Kevesen járkálnak az üvegfolysókon, ahol üvegkirakatokban állapotos, nagy pocakú babák „álldogálnak”. Mi csak mentünk, monoton, gépies lépésekkel, amikor végre valahol a végeken, ahol már nem volt tovább, leroskadhattunk a hosszú üléssorokra elgémberedett, olajozatlan tagjainkkal. Csomagjainkat elengedtük, kinyújtóztunk, hogy kivárjuk azt a közel három órát, amikor majd a perui géppel továbbrepülünk. Egy hatalmas tukán portréjával szemben ülve olyan volt minden, mintha egy üvegkalitkában lennék, ahová semmilyen zaj nem szivárog be a külvilágból. Emberek jönnek-mennek, én ülök ebben a némaságban.

Azt hiszem, csak az agyam nem tudta felfogni, hogy szerénységem, aki tegnap délután Budapesten még egy kocsiban ült, most Dél-Amerikában van São Paulo hatalmas tranzit várótermeinek egyikében. Az üvegfalon túl óriás repülőgépek, a nagy csarnokban utasok várakoznak. Tekintetemmel az óriás tukán kék-zöld szemébe merülök.

Hosszú sor kezd kígyózni egy kapunál. Mennünk kell.

Indulok. Majd újra jövök, kedves! – Ó, útra kelők, úton lévők – s ti, akik valahol vagytok, útitársatok küldi üdvözlését.

Öllelek szeretettel

Bogi

Már

São Paulo, 2009. július 28-án

2. nap.

Lima, 2009. július 28.

Kedves!

Újra itt vagyok, néhány sorommal, néhány gondolattal és több ezer km-rel távolabb az „itt”.

Hajnali 5 óra 20 perckor érkeztünk São Paulóba.

Alig 3 órás tranzit után, 8:25-kor indultunk Limába. Reggel van.

Kissé gyűröttek vagyunk, s fáradt-csendesek. 12 órányi repülőút van mögöttük a Dzsembón – vagy Jambón? Ott alig volt érzékelhető, hogy haladunk egy óriásgépen, aminek motorja van, ami végtelen mennyiségű üzemanyagot fogyaszt egy ilyen út során – ami ráadásul sajnos nagyon szennyezi Földünk légterét. S annak a monsturn masinának még a zaját sem hallottuk, a mozgását sem érzékeltük, s a tájak, felhők vonalait sem láthattuk.

Az érkezés *Limába* olyan érzéssel töltött el, mint a damaszkuszi első benyomások voltak két esztendeje.

A formaságok elintézése, a csomagok átvétele után kitoljuk a kis kocsikat puttonyainkkal a reptér modern üvegcsarnokából, s egy szűkös mikrobuszba zsúfoljuk magunkat a napfényt nélkülöző dél-
lelőtti Limában. A város nem tűnik túl változatosnak az első fél órában. Épületei inkább lehangolóak. Mint egy óriás Miskolc a tiszai pályaudvartól villamoson a belváros felé. Talán az álmatlanság teszi, hogy nem kíváncsi éberséggel nézem a város hétköznapi életét.

Az út folyómeder feletti hídon megy át, ami csak nevében folyó, mert széles medrében kő- és építésitörmelék-halmokon bukdácsol egy kicsiny, kanyargós erecske. Délidő van Limában.

Egy órányi az út a reptérről az elegánsabb negyed felé, ahol a szállodánk van. A kockaházakat felváltják a változatosabb épületek. Az utak, a járdák viszont jó minőségűek végig, s a sávokat elválasztó szigetek dús pázsitja és egyre szebb növényzete feldobja a képet. *Miraflores*nek hívják a kerületet, ahol szállásunk lesz a következő két napban, s majd 20 nap múlva visszatérve ugyanide. *Miraflores* az elegáns negyed, aminek eleganciáját szintén nem sikerül első pillanatra felfedezni. Szemerkél az eső, fáradt és csendes mindenki, s a szálloda halljában a finoman csobogó kis szökőkút sem derít fel; lám, itt a keleti színes márványokat hiányolom. – Miért van az, hogy mindig mindent később értékel igazán az ember?

– Elég a csüggedésből! Nyugalom, majd ez is tetszeni fog! Ne ítélj idejekorán – biztatom magam, miközben egykedvűen nézem fáradt társaim s az asztalon égő jókora gyertyát. Méretes szép gobelin van a falon – azt hiszem, a látásommal van a gond, hogy semmit nem látnak elég színesnek, elég szépnek, elég otthonosnak.

Régi, közös utazásaink jutnak eszembe, a megérkezések valahová mindig feszültté teszik az embert. Nem így van?

„Hotel Carmel” – a Carmel hegye pedig igen messze van innen. Megkapjuk a szobakulcsot, 503. Ez jó szám.

A hatalmas csomagkupacból kiválogatom puttonyom, körbepillantás a tágas, jól berendezett hotelszobában, gyors kézmosás, s a csapat 15 perc múlva már indul is sétára, a Csendes-óceán partjára.

Otthon a programot olvasva ez volt az első csábító mondat: „Séta a Csendes-óceán partján.”

Esőbe hajló az idő, felhő borítja az eget. Az ötödik emeleti ablakunk hangulatos étterem teraszára s annak tömzsi, dús palmafáira néz.

Hamar felmérjük, hogy szállodánk egy mellékutca elején van, két háznyira a forgalmas főúttól. Az út túloldalán az első épület egy 32 emelet magas, csupa üveg szálloda. Nagy a késő délutáni forgalom, igencsak kell ügyeskedni, hogy átjussunk a túloldalra. Hamar felfedezünk egy jó kis üzletet, ahol szendvicsek, csemegék, sütemények vannak.

De most sétára és vacsorázni indulunk.

A főúton hömpölyög a gyalogosforgalom. Éttermek, kávézók teraszai követik egymást, tágas, szép tér a túloldalon, impozáns temp-lommal, kirakodóvásárral az ünnep miatt. Az éttermek utcájára mutat vezetők, visszafelé itt fogunk tenger gyümölcsei vacsorát fogyasztani.

Nem hivalkodó, de szépen rendben tartott házak sora vezet le az óceán felé. Előkertjeik ápoltak, dús pázsit, friss élénkzöld pálmák óriás cserepekben vagy földbe ültetve. Egy utcába bepillantva, ün-

nepibe öltözött fán magnóliafűrtök rózsaszín szirmai duzzadnak. Többen odasietünk gyönyörködni s fényképezni. Mégiscsak tél van. Megörülök a szintén virágaival pompázó muskátlisornak. Páradús a levegő, nem csoda hát, hogy minden olyan viruló. Az itteni tél a mi meglehetősen esős októberünknek felel meg talán.

– Ez az a „szottyos idő”, amiről beszéltem – mondja vezetőnk. Már látszik a „föld” vége, ami magas partoldalban ér véget hirtelen, s mi ott állhatunk az Óperenciás előtt.

Szél-szobrászta fák szertelen alakzatai rajzolódnak a víz és az ég bágadt kékjébe. Közöttük állva nézem a végtelent. Látjátok e képet az én szememen keresztül?

Lima lakossága a fenséges víz feletti sétányokon ünnepel. Családok sétálnak, rengeteg gyerek, fiatal párok andalognak egymást átkarolva. A szinte műnek ható smaragdzöld puha gyepon tökéletesen arányos fenyőfélék nyugöznek le. Meg kell, hogy érintsem, hogy valódi-e. Valódi. Az óceánpart felett másodpercenként emelkednek fel a sárkányrepülő.

Kapkodjuk a fejünket. Az óceán méltóságteljes ritmusban emeli, süllyeszti fehér fodrait lent a mélyben, ütemes dobbanással. Végtelen ereje érezhető. Sejtelmes, titokzatos ködfüggöny libeg a part távolabbi szélei felett, turbánba burkolva a benyúló földnyelvet.

Hosszan állunk a csendes erő előtt. Csendes-óceán. Rátámaszkodom a mozaikkockákkal kirakott, hullámozó kőkorlátra. „Una Cinta A Tus Cabelios”, hullámszik az egyik kőíven a felirat.

Hullámszik minden; odalent a víz, a vörös föld a partoldalon, a kőpárkányok, a játszódozó gyermekek. Lent egészen picinek tűnnek a hullámlovasok, fejünk felett emelkednek a színes paplanejtőernyősök. Csendesen, békésen ünnepel Lima lakossága, csendesen olva-

dunk bele ebbe a békességbe. Ahol ilyen erők vannak, mint a fémes fényű, ezüst óceán, ott csendes az ember, hiszen itt oly kicsiny.

Néztem, néztem hosszan a végtelent, mintha arra várnék, hogy a „végén” majd feltűnik valami. Olyan képtelen gondolat ez.

Peruban 1998-ban óriási pusztítást vitt véghez az El Niño. Megmutatta erejét minden elem; hatalmas kőtömbök, sár és víz zúdult az ország tengerparti részeire, köztük Limára is.

360 ezer lakos vált hajléktalanná! Iszonyatosan nagy szám, s így talán már jobban érthető a komoly arcok, messzire tekintő, szomorú szemek. Az El Niño-hatás pusztítása Perutól Chile északi részéig tombolt.

Égbe nyúlnak a legyezőpálmatorzsek, s a természet humoraként szinte dülöngélnek „részeg” törzsekkel az óriások derekáig érő cin-

gár lábú fák. Itt, a „Szerelmesek parkjában” bukkan fel egy szobor-együttes is, a két egybefonódó, terrakottaszín monstrum alak szint- groteszkül oda nem illő figurája derűtséget vált ki belőlünk.

Az ezüst-zöld együttesben sárga virágokkal gazdagon ültetett virágágyak kerek tányérjai úgy mutatnak, mint egy pompásan terített asztalon a finom étkek.

Olyan harmonikus az egész, olyan lenyűgözően hatalmas és nyugodt, hogy legszívesebben elnyújtóznék, mint akinek véget ért az útja.

Hiszen eddig kell eljutni, az Óperenciás-tengerig – ó, nem, tévedek, azon túlra!

Ma este is olyan csodát kaptam az élettől, amit nem reméltem, hogy valaha megkaphatom, láttalak, Óperenciás!

A késő délutáni szürkület lassan alkonyatba hajlik, amikor visszaindulunk a szállodához közeli éttermek utcájába.

Egy ital, egy meleg vacsora jól fog esni. Jókedvűen ülünk le az éttermek utcájának első fedett teraszán álló hosszú asztalhoz.

S rövidesen hozzák a well-cam drinket, Peru nemzeti italát, a Piscót.

S igaz, hogy szítál kissé az eső, s igaz, hogy hűvös a levegő, mégis jólesik a nyitott teraszon a jeges-hideg ital. Fehér, mint a tej, némi habbal. S mint kiderül, ez egy jellegzetes pálinkaféle, limo-lime és tojásfehérje-turmix egyvelege, ami igen kellemes, s nagyon itatja magát. Azt hinné az ember, hogy ebből ó, egy vödörrel – de lehet, hogy csalóka a dolog. Mindenesetre az az üdvözlő ital igen jókor jött, és nagyon jólesett.

Az étlapon különböző tengeri herkentyűkből álló étkek. De hát mi más is lenne az óceánparton? Forró spárgalevest kérek, s a kagylós, különböző halakkal, rákokkal megrakott rizst. – Én legszívesebben grillcsirkét ennék sült krumplival – mondja egyik utastársunk. Amikor megkapom a „shell-kagylós” rizsemet, ami nagyon gusztu, de az illa-

ta... hát az nem egészen az én gyomromnak tetsző, én is legszívesebben ezt mondanám. De nem nyafogok, a hatalmas tál kagylós rizst átadom Lalának, s biztosítom vezetőnket, hogy nekem elég a spárgaleves egyelőre. A levest egyszerre hozzák ki a második fogással, mert itt inkább csak vagy egyik vagy másik ételt kérik a helybéliek.

Te tudod, hogy nem nagyon szeretem a halételeket, úgy gondoltam, itt kipróbálom, nem ment, semmi baj.

Egy hatalmas pohár sörre benevezek még, s valóban nagyon jól érzem magam.

Franciás éttermek, olasz pizzériák mellett baktatva ásványvizet vásárolunk a patikaszerű sarki boltban. Táncolni nem vágytunk ezen az estén. A hotelszoba ablakából nézem a szemközti étterem teraszának pálmáit, kopog az eső.

Olyan fáradt vagyok –
olyan fáradt.

Bogi

Limában, 2009. július 28-án, a világ másik oldalán.

A 3. nap.

2009. július 29.

Kedves!

Otthon már nyugovóra tért a nap, s talán jó meleg este van. Itt kezdődik az élet.

Olykor lehet majd olyan, hogy nem tudok külön levelet írni. Az újságnak írt esszét, vagy rövid úti beszámolót küldöm el neked. Kérlek, továbbítsd majd – s ugye azért nem neheztelsz, ha külön írni már nem lesz erőm? De azok a sorok is neked mesélnek.

Az éjszakák oly rövidek írásra, pihenésre, másnapi holmik előkészítésére vagy csomagolásra.

Reggeli után a *pachacamaci* „Áldozati és szertartáshelyhez” indulunk, Pachacamac kolostorának romjaihoz, falaihoz, ásatásához. Ez a hely közel van az óceánhoz, s Limától talán 30 km-re.

Várni kell kicsit a nyitásra – tobzódó virágok futják be a lugas tejet a terület bejáratánál. Pompás virágok a téiben, hatalmas kaktuszok, egy sáros, csapzott láma, amit mindnyájan lencsevégre kapunk, hiszen az első, amit közletről látunk. De őnagyképűsége nem szereti a fotózást, mert mindenkinek hátat fordít.

Mielőtt a városmaradványhoz indulunk, meghallgatjuk az ismeretűt a kis múzeumban.

A hajdani város neve Pacha, ami annyit tesz: *világ*, a camac jelentése: *életet ad* – „aki életet lehel a világba”. Pachacamac a Napisten vagy a Tűzisten fia is volt, s a földrengéseket is uralta.

A romok ma csendesek, nem érzem az élet erőteljes leheletét, szinte alig észrevehetően szemerkélni kezd az eső.

Fontos ősi jóshely is volt e hajdan jelentős város. A legjobb állapotban ma a Naptemplom látható. Sziklaoromra építették, s mintegy negyven méter magas. Az alsó részén kőből, felül adobe-téglából rakott és vörösre festett épület sajnos zárva. Belsejét nem tudjuk megnézni a „Színes Templom”-nak.

Hosszan gyalogolunk felfelé a meddőhányóhoz hasonlító terepen a kolostorépülethez. Felérve elfoglalok egy szertartás-kőpályolt, melyben inka papok ültek valamikor.

A Zarándokok terét nézve mintha minden érzékszerv működni kezdene. Lehunyom szemem, s hallom a most üres tér hajdani nyüzsgését, a tömeg zsongását, papok orrhangú mormolását, illatokat érzek. Jó kicsit ringani ebben a belső, színes kavalkádban.

Amikor újra kinyitom szemem, az óceán nem látható a szitáló esőfüggöny és pára miatt, s a hangok az időközben visszafelé induló társaim beszélgetésének hangfoslányai.

Felállok hát a „papi pályából”, s elindulok utánuk.

Ennek a napnak programjáról születik az első kis „szösszenetem” – kérlek, küldd át a lapnak.

A pachacama-i Szűzek Templomának s a dombon folyó ásatásoknak a megtekintése után kora délutáni program a Tambo Colorado.

Nem mond semmit e helységről – annyit tudok róla, hogy egy csodálatos kis inka városmaradvány –, így hát várakozó izgalommal telik az út odafelé. Útjelző kiírását olvasom, s egészen izgatott leszek tőle: Tambo Colorado – El camino inka.

Tudom, hogy az El camino egyszerűen az „utat” jelenti, de ki ne gondolna rögtön a spanyolországi Szent Jakab zarándokútra, melyet egyszerűen El Caminónak nevez a világ. Az inka út felé tartunk tehát.

Tambo Colorado – milyen dallamos szavak. S mivel a délelőtti szemerkélő eső is naposra fordul, jókedvűen szállunk le a mikrobusból, hogy körbejárjuk a déli tengerpart talán legépebben fennmaradt inka településének maradványait.

Napszitta völgyben vagyunk, szemben rögtön egy kőfalvonulat, egyetlen árva fa társaságában, körben sápadt hegyek – kissé a Királyok völgyére emlékeztet.

Elindulunk a kőfal mögött elterülő széles tér felé. A tér sarkában egy emelvény áll, az sem hivalkodó. Csak azért figyelünk fel rá egy pillanatra, mert információt kapunk rendeltetéséről, miszerint mint *ushmu* szolgált az inka korban, ami annyit tesz, hogy a szertartásokon, ünnepeken, felvonulásokon az előkelőségek itt kaptak helyet – ez volt a „tribün” –, ahonnan megtekintették az ünnepségeket és fogadták a hódolati ajándékokat.

Nem kanyarodunk az emelvényhez, hanem elindulunk a köves hegy lábához támaszkodó, talán 100-150 méter hosszúságú, fallal körülvárt épületegyüttes felé, melynek egyetlen bejárata a térről nyílik.

Szinte csak kis csapatunk van a romoknál, ami talán nem olyan látványos a turisták számára, mint az ország sok kiemelkedő szépsége.

Társaim igen élénk érdeklődését is inkább egy kis vipera köti le, körbeállják, fotózzák.

A kőfalon túl kővel kevert sárgyag felhasználásával készült falak, lapos tetők, s a falakon még látható vörös és sárga festés. Mi a titka vajon e festéknek, hogy a szabadban sok száz éve őrzi a színeit?

A falak trapéz alakú fülkéivel – mint az inka építészet hagyományaival – az előző inka romoknál is találkoztunk, s a későbbiekben is találkozunk még.

A bejárat egyik oldalánál szép számú, igen keskeny, nyitott folyóval elválasztott helyiség található fürdőkkkel és egy toronnyal.

Olyan az egész, mint egy labirintus. Szinte kihívás számomra, hogy kitaláljak belőle, miután betaláltam. S lehet, hogy ez nem is egyszerű, mert egy fiatal párral futok össze az egyik járatban, ők kérdően néznek

rám, majd németül és angolul is érdeklődnek, hogy merre jutnak ki e labirintusból, bár nyilak is jelzik az irányt.

– Jöjjenek velem – ajánlom, s ha már van kiút, megkönnyebbülten mosolyogva kérnek, hogy készítenék-e róluk egy fotót. – Szívesen.

A toronymál elválunk, látva a kivezető nyilat és utat.

Még egy fotót készítek a torony sarkánál a települést körbefutó hegyekről s a rájuk ereszkedő felhők izgalmas fényeiről.

A félórányi idő elegendő volt a romváros megtekintésére, a többség már kint jár.

Egyedül ballagok a kőfal előtti emelvényhez, ami valamiért izgatja a fantáziám. – De miért?

Felmegyek a néhány lépcsőn, s szétnézek a városmaradvány sárgásra fakult építőkockáin, az ugyanilyen színű földön s a völgyet karéjban ölelő sárgás hegyeken.

Barátaim jönnek ki utolsóként a romterületről, én pedig ott állok az emelvényen s várom őket. Két karom V alakot formálva kitárom az ég felé. Majd ahogy közelednek, mélyen meghajolok – nem is tudom, nekik vagy a sápadt hegyeknek, s mosolyogva kiáltom: – „Hódolattal köszönöm adományaitokat!”

Még egy pillanatig vidámnak érzem a jelenetet, majd az az érzésem támad, hogy talán nem kellene törzsfőnökök szellemével játszanom, hát ha nem jó néven veszik. S ezzel le is lépkedek a lépcsőkön, és csatlakozom hozzájuk. Furcsa borzongás futott végig rajtam.

Elhagyjuk a csendes, titokzatosan békésnek érzett, utánunk néptelen-né váló romegyütttest, a kövek, az agyag, a hegyek, a felhők derűs, békés együttesét.

Hetekkel később egy kora este, felhőket nézve, elszenderedem. A szzendergést álom kíséri: Tambo Coloradóban vagyok.

Férfiként és egyedül állok Tambo Colorado város törzsfőnökének és előkelőségeinek emelvényén.

Teljes díszben vagyok, ünnepi díszöltözékben. Bronzbarna bőröm gyönyörű harmóniában van a türkiz kövekkel összefogott elefántcsontszín nyakékkal s homlokpántommal. A homlokpánt felett a fejdíszem, angom kifejezője.

Állok büszkén, egyenesen, szemem a hegyek felé néz, s azok mozdulatlanul néznek vissza rám, mintegy erőt adva.

Bokám aranypercein megcsillan a hegyekről visszavetődő napsugár, amikor az ünneplő inka nép a tér felé indul. Gyönyörű narancs, vörös és sárga szöttesek lassú hullámozása a nők dereka és bokája körül. A férfiak festett felsőteste olajosan ragyog a napfényben. Ütemes topantással haladnak előre. Különös, fuvolázó zeneszerszámok különös zenéjét mély, tompa dobütések kísérik s fogják egységbe a szívárvány minden színében pompázó felvonulással.

– A szívárvány a Nap gyermeke – mondja az emelvény mellett piros kötényben álló férfi, iját szívéhez szorítva.

Ahogy közeledik a hullámozó, színes, ünneplő tömeg, ég felé emelem karom, mely V alakot képez, majd alázattal s mégis méltóságteljesen meghajolok az ünneplő nép felé...

Felébredek!

Nem vívtam ki hát az inka uralkodók szellemének haragját – mosolyodom el, amikor teljesen magamhoz térek, s végtelenül sajnálom, hogy nem tudtam egy fényképet és hangfelvételt készíteni álmom szereplőiről, az ünneplő tömeg szívárványos kavalkádjáról, a zenéről, melyet ébredés után is hallok fülemben.

De az „álom-választ” így is köszönöm – nagy inka főnök, Tambo Colorado előkelősége!

Jó éjt kívánva öllelek

Bogi

Paracas kedves kis szállodájából – a „Santa Mariá”-ból.

Paracas, 2009. július 29-én

4. nap.

*2009. július 30-ára ébredtünk a perui Paracasban,
a Santa Maria Hostal Residencialban.*

Kedves!

Ez a levél az út negyedik és ötödik napjának élményeit öleli át.

Tegnap este tehát ide érkeztünk, egy kis pihenőfaluba. Innen indulnak a kirándulóhajók az Islas Ballestasra, azaz a Ballestas-szigetekre.

Paracasban szinte nincsenek távolságok. Este még sétáltunk egyet. A szálláshelytől 5 percre volt a kikötő, amit végigkísér az ajándéktárgyakat árusító, apró üzletek sora. Szép fafaragások állítottak meg az egyik helyen, s gyönyörködésem rögtön észrevette az eladó, akiről rövidesen kiderült, hogy ő a művész is egyben, és jegyzik a kis galériája jó néhány faragását. Amit kinézek magamnak, s ami a legjobban tetszik, az megtetszik Évának is. Meg is vásárolja a szép kis szobrocskát. Végül én sem tudok eljönni úgy, hogy ne vigyek innen neked valamit. Egy esőerdői vörös rózsafából faragott Földanya, vagyis a Termékenység Istennője, Pachamama-képet hozok el, miután a művész még belevési a hátoldalába: „Sam 2009. Paracas”.

Pachamama ettől kezdve a csomagomban kísér, arra várva, hogy Európa földjét is meghódítsa. Remélem, tetszeni fog.

Egy kikötőbeli étterem teraszán, közösen és jó hangulatban halat vacsoráztunk, mielőtt visszatértünk a szállodába.

A rezidencia sarokszobáját igen kellemesnek találtuk, a fürdőszoba kék színű üvegajtaján átvilágít a lámpa, sustorog a zuhany víz sugara, elalszom.

A július 30-i nap is nagyon mozgalmasnak ígérkezik.

Reggeli után elindulunk a paracasi kikötőbe, ahol pelikánok lézengenek a parton, reggelire várva. A kikötőből startolnak a gyors, nyitott hajók a Ballestas-szigetekre. Hét és nyolc órakor vannak a kihajózások, így ma is korán keltünk.

Hajóra szálláskor meleg, narancsszínű mentőmellényeket kapunk, s ezt mindenkinek fel kell vennie. Hűvös a reggel, borult az ég, a vízzen pedig kimondottan hideg van.

Délelőtti programunk ennek a „kis Galapagos”-nak, vagy guanószigeteknek is nevezett szigetcsoportnak és csodálatos állatvilágának megtekintése.

Tengerészlelked ennek a programnak örülne nagyon. Bár azt hiszem, Paracas halpiacán is elbóklásznál hosszú ideig. Ez is benne van a programunkban, de a halpiacra nem jutunk ki.

A hajók rajban indulnak egymás után, s nagy sebességgel szelik a mélykék vizet. Kopár, lankás dombok kísérik bennünket egy ideig. Az első látványosság az egyik északi lejtőn az úgynevezett Candelabro. Ez egy hatalmas ábra a hegyoldalba „vésve”, ami kandelláberre hasonlít, de olyan régi időből, amikor még elvileg nem találták

fel a kandelábert. Tehát nem tudható, hogy mit is ábrázol, kinek szóló „üzenet”, s mikor került oda.

Alighogy ezen elgondolkodunk a lassító motorcsónakon, máris kiáltanak, hogy: – Delfinek! És valóban három delfin tűnik fel nem messze tőlünk. Játékosan kidugják fejüket, majd szép ívben cuppannak be a vízbe. Ezt a mutatványt néhányszor eljátsszák, majd eltűnnek a motoros hajók örvendező, fotózó utasainak szeme elől.

Nemsokára megjelennek a hatalmas, vörös, fehér, grafit és zöld színekben pompázó sziklatömbök.

A smaragd víz felett vörös sziklalábak cövekelnek a tengerbe, míg hegyüket fehérre meszelte a guanó lerakódása.

Ballestasról...

Ez a sziget nevét a tengerből kiemelkedő hatalmas boltozatról kapta, sajnos mi már csak a két évvel korábban, a 2007. augusztusi földrengés során beszakadt boltozatot látjuk.

Sebesen cikázó hajóink lelassítanak a szigetek közelében, egészen közel mennek, néhány másodpercre meg is állnak egyik, másik mellett. A szigetekre ember nem léphet ki. (A San Gallán-szigetek az egyetlen, amely a turisták által még látogatható.)

A Ballestas szigetekén, ahogy a többi guanószigeten is, a tengeri madarak évente több százezer tonna halat, főleg szardellát fognak ki. Ürülékük mintegy kilencven százaléka a tengeri állatok táplálását szolgálja. A többi a szigetekén halmozódik fel, több méter, akár több tíz méter magasságban.

A szigetek között haladva felfedezzük a guanófeldolgozót, ami az ürülékből trágyát készít. Ezt a nitrogénben és foszforban gazdag anyagot az inkák már a spanyol hódítás előtt is hasznosították.

Évente három hónapon át folyik ipari méretekben a guanóbányászat. Most egyetlen embert látni a vasállványzatok lábazatánál.

Milliószámra élnek itt madarak, a vörös csőrű és lábú inka csérek, itt látom meg először a szulákat közeli, majd nagy számban barna tengeri pelikánokat figyelhetünk. Fejünk felett keselyűk vadásznak víz és sziklák között. Az egyik kis szigetet beborítják a kisméretű pingvinek, mint több ezer gyertya, úgy hegyesednek a szirteken, tisztogatják frakkjukat.

A levegőben végeleáthatatlan kötétként húz el a madarak raja.

Mint óriás kődíszelek a természet színpadán, oly változatos a kőszirtek formája. Hatalmas barlangszáj garatját nyaldossa a becsapódó, s visszahúzódó hullám. De van itt „Diadalív” és háromlábú óriás is, kinek feje körül kormoránok keringenek vagy leszállásra készülnek.

A haragos-türkiz színű vízen egy hatalmas „kőhíd” felé tartunk, s óriás boltíves kőpillér alatt átzúgva, már újabb szigetekcskéket látunk. Közel oldalaznak a motorcsónakok, és a rózsavörös köveken feltűnnek az alvó oroszlánfókák. Hatalmas hímjeik, melyek három mázsát is nyomnak, hátat fordítva a mindenféle bámész turistáknak, láthatóan jóllakottan pihennek az emeleket formáló, erkélyeket képező éles köveknek támaszkodva. Háremüket több nőstény teszi ki. A márciusban vagy még decemberben született kicsinyek is elfoglalnak egy-egy trónust, s ők még megnéznék bennünket. Az egyik mintha modellt állna, úgy tartja magát, s szinte kecses a kissé behemót állat, teste azt mondja: engem fényképezzetek, én vagyok a szigetek szépe.

A csónakokban ülők pedig filmeznek, fotóznak, mindenkit leköt az állatvilágnak ez a gazdagsága, a „minél többet megragadni a pillanatból”, hogy később is felidézhető legyen. S talán azért is, mert néhány itt élő fajt a kihalás veszélye fenyeget. Ki tudja, meddig látjuk még őket természetes élőhelyeiken.

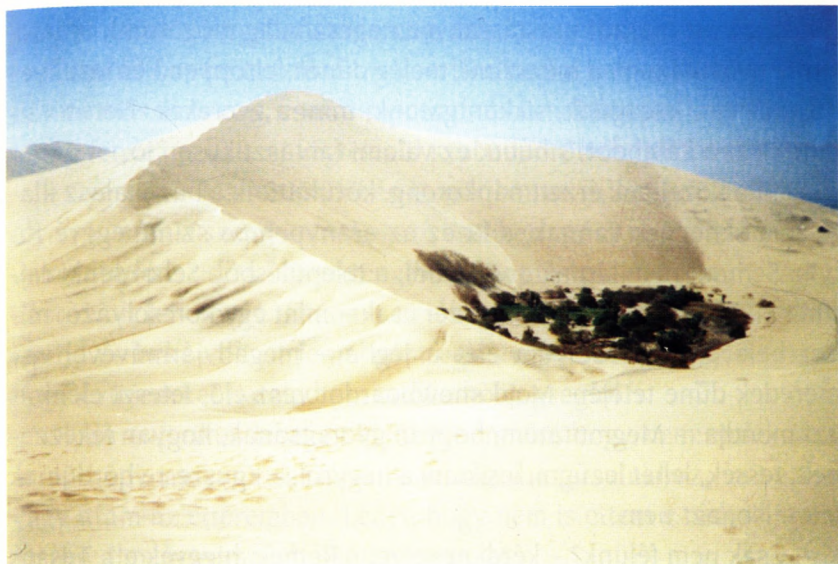
Jó háromórás kirándulás volt a Ballestas-szigetek megtekintése. Egy óra út, s majd kétórányi élmény, gyönyörködés, belemerülés vízben, földön, légben élő, halászó, vadászó állatok világába.

Átfázva, de az élményektől fűtötten érkezünk vissza Paracas kikötőjébe.

Még ezen a napon elindulunk *Nazcába*.

Útban Nazca felé remek élményben volt részünk. Jó délidőn túl pihenőt tartunk Huachacina településen. Meleg van, nyári meleg, melyet a napsárga homokdűnék vernek vissza s küldenek le a völgybe. Télből a nyárba érkeztünk.

Homokhegyek velünk szemben, vagy inkább homoktenger hatalmas homokhullámokkal.

Puha és ragyogó, mint az afrikai sivatag legfinomabb homokja. A dűnénk egy gyönyörűséges kis gyöngyszemet, egy oázist ölelnek körül, ami egy tavacska, partján fákkal, dús zöld növényzettel, étteremmel.

Azt hiszem, ilyesmit csak a természet titkos tevékenysége tud megtenni, hogy a mozgó, változó homokdűnénk a fodraikat cserélik, alakjukat változtatják, de ezt a kis oázist nem borítják be, nem temetik el.

Ó – tudod, milyenek a homokdűnénk? Olyanok, mint egy gyönyörűséges, tengerparton napozó meztelen nő hasa a köldökhomolattal s az emelkedő keblekkel.

S a has alatti völgyben a kicsi, kék vizű oázis. Látnod kellene.

A homokdűnék nőneműek – állapítom meg.

Piros, masszív dzsippel megyünk fel a hegytetőre, hatalmas kanyarokat leírva. Vadul száguldunk, mint egy vidámparkban. A település, az ott maradt utastársak s az egész világ mögöttünk marad. Hullámvasutazunk a mézszínű, meleg dűnék felröppenő és lesüllyedő szirtjein, kacagunk, sikkantgatunk, mint a gyerekek. Heten vállaltuk ezt a kalandot, s húúú, ez valami fantasztikusan jó.

Fent a közelinek érzett napkorong, körülöttünk a búzakaiás illatú homokhegyek vannak, s itt ez az aranypompa szinte eggyé folyik. Semmit nem látunk a völgyből, a településből. Sehol senki rajtunk kívül. A fiatal vezető egyszer csak – mint egy korcsolyázó, mikor belevájj a korcsolyája élét a jégbe – megáll járművével egy meredek dűne tetején. Majd snowboardot vesz elő, leteszi elé, s azt mondja: – Megmutatom, hogyan gyorsítsanak, hogyan fékezzenek, tessék, lehet lezúgni, lesiklani a hegyről. – Egyszerre hördülünk fel: – No, azt nem.

– Csak nem félünk? – kérdi nevetve. – Remek, higgyék el! Tessék lehasalni rá, s indítom. – Nincs jelentkező közülünk. Végül Robi, az „ejtőernyősünk” érzi úgy, hogy nem maradhat szégyenben a csapat, „feláldozza magát”, s lesiklik, hason fekve a deszkán. Némán, mozdulatlanul állunk.

– Na, ki a következő? – kérdi a fiatalember, újra nógatva bennünket. Lentről már boldog mosollyal integet Robi: – Gyertek!

De senki nem veszi a bátorságot. Hirtelen eldöntöm, hogy lesz, ami lesz! És ráhasalok a deszkára – lábfejet szét a fékezésnél –, s már el is indultam. Repülök, zúg velem lefelé a „járművem”, fantasztikusan vidám élmény. Nevetek és nevetek. Nagyon sajnálom, hogy olyan gyorsan leérek, s már vége is van. Ez igen jó játék. Számptalan élmény ugrott be hirtelen – ahogy kislány koromban „csomó” voltam a nagyfiúk láncában a jégpályán, s ők körbeindultak, mind gyorsabban, mind

gyorsabban, s végül én leváltam a végről és fékezhetetlenül siklottam még legalább két kört, hogy meg tudjak állni. Vagy az óriás hinták. A három másodpercben, míg a tetőről a völgybe értem, pörgött bennem minden, mint a megállíthatatlan nevetés.

Istenem – ez fantasztikusan jó volt! Ültem a homokban, köröttem semmi más nem volt, csak a repceszínű homokhegyek lágy vonalai, a nap fénye, és valami végtelenül szabad, öröms boldogság.

– Gyertek! – kiáltottam fel én is már bátran –, száguldjatok le, ez olyan jó mint a szerelem. – Legszívesebben egész nap fel-le úsztam volna ebben a tiszta homoktengerben. Sajnos csak egyszeri száguldásra volt lehetőség. Utánam aztán a többiek is mind lesiklottak. Csend és béke volt itt fenn, mint egy üvegburában. Úgy éreztem, hogy évtizedeket fiatalodtam ettől a boldogságtól.

Olyan euforikus lebegés maradt bennem, hogy nem emlékszem arra, hogy amikor visszaértünk az oázisba társainkhoz, mit ettem vagy ittam az étteremben. Lehet, hogy nem is ettem s nem is ittam, hiszen a mennyországból jöttem vissza!

Láttam, milyen a mennyország – így fogunk majd játszani, kacagni, amikor leszáguldunk az égi homokszirtek puha hajlatain.

A Ballestas-szigetek hidege után nagyon jól átmelegített a nap, a homok, a jó érzés.

Mielőtt Nazcába érnénk, van egy rövid – egyórányi – múzeumlátogatásra lehetőség az ICA Múzeumba.

– Ez a múzeum főleg arról ismert, hogy torzított, meglékelte koponyák láthatók – mondja még az előtérben vezetőnk. Ezek a maradványok információkkal szolgáltak a kutatóknak korabeli betegségekről, „gyógyító” beavatkozásokról.

Meleg van, hirtelen fáradtság vesz erőt rajtam, ahogy kiszállunk a kisbuszból. Az előtérben végighallgatott tájékoztató után nem megyek fel az emeleti szintre, hogy megnézzem az emberfej trófeákat. (Egy kis fekete pont ezért magamtól magamnak.) A múzeumhoz kanyarodó rövid sétányt fák árnyékolják, apró kis boltok kísérik, ott sétálgatok, bámészkodom, mint ki ma már több tanulnivalót nem tud magába szívni.

Késő délután érünk a Nazca-fennsíkhoz. A végtelenbe futó út mellett egy kilátóhoz kanyarodik buszunk. Megmásszuk az akárhány lépcsőt, még jól is esik a mozgás kissé elgémberedett tagjainknak a hosszú út után.

A lassan elbúcsúzó nap még fénypontokat rajzol a hegyvonulat komor, szürke sziluettjére. A végtelenben eltűnő út kettészeli a tájat, a hegyvonulatot és a hatalmas fennsík területét. A kilátóból olyan a kép, mint egy amerikai filmben, amikor egy autó csak halad órákig, napokig, s az út nem akar véget érni. De ez csak a kép. Az érzés nagyon különös ott fenn. Állunk egy rejtély előtt, aminek egyetlen magyarázata sem igazán elfogadható, legalábbis számomra.

Amikor leérünk a kilátóból, átmehetünk az út túloldalára, ahol a hegyek lábáig vonalak futnak. Vonalak, melyek millió apró, grafitszín kövekből vannak kirakva, s emberemlékezet óta ott vannak. Árgus szemekkel ellenőrzik, hogy egyetlen kavicsot fel ne vegyünk. Érezni a föld erejét. A vonalak mint a sínek futnak a hegyek felé, ahol észreveszem, hogy az egyik útpár eltűnik egy barlangszájnai nyílásnál. Nagyon messze van, így sosem fogom megtudni, hogy valóban jól láttam, hogy barlangbejárat van-e a hegy oldalában. De ha nincs, akkor hová futnak ezek a vonalak? S milyen céllal rakták le őket? Olyanok, mint egy repülőtér leszállópályája.

A kis dombot, ahonnan a vonalak indulnak, körbejárom. Lassan ballagok fel a tetejére. Mintha „forró lenne a lábam alatt a talaj” – úgy érzem egy pillanatig.

Cikáznak fejemben a gondolatok.

Lemenőben van a nap, mire a szállásunkhoz érünk.

Tetszik a szállás is, a vacsora is remek, a hangulat úgyszintén. A kis nazcai reptér szomszédságában lévő, nagyon kellemes hotelbéli esztéről már csak reggel írok.

Itt vagyok! Kedves!

Ez az 5. nap.

2009. július utolsó napja, 31-e.

A levelet már kora reggel folytatom az úszómedence körül elhelyezett asztalok egyikénél.

A gondolkodást a húsz-huszonöt méter magas, hófehér törzsű fákban gyönyörködés, egy lábamhoz dörgölődző méretes, fehér bundájú kandúr is segíti.

A lassan emelkedő nap átöleli a fatörzseket, fénye lesiklik a kerítésen tömör tömegben lefolyó lilás-rózsaszín virágokon, s gyengén melegíti a lábam.

Szóval tegnap este itt üldögélt a csapat a panzió medencéjének szélén, s miközben bemutatkoztunk egymásnak, ki röviden, ki kissé bővebben, kovácsolódtunk egy közösséggé, akik három hétig együtt lesznek, jóban, rosszban, élményekben, fáradalmakban, izgalmakban.

A reggeli csend és fények alkalmasak a szemlélődésre. Körbегyönyörködés közben egészen ellazulva elgondolkodom azon, hogy hogyan működik ez: a világ egyik felén 14 ember ugyanazt gondolja egy napon, hogy elmegyek Peruba és Bolíviába. És elindul egy zárandoklatra, rábízva magát kire és mire is? A vezetőre, a megérzésére, hogy jó a gondolat, a repülőtársaságokra, az indián sofőrre, szóval számtalan tényezőre. S ez a bizalom nagyon fontos. Így kellene mindig ráhagyatkoznunk a „Vezetőre” – azt mondani, megyek, ahová viszel, vezetsz, s gyönyörködöm a szépségekben, legyőzöm a lehetetlennek tűnő nehézségeket, csak menni az érzés, az izgalmas ismeretlen felé, teljes, tökéletes bizalommal. Minden menni fog, min-

den rendben lesz. Akik együtt vagyunk ezen az úton, mind azért jöttek, mert „jönniük kellett”. Hogy miért éppen őket sorolta mellém a sors, a „Vezető” – talán mindegy is, biztosan tudta, hogy kiket kell egy időre egymás mellé terelnie. Egy időre, hihetetlen élményekre, szépségekre, nehézségekre. A próba célját sem tudjuk, hiszem, csak az út a fontos.

S ettől olyan fantasztikusak a nagy utazások. Elvész benne az egónk, saját személyünk fontossága, legalábbis ha teljes szívvel megyünk, akkor biztosan.

Nagyon érdekes volt hallgatni egymást, ahogy sorra szóltunk röviden magunkról. Útvezetőnk, akinek egyik keze kevés arra, hogy megszámolja, hányszor járt ezen a kontinensen, Peru, Bolívia tájain, Mexikó piramisainál, esőerdeiben, Ecuador óceáni partjainál. Géza, aki újságíró, útikönyvek szerzője. Talán majd mindketten írunk az útról, az élményekről? Ez még a jövő „zenéje”. A házaspár – István és Kati. István vasúti tervezőmérnök, s ő volt az út „komputere”, aki számolt mélységeket, magasságokat, távolságokat. Kati, a felesége, folyamatos mosoly és nyugalom volt, mint akit sohasem lehet kizökönteni a belső békességet sugárzó állapotból. A beszélgetések során kiderült, csak az utazásaik idején ilyen a kedélye, az egészségi állapota, a belső békességbástya bizony ledől otthoni munkahelyi stresszek során. Éva, az űrfizikus! Ugye, milyen meglepetés; egy nő, aki ilyen ritka és inkább férfiasnak tűnő szakmával, vagy inkább végzettséggel rendelkezik. Mert ezt a foglalkozást nemigen tudja végezni, amióta kikerült a Központi Fizikai Kutatóból. Partnere Robi, ejtőernyős ugrásokkal, bűvárkodással, teniszezéssel és egyéb remek szórakozásokkal tölti szabadidejét, már nyugdíjasként. Nekünk is felajánlja, hogy ha ki akarjuk próbálni valamikor az ejtőernyőzést, szőlünk, szívesen felvisz bennünket a fellegekbe.

Lala, a magányos utazó, aki múlt évi mexikói útja után jött el épp most és épp ezzel a csapattal. Figyelmes, segítőkész a megállás nélkül fotózó utazó.

Kis-Böbe, a szobatársam, akivel a kötelező oltás beszerzésekor ismerkedtem meg. Az oltásigazolás Brazíliába történő belépéskor szükséges. Bevallom, megkönnyebbültem kissé, amikor kiderült, hogy az „én koromban” már nem szükséges beadatni, sőt be sem adják. Ez tehát már nem fog gondot okozni. Szóval Böbével ott találkoztam. Egy perui útikönyvvel a hóna alatt lépett oda hozzánk – a KÖJÁL-kapunál várakozókhoz – mosolyogva, hogy „netán Peruba utazunk?” Netán. Bizony oda. Mindig rizikós kissé, ráadásul egy ilyen hosszú úton, hogy ki s milyen ember lesz a szobatársunk. Hiszen szinte családtagok leszünk egy időre. Eddig úgy érzem, hogy itt is ráhagyatkozhattam vezetőnkre. Ő azt mondta, mi jól megleszünk együtt, s eddig így is van, jól megvagyunk. Kos jegyben születünk mind a ketten, s a kezdeti pillanattól jól értjük egymást. Ő valahonnan a biztonsági szervek világából érkezett, nem beszélne róla, ezt mindenki el is fogadja. Én pedig csak olyan fokig vagyok kíváncsi természetű, amennyire mások azt megengedik. Mindig hagyom, hogy valaki megnyíljon, ha akar, s annyit mutasson meg magából, amennyit szeretne elmondani. Sosem kérdezek erőszakosan. – Azt hiszem, kedves, erről az oldalamról ismersz.

S volt csapatunkban természetgyógyász házaspár, Misi és Rita – néha kicsit „különutasok”, akik elhagyják a nyáját olykor, s kettesben kószálnak el. Én ezt is megértem, mi is így szerettünk menni, tudod.

S ki ne hagyjam, Anikó, a zongoratanárnő, aki korát meghazudtoló érdeklődéssel, gyorsasággal, élénkséggel tűnt el és fel, ritkán kapcsolódva szobatársához, a „Nagy Böbéhez”, aki mindenhez tudott hozzátenni egy információt, egy sztorit, egy adalékot, foglalko-

zását tekintve műtő volt. S Gyöngy, aki többször volt már útitársa vezetőnknek. Gyakran érzem, hogy hasonlóan gondolkodunk.

Milyen sokszínű összetétel, ugye?

Most be kell fejezni a levelem, mert szállingózik a társaság a szobából, a fehér kandúr is elvonult már. Reggeli után megnézünk egy különlegességet a medvetalpaktusz-ültetvények mellett.

Indulunk. Körbejárjuk a mély, tölcser formájú kutakat, melyben egy friss, tiszta forrás vizét gyűjtötték valamikor, s a forrás és a rendszer ma is működik. A forrás szélén egy háromszáz évesnek látszó öreg fa nyűgöz le, mely mintha száz koponyát fogadott volna a törzsébe és vastagabb ágaiba.

A kutakból jó néhány van a völgyben, mi ötöt-hatot nézünk meg közelebből. A 6 és 10 méter mélység közötti kutak gömbölyű kövekkel kirakott lépcsőzetes oldalai érdekes látványt nyújtanak. A kutak a mélyben összeköttetésben vannak egymással, s kb. harmincnegyven cm mély kristálytiszta víz van bennük. Az egyikben halakat is látok úszkálni.

Gömbölyű kövek a kutak oldalán, gömbölyű kövek a végeláthatatlan kerítés alkotóelemei, melyről lángoló színű gömbölyded virágok hömpölyögnek le. A kutak szomszédságában a jókora kerek és ovális levelű, különös kaktuszültetvény, melyből többek között italfélét is készítenek, mögöttük a tejeskávés színű hegyek és a napsárga dűnék lágy vonalai.

Mintha errefelé egyetlen hegyes, erőszakos vonal sem létezne. Minden lekerekített, békés, nyugalmas. Az ültetvény mögött a hegyek, a mindent beragyogó kora délelőtti napsütés, ahogy megsokszorozza magát a kutak mögötti kőfalakon lezúgó virágfolyamon. Tapintható a békesség.

Micsoda színekben pompáznak itt a virágok télen! Ez fantasztikus.

Délután következik az utazás egyik csúcspontja; kis Cessna repülővel megnézzük a Nazca-vonalakat. A fennsík fölé repülve az 5 személyes kis gépekből megláthatjuk a „rejtélyes” ábrákat, rajzokat, töltéseket. S az égiek velünk vannak, csodaszép idő van, s minden a tervek szerint sikerül. Däniken nyomán járok, hitted volna ezt akkor, amikor a hetvenes években megjelent könyvét bújtuk, hiszen rendkívül izgalmas világot vetített elénk – gondolkodott, fantáziált, utazott és látott! S amit ő látni vélt a világ titkos vonalai, formái és jelenségei között, azt meg is osztotta az érdeklődő emberekkel. Hogy mi volt valószerűtlen vagy valóságosnak tűnő, hihető vagy hihetetlen, nem ez volt a fontos számára, gondolkodásra készítette az embereket. Nem befolyásolta, nem kijelentette, hogy „ez az igazság”, csak feldobta a lehetségest, s rábízta az olvasóra, a hallgatóra, hogy gondolkodjon el feltételezésein, ötletein.

Budapesten hallgattam egy előadását, jó néhány éve, s bevallom, nagyon megpörgette az agytekervényeket minden mondata.

Mi hihető, és mi hihetetlen? Minden hihető, és minden hihetetlen ezen a gyönyörűséges bolygón, ahol élünk.

S olyan keveset tudunk róla, s olyan különösen vagy olyan egyszerűen mutatja meg magát minden.

Nazca is a nagy titkok, a nagy csodák egyike.

Délben már a kis reptéren vagyunk, hogy négyesével felszálljunk a világhírű Nazca-fennsík fölé.

12 óra 44 perckor kezd felszállni gépünk.

A pilóta elmagyarázza, hogy figyeljünk nagyon, ő mindkét oldalára megbillenti majd a gépet, hogy a bal és jobb oldalon ülők egyformán láthassák az ábrákat, vagy lencsevégre kaphassák a „kolib-

ri”, a „kondor”, a „kutya”, a „rák”, a spirál vagy a kezek ábráinak egynémelyikét.

Itt is nagy szerencsénk van, az idő kitűnő, a látási viszonyok úgyszintén.

Ez azért nagyon fontos, mert ködben nem szállhatnak fel a gépek, ami itt nem ritka. A programok viszont folytatódnak, s ha azon a napon, amikor ez a rendkívüli repülés van tervezve, nem tudjuk megnézni, akkor továbbmegyünk anélkül, hogy láttuk volna ezt a megfjejtetlen csodát.

De ragyog a nap, s kis gépek le- és felszállnak, s elindulnak következő utasaikkal. Nagyon izgatottak vagyunk.

Öten készülődünk mi is felszálláshoz. Gyöngy, Éva, Robi, Kis-Böbe és én kerülünk egy csapatba. Huh, nagyon izgalmas. Nem a repülés, amitől izgatottak vagyunk, inkább valami olyan érzésem támad, lehet, hogy épp én kapom a rejtély kulcsát, valami megoldást, hogy miért is épp ezek a jelek, ábrák, s hogyan. De tudom, hogy ez csak olyan kívánságféle, mint a mesében.

S már fenn is vagyunk. Alattunk először fákkal szegélyezett, megművelt földkockák láthatók, mint egy sakktáblán, majd feltűnik „A Fennsík”! A terepasztalszerű fennsíkon világosabb színű elnagyolt hullámtörések, folyómederszerű vonalak és kanyarok látszanak. Mint egy homoksvatag, melyen alkalmi vízátfolyások hagytak nyomokat, vagy millió évekkel ezelőtti tenger. Mint egy mérhetetlenül nagy asztal, melyen térkép van kiterítve, vagy egy óriás halvány mézszínű rajzlap, melyre szép, kivehető alakzatokat rajzolt, rajzoltak valamikor, valakik. Nyílegyenes világos vonalak, három- és négyszögletű „ábrák”, tervezettnek tűnő sávjai, kifehéredett vízmosás, vagy hajdani gleccserutak fehér kacsakaringói, vagy...? Annyi mindent mondhatnék, de egész lényemmel a gép ablakára tapadok.

A nyersfehér fennsíkot körülölelő halvány kakaóbarna kőhegyek első tömbjén feltűnik a hatalmas rajzolat; egy ember, kerek fejvel, kerek szemekkel, lábai szorosan egymás mellett, talán csizmaszerű lábbeliben. Az óriás alakzat arra a tv-képre emlékeztet, amikor a Holdon járó első embert bemutatták.

A kis gép motorja egyenletesen zúg, a pilóta közvetíti, mikor melyik ábra lesz látható. Minden ábrát sajnos nem sikerül felfedezni.

A „terepasztal” rendezettnek tűnik, s a különböző ábrák nem jelentés nélküliek, hanem ismert állatokat és embert formáló vonalak. Szépen és határozott vonalvezetéssel. Nem „lehet ez is, lehet az is” ábrák. Az alakzatok növények ágait, leveleit, állatokat, szárnyas madarakat ábrázolnak, néha különös módon, mint például a kígyóvonalú madárcsőr.

Talán mindnyájan másképp ítéljük meg, de az ábrák formájában mindenki ugyanazt látja.

A gép az én oldalamra fordul, és – micsoda öröm – sikerül lefényképezni a soklábú rák rajzolatot.

S máris a következőket mutatja a pilótánk, miközben teljes ívben a másik oldalra fordul. Most ők ujjonghatnak vagy fotóznak némán.

Óriások „játszottak” ezen a terepasztalon. A fennsík fölé emelkedő kőhegy síkján feltűnik az óriás kolibri-ábra, majd újabb széles „leszállópályák” sávjai, tökéletes, szabályos körök rajzolata látható, és két újabb rajzolat, a kondor és a tukán.

Látjuk a magasból a fennsíkot keresztülszelő országutat, melyen tegnap ideérkeztünk. Látható a kilátó, s a kilátótól nem messze van épp a kolibri mintája. Mintha ma is tejszín folyók folynának együvé minden irányból, de amit látunk, az egy mozdulatlan kőtábla vésett lenyomatokkal.

Leírhatatlan! Képtelenség, hogy láttassam veled ezt a helyszínt, ez a titkok titkai közé tartozik.

Nem vagyok sajnos sem geológus, sem régész, sem tudós, csak egy kíváncsi ember, s „különös üzenetet” sem kapok, hogy megírdam, mi is tulajdonképpen mindez itt alattunk, ami csak az „Égből” látható.

Csillagászati térkép, ahogy Maria Reiche gondolta, vagy óriási öntözőrendszerek, ahogy a magyar Zolkó Zoltán feltételezése volt?

Azért egy „üzenet” mégiscsak mesél a régészek, tudósok, kutatók munkájáról, akik nagy valószínűséggel állítják, hogy a nazca geoglifákat a Nazca-kultúrában élt lakosság az istenek tiszteletére készítette. A hajdan virágzó vidék kiszáradt, s a nazcák vízért és a termékenyséért imádkoztak ezen az általuk díszített, szabadtéri templommá avatott, s akként is használt fennsíkon. Kukoricát, kagylót, kerámiákat hordtak ide áldozati ajándécul. Víz és termékenység – ezt a két, számukra nagyon fontos dolgot kérték az összetört kerámiákkal. Találtak a régészek olyan sírt, melyben az eltemetett mellett fej formájú és mintázatú cserépedény volt. A fej nélküli csontvázak valószínűsítik, hogy önmagukat is feláldozták, hogy segítsék a közösséget. Hittek abban, hogy az áldozat az egész társadalom javát szolgálja. Időszámítás előtti idők vége és időszámítás után kb. 800 a Nazca-kultúra virágkora. Ezt követően ez a kultúra eltűnik, maga után hagyva számtalan izgalmas kérdőjelet.

Lassan elhagyjuk a fennsíkot, a kávészínű hegyeket, melyek kinyújtott „karmai” belevesznek a krémszín vonalak tengerébe. Feltűnnek a gyümölcsösök, ültetvények kockái, közeledünk a reptérhez. Látom a szállodánk úszómedencéjének kék vizét, s finoman ereszkedünk.

Talán egyórányi volt a levegőben tartózkodásunk, mielőtt vissza-ereszkedünk a földre. S a mai reptér-leszállópálya jelzései éppen olyanok – csak sokkal kisebb formában –, mint a Nazca-fennsíkon látható jelzések, ki tudja, mely korból itt maradt „leszállópálya”-rajzolatok.

Így láttam én – a laikus –, s így tudom láttatni veled.

Nazcában még két látványosság van tervezve, a kerámiaműhely és az „aranycsinálás” udvara.

Először tehát meglátogatjuk Jenny Calle kerámiaműhelyét, aki hagyományos, száz évekkkel ezelőtti motívumvilágból merített kedves, kerek kerámiákat készít.

Bejelentkeztünk, várnak bennünket, s szeretetteljes mosollyal tárják ki a faajtót. Egy rövid folyosón át fedett, puritán udvarra jutunk. A késő délutáni nap beszűrődik a tulajdonképpen egyetlen bútorra, a hosszú munkaasztalra. Néhány kellék van rajta előkészítve.

A falon kerámia álarcok sorakoznak, a Nazca-fennsík ábráival vagy a régi indián rítusok mintáival.

Az asztal jobb oldalán egy nagyon kezdetleges tűzrakó hely – amolyan hevenyészett „szalonnasütő” –, amiről hamar kiderül, az égetőkemence. Hát ez nem egészen olyan, mint amilyen kerámia-égető kemencéket ismerek a tihanyi műhelyből vagy a mohácsi kerámiakészítőknél.

De hogyan lehet ebben a pici, néhány kőből kört formáló kemenében ajándéktárgyakat, híres „nazca-kerámiát” készíteni turistákat kiszolgáló mennyiségben? Biztosan hoznak ide más csoportokat is, hiszen ezen kerámiák korabeli változatai ott sorakoznak a múzeumokban. Itt az egyszerű műhely két fala is végig polcokkal, s raj-

tuk sokféle, meleg-barna, narancs- és tojáshéj színű kerámiaedények, tégelyek, tálkák, pöttyös fülű macskafejek.

Lehet, hogy én nehezen tudom összeegyeztetni a műhely és a technika egyszerűségével a már kész kerámiák sokaságát. A művész azonban máris belekezd a nazcai kerámiák készítése s a családjának története közötti összefüggés ismertetésébe. Keze fürgén jár az agyaggombócon. Míg megtudjuk, hogy a technikát nemrégén elhunyt 95 éves édesapjától tanulta, akkorra kialakul az első gömbforma, szinte pillanatok alatt, korong nélkül, csak kézügyességgel alakítva. A kézzel formált gömbölyű edényke kívül-belül teljesen simára van munkálva. A helyi agyag nélkülözhetetlen anyaga a nazcai kerámiának az összetétele miatt. A művész megfog egy agyagtömböcskét, és bemutatja, hogy a víztől fermentálódik, s a nem oda való anyagoktól megszabadulva, lisztfinommá, könnyen gyúrhatóvá válik. A „receptet” is elárulja: „végy” két kg agyagot, hozzá 1 kg finom tengeri üledékhomokot, ezt gyúrd össze, mint a tésztát, s már csak „ki kell szaggatni” a szép kis figurákat, a végén megkenni tojássárgájával – jaj, nem is, elkalandoztam.

Ezalatt a művésznő a puha anyagot egy kicsi kerámiatálba helyezi, ezzel adva meg az aljformát, míg a további munkát, formázást is teljes egészben kézi munkával végzi. Bögyös, hasas korsók, edények kerülnek ki az ügyes kezek alól, melyek úgy billegnek a gömbölyded alakjuktól, mint a keljfeljancsi!

A következő fázisban bemutatja a festékek keverését, felvitelét, s már mehet is a kemencébe (vagyis ebbe a nyílt „szalonnasütőbe”). A formát kapott edényt kis spatulával elsimogatja, majd napon szárítja pár percig. A „fejre” szarv formájú csőröket helyez, abba lyukat fúr, kis áthidalóval összekötve kész az ivóedény. 30 percnyi napon szárítás után jöhet a festés, majd az égetés. A festéshez magnézium, fehér és sárga kalcium, oxid és vasszínező van készítve, valamint zöld és vörös színű porok.

– A festést nagyon finom, puha, a gyermekek levágott hajából készített ecsetekkel végzem – mondja, miközben magabiztosan, gyorsan, ügyesen színekbe öltözteti a kerámiát. – Mivel még 9 testvérem van, így nem volt nehéz édesapánknak az ecsetek készítése – jegyzi meg mosolyogva.

Tulajdonképpen az egész család dolgozik ezeken az edényeken, melyeken tengeri madarak, pelikánok, macskaarcok jelennek meg. A

megfestett kerámiának különös fényező anyagot használt – ami némi hitetlenséget váltott ki belőlünk –, mégpedig az orra két oldaláról egy kis sima obszidián kővel letörölte a bőr zsírját, s azzal kenté át a megfestett tálkát. Hát???

Mindez olyan egyszerű volt így elmondva, bemutatva egy nagyon gyakorlott művész által. Nem tudom, hogy a kígyótestű, tollas-maszk-arcú kerámiát vajon elkészíteném-e egy nap alatt.

Bár fogadkoztam otthon, hogy kerámiát sehonnan!!! Nehéz és törekény tárgyakat egyáltalán...!

De kissé röstellném is magam, ha nem vásárolnék a kedves Jenny-kerámiákból, másképp pedig, tudod jól, hogy sem cicáknak, sem kerámiáknak nem tudok ellenállni, így hát három kis kerámiaedényével gazdagabban hagyom el a nazcai kerámiaműhelyt.

Búcsúzóul Nazcában megnézzük az aranymosó műhelyt, ami legalább háromszáz évvel visz vissza az időben, ami a technikát illeti.

Kézi vezérlésű aranymosó műhely udvarára cseppenünk be, s bizony nagyon kell fegyelmeznünk magunkat, hogy ne nevéssünk, vagy ne nagyon szélesen mosolyogjunk azon a látványon, ami itt fogad; a váskád keresztbe tett deszkáin mezítláb egyensúlyozó férfi épp a tisztítási folyamatot végzi. 60 kg kőzúzalék érkezik ide – mondja az „aranyműhely szóvivője” –, melyet a nazcai hegyekben bányásznak. Vas, réz, pirit a kövek összetevője. Egy kis makettkészüléken mutatja be Julius azt, amit aztán az udvaron, feldolgozás során látunk. A kádakban mossák át a csak kézi bányászással nyert, majd összezúzott követ, hogy néhány deka aranyat nyerjenek. Két óra hosszat forog két vasgolyó között az ásvány, míg porrá zúzza. A porra vizet és higanyt

öntenek, „választóvizet”, s ezzel megkezdődik az 5-6 órás „tánc” a kádakban lévő hatalmas kövön keresztbe vetett pallón. Mezítláb dolgozik az izmos fiatalember a „libikókán”, csak nagy valószínűséggel jóval nehezebb és monotonabb ez a „játék”. De dolgoznak itt nők, és gyermekek is segédkeznek. Egyetlen nagy családi vállalkozás. Az udvarban zene szól, talán éppen azért, hogy a monotonoságot kissé enyhítse. A higanyt meglehetősen sok vízzel hígítják, hogy kevésbé legyen ártalmas. Végül a nehéz higany az edény fenekén marad, speciális anyagon átszűrve elválik a higany és az arany. A kis bemutatóedényből kinyert, matt színű aranszemcséket megérintem a bemutatókendőn. Amalgám minőségű arany ez. Az alacsony karátú aranyból ékszereket is készítenek. A medálok, érmék díszítését a Nazca-fennsík ábrái adják. A kőzúzalék legfinomabb szemcséit is felhasználják, azok apró képekre kerülnek, ahol a grafit szín kőporra drapp cérnából formálják, „öltik” meg a kép ábráit, mint a „kondor”, a kolibri stb.

Holnap már továbbindulunk Arequipa felé, végig a Csendes-óceán partján haladva, majd közeledve a magas hegyek felé.

A szememben magammal viszlek benneteket.

Hihetetlen, hihetetlen – ez a rengeteg élmény egy-egy nap volt csupán.

Ez a nap Nazcában ért véget.

Öllelek szeretettel

Bogi

Nazca, 2009. július 31.

U. i.:

A két gazdag nap beszámolója mellé csatolom az egyik nazcai elmélkedést, kérlek, küld el a lapnak.

„Nazca kondorai”

Peruban úton-útfélen találkozunk egy hatalmas madárral, a kondorke-selyűvel. Peruban, ahol magas hegyekben igazán nincs hiány, otthon van ez a rendkívül éles látású, fakóbarna tollazatú, nagy testű ragado-zó madár. A magasból nézve a hegyek is fakón barnás színezetű, ko-pár hatalmasságok, látványuk mint óriás elefántcsorda vonulása, me-lyeknek csak a hátát látod. E kopár magaslatok ősi madara a kondor. A kondor dögevő – szép nevén *Sarcorhamphus gryphus* –, elhullott állatokkal táplálkozik, mint a keselyűk családjába tartozó társai. (Sajnos a 80-as évek táján erősen megcsappant az állományuk, már-már a ki-halás veszélye fenyegette őket. A világon összesen már csak 24 egyed élt állítólag, amikor a San Diego-i Állatkert mesterséges szaporításba kezdett. Létük ugyanis nagyon fontos az ökológiai egyensúly szem-pontjából, ahogy még nagyon sok állatfaj léte ugyanilyen fontossággal bírna, ugyanezen célból.)

A kondor visszaköszön képeslapokon – hegyek feletti kékségben kö-rözve –, éttermek tábláin, vagy éppen utcanévként. S ott van a Nazca híres fennsíkján. A fennsík térképén 7-es számmal jelölt a „kondor-rajzolat”. A megmintázott, megkövült madár egyetlen vonalból induló „alkotás”, hatalmas léptékben a Nazca-fennsík közepén, a hasonlóan ti-tokzatosan készült kolibri, kutya, bálna ábrák s a mértani pontosságú vonalak között.

Kisméretű, 4-5 személyes repülőgépekkel szállnak a fennsík fölé megmutatni ezt a különlegességet mindazoknak, akiket furdal a kíván-csiság, hogyan lehet ez.

Kondor és még 11 ábra. Összesen tehát 12 rajzolat. Kondor és kutyája, rák és asztronauta, bálna és triangulus, spirál és kezek.

Ki rajzolta ezeket a nem-rajzokat?

Ki alkotta e képeket, ábrákat, vonalakat?

Ki – vagy kik?

Mikor? Mely időben?

Miért? Milyen céllal?

Volt-e célja, üzenete?

Vagy „csak” műalkotás?

Feltételezések vannak, válaszok még nincsenek.

Egy, az 1960-as években megjelent könyvben találkozom, mintegy véletlenül e sorokkal...*

„Néhány évvel ezelőtt az Andok fennsíkján tárták fel az ún. »inkák útjai«-t. A légi felvétel megmutatta, hogy ezek voltaképpen nem is utak, hanem inkább óriási méretű, pontosan megrajzolt geometrikus és más formák, melyek csak meghatározott magasságból válnak láthatóvá. A háromszögek, a hibátlan rajzolatú párhuzamos vonalak határolta terület 10-15 km hosszú. Néhány forma meghatározott sorrendben ismétlődik. A kutatók egy csoportja úgy véli, hogy az Andokban a világ hatalmas csillagászati naptára található, melyen a vonalak iránya és hosszúsága különböző asztronómiai törvényszerűségeket, valamint a csillagok haladási irányát jelöli.

Van-e jogunk feltételezni, hogy ezek a gigantikus, csak a magasból látható ábrák valamilyen kapcsolatban lehetnek a repülő szerkezetekkel?”

(Mely feltételezésekkel találkozunk a tibeti szent szövegekben, mint „az ég gyöngyszemei” megnevezéssel. Szanszkrit forrásokban, mely ha-

talmas és szörnyű égi szekérről szól, mi fekete vasból készült..., a Védák irodalmában, mint „ágnihotrával” – ami egy hajó, mely felemelkedik az égbe, kelta legendákban „mágikus lovakról”, melyek külsőre nem hasonlítottak lovakra, „vasbőrrel voltak borítva”, nem kértek enni, s nem volt sem csontjuk, sem csontvázuk.)

„A kis indiánok szent könyve, a Popol Vuh mesél e nép négy ősapjáról, akik meglátva az égen a »valami«-t, sietve búcsúzni kezdtek rokonaiktól és feleségeiktől, majd felmásztak a hegyre, mondja a szöveg, ezután azonnal eltűntek ott, a Hacavich hegy tetején. Nem tették el őket feleségeik és gyermekeik, mert nem látták, mikor tűntek el.”

Régész vezetők szkeptikusan mosolyognak ezeken, s azt mondják, egyszerű és hétköznapi magyarázatuk van mindezeknek. Lehet. De lehet minden más is. A folytonos kíváncsiság, keresés visz csak előre.

S nem igazán jutottak közelebb a „titkok” megfejtésében az elmúlt 50 esztendőben sem.

Kondorkeselyűk lassú, méltóságteljes körözése az égen.

Kondorkeselyű köfennsikon rajzolatban, megkövülten, izgalmasan, megfejthetetlen titokként.

A világ csodáinak egyikeként.

Nazcában elmélkedtem, 2009. július 31-én.

Kedves! Az a csodálatos, hogy amikor e sorokat leírom, már abban a pillanatban szinte aktualitását veszti, hiszen ezen idő alatt is több tíz vagy száz új vonalat fedeztek fel. Napról napra újabb és újabb je-

lek tűnnek fel, síkok, ábrák és feltárt temetkezési helyek adnak lehetséges választ a régészeknek, kutatóknak, s már a legújabb fejlemények is láthatók az interneten.

Mi is változunk, rajtunk is van újra és újra felfedezni való? Reménykedem.

Öllemek

Bogi

A 6. napon.

2009. augusztus 1-jén.

Kedves!

Egy jó kávé illata csiklandozta az orrom az álom finisében. Te tetted az ágyam mellé. De felébredve sem te, sem kávé, sem illat. Mint tudjuk, mindent nem kaphatunk meg.

Viszont szépségek, újdonságok ma is várnak ránk.

Végig a Csendes-óceán partján, magas hegyek felé Arequipába tartunk.

Csend van a kisbuszban. A műszerfalon itt „lámabőrme” díszeleg, ez a divat. S szinte minden kisbusz visszapillantó tükrén feszület ringatózik. Elandalít a motor zúgása, a végtelen víz hol türkizzöld, hol mélykék pompájának látványa. Ezt a végtelenséget töri meg egy-egy kőszirt – amit fehér csipkészetű, csapódó hullámok szegnek körbe –, esetleg kisebb öböl vagy vitorlások csoportja. Sárga, puha homokdűnék kísérik a kígyózó, gyér forgalmú utat, gyakran ráfolyva az aszfaltra. Köves part az egyik oldalon, míg a kékség számtalan árnyalata fehér fodrokkal, földön és égen. Egy óriás szemforma nyílik meg a magasságban, és széles sugárban pályát képez az ég és az óceán között.

Sajnos nem érzem a víz szagát, a szelíd-határozottan csapódó hullámok zenéjét, elnyomja a kocsis motorjának zúgása. Kikapcsoló, ellazító a látványba merülés.

Kétszer állunk meg a nap folyamán; egy kávészünet „Don Oskárnál”, a tiszta, csupa tükör kis kávézóban, hol virágfüzerek s falról falig Machu Picchu-poszter alatt kortyoljuk el a kellemes kávé, nyújtózunk keveset, s már újra úton vagyunk.

Az utat kísérő dombok mind magasabbak, kövesebbek, éles kanyarokkal, alagutakkal. Szinte félelmetesen szép. Erő sugárzik mindenből. A serpentinek a vezető teljes figyelmét igénylik.

Ebédidő épp elmúlik, amikor megérkezünk egy kisvárosba. Egyszerű, egyszerű házak az egyenes utcácskákban. Egyik előtt a ház magasságával azonos méretű kaktuszok nyúlnak felfelé. Egy éttermenél parkolunk le, ahol jókora lepényhalat hoz elénk a tulajdonos, majdnem hét kg-os, mint mondja – nekünk szánta. De nem várjuk meg, amíg elkészül, bár biztosít bennünket, hogy nagyon rövid idő alatt tálalja a nagyon finom halat. Néhányan avokádósallátát kérnek, néhányan csak szomjukat oltjuk a hűvös, gyönyörű famennyezetes vendéglőben. Indulunk tovább Arequipába, a „fehér város”-ba.

Sima, félhold alakú dűnék végtelen sora látható még egy ideig. Egy tábla, ami ugyan izgalomba hozza az embert, de sajnos nem kanyarodunk el arra, amerre a nyíl mutat: Calca-kanyon völgy! Nagyobb, mint a Grand Canyon, s talán egyórányi útra van. De ez nem fér bele a programba, s most nem bánom, hogy valószínűleg még filmen sem láttam, mert így nem is fogom fel, hogy mit hagyunk ki. Azért kissé sóváran tekintek a táblán olvasható névre, de ez csak egy villanás, elkanyarodtunk az óceántól. Ahogy emelkedik a szint, vikunya- s alpakkacsapatok szökellnek fürgén, mint az őzek. Szépek. Az óceán üdítő látványát és kíséretét felváltják a több ezer méter magas hegycsúcsok. A természet olyan sokszínűsége van velünk az út folyamán, hogy hihetetlen.

Meleg van, bágyadtak vagyunk, amikor feltűnnek a hegyek. Mindeki felélénkül. A teveszín, púpos hegyvonulatok mögött kékesben játszanak a magaslatok, csúcsukat fehérre festi a hó.

Késő délután érkezünk *Arequipába*, ami a „fehér város” címet a fehér, vulkanikus építőkövekről kapta. A fehér városban az óriás zöld pálmák, s mögötte az óriás hófödte hegy kontrasztja tűnik fel elsőként, majd a kis sárga taxik s a gyönyörűséges kapuk itt is, ott is, amíg elérjük a szállodát.

A Hotel Tierrasur tetőteraszáról kitűnően látszik az El Misti hegy-csúcs. A havas csúcs immár jóval közelebbről, amint éppen lebukott mögötte a nap. Sajnos a szép látványba az ormótlan kábeltorony is belép, s ezzel csorbul szerintem a természet szépsége, de a világ ma ilyen, az antennák és a technika mindenféle alkotmányai ott vannak mindenhol. Ha ezer év múlva erről marad valami, lehet, hogy ugyanúgy fognak csodálkozni ezeken, mint mi a Nazca-fennsík vonalain.

A tetőelmélkedés után birtokba vesszük a szobákat. Mi egy udvari rezidenciát kapunk, és a súlyos 106-os kulcsot. Négy hasonló „rezidencia” nyílik az üveg folyosón túli, belső udvarban, ahol ugyan építkezés is folyik a kulisszák mögött, de a szobák valódi meglepetések; hangulatilag azonnal a XV. századi spanyol udvarházak valamelyikébe röpítenek. Magas beltér, narancsszínű falakkal az egyik oldalon, míg vakolatlan terméskő berakásokkal a másikon. Kovácsoltvas munkák a bútorok, falikarok és csillár. Mint a gyerekek, olyan örömmel vesszük birtokba a rusztikus berendezésű „lovag-termeckénket”, nőtény Sancho Panzák.

De gyönyörködésre ismét alig van időnk, pihenésre végképp minimális, mert indulunk ki a városba, hogy az egész napi buszban üldögélés s az óceán cseppet sem egyhangú látványa után végre a gyomrunkra is gondoljunk.

Alig öt perc sétára van a belváros, ahol azonnal lenyűgöz mindenkit egy jezsuita templom fantasztikus oromzata. Olyan gazdag a faragás, hogy egy órába fog telni, amíg megnézzük, gondolom. S máris megszólal Ágnes: – Holnap ezzel a látványossággal indul majd a program. Most menjünk, keressünk vacsorázóhelyet.

A tér körüli árkádos üzletsor, emeletén az éttermek sokaságával otthoni, európai hangulatot áraszt. Érzékelem, hogy mindnyájan rövid időn belül otthonosan is érezzük magunkat. De azzal a jóleső „otthon-érzéssel”, amitől azért a kíváncsiság, a gyönyörködés nem lesz kevesebb.

Az esti bókászás során a jezsuita templomba nem mentünk be, de a tér szemközti oldalán lévő ferencesekhez igen. Esti mise van.

A hatalmas, világos templomhajó zsúfolásig megtelt.

Megkísérlünk leülni az utolsó két padosorban, hogy ne zavarjuk a hallgatóságot, az imádkozókat.

Szinte fel sem fogjuk, hogy vége a misének, amikor elénk lép egy hölgy, s nagyon kedvesen meghív bennünket vacsorára, a templom egyik oldalszárnyába, „Szent Ferenc szegények vacsorájára”. A szerzetesek meghívását tolmácsolja. Úgy érzem, hogy nagy illetlenség ennek a visszautasítása, nagyon kíváncsi is lennék, hogyan is zajlik ez. Vezetőnk mosolyogva elhárítja a meghívást: – Mennünk kell tovább – mondja, s nemsokára elindulunk a hatalmas kapu felé. Ez igazán különös élmény lett volna, olyan, amilyenben még nem volt részem – gondolom szomorkásan. De azt is látom, hogy meglehetősen nagy létszámban állnak a rászorulóknak a templom másik ajtajánál, hogy a vacsorában részesülhessenek. Nekik nagyobb szükségük van rá, vigasztalom magam az élmény elmaradása miatt. Nekem élmény, nekik éhségük csillapítása. És igaz, valóban nagyon sokan vannak, sok időt veszítenénk. De ez a lehetőség sokáig foglalkoztat, s sajnálom, hogy nem voltam részese.

A többiek közül, úgy látom, senki nem kívánt ebben a ritka élményben részt venni, mennem kell a csoporttal. Elhagyjuk a kivilágított, tiszta fényben pompázó, hatalmas templomhajót.

Körbejárjuk az arequipai főteret. Este van, kellemes az idő. Pihe-nő, sétáló, bámészkodó helyiek, sok játszadozó gyermek. Mintha nem is egy idegen ország ismeretlen városában lennénk. A társaság egy része lemaradt valamelyik étteremnél. Mi négyen megcélazzuk a nagy csemegeáruházat, hogy megnézzük a perui élelmiszer-kínálatot s végre valami kedvűnkre valót vegyünk vacsorára s a „kiszáradás” ellen. Nem vagyok különösebben sörkedvelő, de most hideg sört innék és ásványvizet vagy gyümölcslevet, mindegy, csak folyékony legyen, nagyon szomjas vagyok.

Az áruház jól ellátott, áruval tömött üzlet. Egyik élelmiszeres „hajótól” a másikig cikázunk, szölongatva egymást, amikor felfedezünk valami érdekeset. Friss pékáru, friss gyümölcsök, sajtos és félkészételes pultok, gusztusos csomagolások.

Ismerős és ismeretlen felvágottak, sajtok, italok. Nagyon élvezzük. Piscót vásárolok – pálinkaféle, a nemzeti italok egyike –, hozzá a limo-lime-ot, és sört és sajtot, friss péksüteményeket, gyümölcsöt.

Előre örülünk, hogy a hotel hátsó kertjében, rezidenciánk előtérben hatalmasat vacsorázunk, s talán még kijövünk egy kis késő esti városnéző sétára is.

Ahogy visszaérünk a csomagokkal, rögtön teríték a kerek asztalon a lehetőségek adta dolgokkal, egyetlen tálcával, papírszalvétával és poharakkal. Mindent kirakok, ahogy Böbe és Lala is, bontjuk az italt, és farkaséhesen nekilátunk vacsorázni a szabadban, Peru esti ege alatt a Tierrasur Hotel belső udvarán. Érzed, hogy ez milyen fantasztikus volt? Olyan nagyon messze és olyan nagyon közel volt minden és mindenki.

Az egész napi utazás és a nagyon „diétás” étkezés miatt most kissé többet ittunk és többet ettünk, mint amit kellett volna. Megeredt a nyelvünk a második pohár után, beszéltünk, mondtuk észrevételeinket, a benyomásainkat, mondtuk és mondtuk, és töltöttem és ettünk. Fejünk felett kikerekedett a Hold, mi elnehezültünk, fáradtak voltunk. Megérkeztek a más irányban járt útitársak is, bekapcsolódtak a jó hangulatunkba, s ez az este úgy marad bennem, mint az egyik legjobban sikerült este az utazás folyamán.

A spanyol középkorban vacsoráztam, XXI. századi saját svédasztalról Arequipában.

Az este és a takaró hideg a magas, rusztikus falú hálószobában. De ringatni ma sem kell, az óceán látványára gondolkodok, s lassan elringatnak az emlékhullámok.

Arequipa, 2009. – ma már – augusztus 1-je volt.
Folytatom... majd...

2009. augusztus 2.

Kedves!

Arequipában ébredünk, egy kicsivel tovább is alhattunk, s egész nap Arequipában is maradunk.

Milyen sokat számít egy óra plusz pihenés, szinte már kényeztetés a testnek. A szoba hőmérséklete, igaz, olyan, mint egy szerzetescelláé lehet a spanyol hegyekben. Ezt az érzetet tovább fokozza a fekete, kovácsoltvas bútorzat, a magasan lógó jókora vaslámpa. Csupán a falak napsárgánál is erősebb színe ad némi melegséget a helyiségnek, de azt is „lehűti” a terméskő berakás. Egy szó, mint száz, nehezen bújok ki a takaró alól, nem fontos ezt megmagyarázni, s ráfogni színekre, anyagokra.

– Ugorj! – mondom magamat biztatva, s lomha lassúsággal bebújok a papucsba. A vaslábú, üveglapos asztalon ott áll a „lélekmelegítő” üveg, egymásra nézünk szobatársammal: – Hm? – Választ sem vár, önt egy nyeletet, s a jól bevált szlogen után: – Legyen szép napunk! – a mosoly máris felmelegít bennünket.

Kellemes a reggeli a hotel főépületében lévő reggelizőteremben. A padlózat nagyon különleges, üveglap alatt szép kövek, szép kerámia tárgyak, tehát bárhová néz az ember, lát valamit érdekességet.

Gyönyörű napos a reggel. Azt mondják, Peru második legnagyobb városában, Arequipában egy esztendőben háromszáz olyan nap van, amikor élvezik a napmeleget. Mi ezek egyikén indulunk városnéző sétára. Talán két saroknyira van a főtér, a Plaza de Armas,

egyik sarkán az este már megcsodált, jezsuita templom gazdagon faragott, fehér épületével.

Csontszín vulkáni kőből épült a „fehér város” többi épületének nagy része is. Ott kezdjük majd a város megismerését, de máris egy érdekesség; nemzeti ünnep van, s ez alkalomból térzene szórakoztatja a város lakosait és látogatóit. A zenét a katonaság zenészei szolgáltatják. Amikor megszólal Peru nemzeti himnusza, szinte egyszerre emelkednek a kezek, s az emberek szívükre teszik tenyerüket. Majd vezényszavak, díszlövés. A tér egyik oldalán hófehér ruhás tengerészek sorakoznak, kemény arcú pirossapkások állnak a téren körben. A boltíves árkádokkal övezett tér telve emberekkel. Felhúzták a piros-fehér-piros nemzeti lobogót, a magasba nyúló pálmák kerek gömbjének legyezői is mintha vigyázzban állnának az ünnepség alatt. A város magját 2000-ben a „világörökség részévé” nyilvánították. Peru összes régi városát a spanyolok építették. E területre 1531-ben érkeztek.

Néhány lépésre egy sokszoknyás, feje búbján barna kalapot viselő asszony álldogál tétován, kezében saját készítésű kis babák. Mivel mindenki mozdulatlan a zenészeken kívül, ő sem mer továbbmenni, úgy torpant meg, mint egy filmen megálló kép.

Mire az ünnepség véget ér, kinyitják a jezsuita templom hatalmas kapuját is.

A nap teljes fénnel világítja meg a faragott köveket, s a díszes homlokzaton a dátumot: 1698. Több mint száz esztendeig épült e templom, s több földrengést is túlélte. A dús faragások között ide-

genvezetőnk megmutatja a Szent Család faragványképet, ha nem mutatna rá, azt hiszem, egyikünk sem ismerte volna fel. Mint ahogy hosszasan keressük a pumafejet, az angyalokat. Az inka maszkot, a szőlőfürtöket, a kagylót már inkább felismerjük. A napfényről belépve eleinte csak hunyorgok, pedig odabent is csodálatos dolgok fogadják a belépőt; azonnal megragadja a szemet a cédrusfából faragott, monumentális főoltár, melynek teljes felületét tizennyolc karátos arannyal vonták be. A templom teljes magasságában áll a belépővel szemben. Vezetőnk suttogóra fogja az ismertetést, hogy ne zavarjuk a csendességet. Körben patinássá öregedett festményeket fedezünk fel a félhomályban. Az *Utolsó vacsora*, jellegzetes módon ábrázolva; barokk hármasság, és helyi ételek, gyümölcsök az asztalon. A nyers kő ereje és az arany bőségének ragyogása jellemzi a belső teret.

A templom mellett kolostor és noviciátus áll. A látogatható átriumos udvaron túl van az iskola, azon túl a szerzetesek lelki életének színtere. Békés csend vesz körül bennünket, csak a felröppenő galambok szárnyának suhogása, a halkan csobogó kút kellemes nesze hallatszik, amikor fentről finom kongással megszólal a harang. Hosszan fényképezünk s fotózzuk egymást a belső udvar kútjánál, a vízköpő fejekkel díszített bolthajtásos pilléreknél. Minden négyzetcentiméter remekmű. S e remekművek felett a természet remekműveinek havas csúcsai keretezik be képeinket. Hiszen ez a város csodálatos természeti környezetben fekszik, mivel három vulkán magasodik fölé. S mindhárom meghaladja az ötezer métert, a Chachani például 6075 méter magasba nyúlik. Csoda-e hát, hogy miközben levettem kiskabátom, mert melegem volt a finom délelőtti napsütésben, vastag hóval borított hegyek csúcsaiban gyönyörködtem, s felfoghatatlannak éreztem az egész jelenlétem?

A jezsuita templom megtekintése után átvágunk a Plaza de Ar-mason, gyönyörködve a malomkerék formára nyírt fákbán, a vízsu-garagnál játszadozó sok-sok gyerekben, hogy megnézzük a kated-rálist, mely szinte teljes szélességében uralja a tér északi oldalát. A templom az 1500-as években épült, de hallgatni is szörnyűséges, hogy hány csapás pusztította; földrengések sorozata, vulkánkitörés, újabb földrengés a maradékát is eltünteti, újraépítik, de újabb négy földrengés és tűzvész pusztítja. A számtalan pusztító csapásból nem tanulnak az építők, hogy az inka építészet erényeit alkalmazzák, hi-szen amit építettek, az évszázadokig ellenállt a földrengéseknek. A 107 méter hosszúságú és 40 méter magas katedrális újra és újra fel-épült és áll. A világ különböző tájairól kapott ajándékok teszik ki a berendezési tárgyakat.

Az orgona Belgium ajándéka, a cédrusfa szószék francia műhely remeke, Sevillából érkezett a hatalmas, bizánci stílusú rézlámpa.

Az utolsó pusztító erejű földrengés 2001. június 23-án következett be. Ez igencsak a közelmúlt. A katedrális sérült tornyait alapításá-nak évfordulóján, 2002-ben hozták helyre. Számtalan csapás, és minden alkalommal összefogás, segítség, építés. Bár így működne minden a világon.

Kilépünk a ragyogó napfényre, s elindulunk a Szent Katalin kolos-torba, melyet Arequipa talán legkülönlegesebb látnivalójaként tar-tanak számon. Nem véletlenül. Fantasztikus órákat töltünk a „vá-roso a városban”. Mert a Szent Katalin egy kolostorváros a városon belül. Utcákkal, terekkel, kutakkal, színesebbnél színesebb épüle-tekkel és virágfolyamokkal, virágkompozíciókkal, fényekkel, ár-nyakkal, freskókkal, egyszerűen lenyűgöző.

Ennek a leírása előtt muszáj megmozgatni tagjaim, mert kissé elgémberedtek. Kint írok a hotel kis hátsó udvarán, már a szürkületen is túl. A rövid torna után kénytelen leszek két kis mécsest meggyújtani, hogy lássam a leírt sorokat. Így nem zavarom szobatársnőm sem, s az egész olyan érzést ad, mintha valóban négyszáz évvel korábbi időben járnék. Igaz, a tollam nem sas-toll, s nem tintába mártogatom – bár akkor talán még tinta sem volt –, de a nap folyamán bejárt út s az este leple visszarepít időben. Szeretném, ha leírásom alapján lelki szemeiddel látnád, amit mi láttunk.

Szóval Santa Catalina: röviden – vörös falak, kék falak, virágzó muskátlik, vakító kék ég, kapuk, boltívek, belső udvarok. A kolostort egy gazdag özvegyasszony alapította valamikor az 1579-es esztendőben. 1600-ban ezt is földrengés pusztítja, majd az 1700-as években bővítik, s négyszáznál több apáca lesz a lakója. A feltétel, hogy va-

laki a kolostor lakója lehessen, az a kellően gazdag adomány volt, így csak tehetős spanyol családok küldték lányaikat apácának. A családok rendszerint második lányukat szánták arra az életmódra, hogy visszavonultan és szegénységben éljen. Ez a kolostor azonban nem egészen ezt a lehetőséget nyújtotta lakóinak. Itt volt arra mód a kisasszonyoknak – Uram bocsá', az apácáknak –, hogy szolgálkat tartsanak a kolostor lakói, zongorázzanak, éljék megszokott korábbi életmódjukat. Három évszázad múltán változott ez a forma, amikor is a pápa egy szigorú dominikánus apácát küldött a kolostor élére. Josefa Cadenának hívták az új rendfőnök asszonyt, aki azzal kezdte áldásos tevékenységét, hogy a gazdag apácákat visszaküldte Európába. A szolgálkat felszabadította, vagy lehetőséget adott nekik, hogy apácákként a kolostorban maradjanak. A kolostor belső élete négyszáz évig volt ismeretlen a világ előtt. Ez meglehetősen döbbenetesnek tűnt számunkra. 1970-et írnak – ez már szinte a közelmúlt –, amikor megnyitják a kolostoregyüttest a nyilvánosság számára. A „nyitásnak” nagyon egyszerű oka volt; ugyanis a helyi hatóság, az akkori polgármester – a törvénynek megfelelően – a kolostorvárosban is elrendelte a vezetékes víz és az elektromos áram bevezetését. A közművesítés költségei előteremtésére az apácák kénytelenek voltak megnyitni kapuikat a turisták előtt. Ma már csak húsz-harminc apáca él a kolostor északi szárnyában lévő zárt részben. Gondolom, ezzel egyenes arányban nőtt viszont e különleges világ emlékeit látogatók száma. Tehát, ha nem érvényesítik velük szemben is a törvény ezen részét, akkor ma mi sem láthatnánk e kuriózumot, nem sétálhatnánk lenyűgözve a regényesen zárt világ emlékei között. Milyen szerencsénk van.

A mediterrán hangulatú és színvilágú kolostori utcákon, tereken most már kószállhat, gyönyörködhet a turista. Az épületekben pedig

megismerhettük a valaha is itt élt apácák életét, hiszen minden úgy van hagyva a konyhákban, a pici nappalikban vagy hálófülkékből, ahogy több száz évig lehetett. A kápolna falán „Az utolsó vacsora” freskója, a mosókádakban folydogál a víz, a konyha fala kormos a tűz nyomától, a kenyereslapátot mintha az imént tették volna le, a varróasztalkán az eszközök, az asztalkákon teázáshoz készített, festett porceláncsészek. Egy elcsendesedett billentyűs hangszer, a cella ablakában virágzik a muskátli, a harang déli álmodni kezd. A hatalmas, közös hálóban, ahol a függőágyakban nyolcvan is aludtak éjszakánként, szinte hallom a meleg szuszogást, az álmok kiváltotta neszeket. Most hűvös van a kinti kellemes időhöz képest. Egy kávét iszunk az apácák üzemeltette kis kávézó teraszán. Mellettünk a falon pasztell freskó madarakkal, s egy fácskával. A modern, barna apácaruhában (nadrágkosztümben), barna kalapban, mondhatnám, elegáns idegenvezető apáca derűs türelemmel, mosolyogva válaszol a kérdéseinkre.

Az egyik kolostorépület tetőteraszáról, két pompás pálma lombja között a havas El Misti csúcsa látszik. Hűsítően hat, ahogy leroskadunk a kőpadra, legalább 28 fok meleg van.

E napról inkább fotókat küldök szeretettel, mert egyetlen kapunak, egyetlen ablaknak, virágnak sem igen tudtam ellenállni, hogy ne kapjam lencsevégre, mert ezt elmesélni szavakkal... Hát? Lehet, hogy nem könnyű!

A kitárt szárnyú kapun elhagyva a kolostorvárost, kedves kis utcán sétálunk át egy térre, ahol újabb szakrális épület: a ferencesek San Francisco temploma. A térre merőlegesen fekvő templom fehér falait már rézsűformán világítja és árnyékolja a délutánba hajló napsütés. Ez a templom is átélt néhány földrengést. Sajnos zárva találjuk,

ezüsttel borított oltárát így nem tudjuk megnézni, ahogy a ferences kolostor könyvtárához sem jutok el, ahol az 1400-as évek végétől származó könyv, ősnymtatványok és egyéb „kincsek” találhatóak.

Miután a reggel óta tartó városnézés meglehetősen elfárasztott, leülök a nyugalmat árasztó tér egyik padjára, miközben a kevésbé elcsigázott társaim egyik része a Juanita Múzeumba indul, ahol egy kislány múmiája van többek között kiállítva. A Juanitának elnevezett kislányt halotti lepelbe burkolva, tökéletesen épen maradt állapotban találták az Ampato vulkán oldalában, 6380 méter magasságban. A „Jéghercegnőt” üvegfalú hűtőben tartják. Később további emberi maradványokra találtak a vulkánon, majd 1998-ban az El Mistin is hat múmiára leltek, amik fagyott állapotban voltak. Úgy tartják, hogy e múmiák a hegyek szellemeinek áldozott emberek voltak. Szobatársnőm s még néhányan feltétlenül szeretnék látni ezt a múzeumot. Csak nézem, ahogy friss léptekkel elindulnak, s kicsit irigylem őket. Szabad program van estig, mindenki kedve szerint nézelődhet. A téli nap elég gyorsan vonul. Mire én is a szállodához érek, erősen szürkül az ég.

A szállodával szemközti sarkon a jellegzetes sárga taxi áll, mellette sárga ruhában egy Mikulás. Ez nagyon jópofa. Sárga Mikulást még sosem láttam. Legalább ennyi kuriózum a kihagyott „Jéghercegnő” helyett.

Öllelek a déli Peru legnagyobb városából,
esti csendből

Bogi

Arequipából, 2009. augusztus 2-án.

8. napja vagyunk úton.

2009. augusztus 3-a van.

Kedves!

Kisbusszal indulunk Punóba, hegyes-völgyes, nyugodt, békés tájon keresztül.

Kanyonok, homoklépcsők, vörös, zöld, fehér rétegek, a Föld arca. Kőerdők, melyek a földtörténet kialakulásának keményebb és puhább rétegződésének nyomait viselik magukon. Arany-cirmos pampafű kúszik fel a kőlábakon. Minden csomója gyönyörűsége e fűnek számomra, így télidőn is. Más növényt szinte alig látni. De ezeken a fűcsomókon, melyek az út széli part emelkedőjére telepedtek, átsüt a nap, és olyan aranyfénybe vonja, mintha glóriát viselne. A síkon ez lehet a tápláléka az elvágózó vagy megtorpanó vikunyáknak, alpakkáknak. Egy-egy nagyobb csapat láttán megállunk fotózni. A vikunyák kecsesek, mint az őzek, s ők is aranyos-barna színűek, mint a pampafű. Messziről figyelik a „messziről jötteket”, némelyik mintha pózba állna a fényképezéshez, feltartja gömbölyű, bájos fejét, s a távolba néz. Alpakkákat és lámákat többször látunk az út során.

4300 méter magasban járunk. A pampafüves síkon túl a magasba nyúló hegyek csúcsait ezüsfénybe foncsorozza a hó. Türkizsín tavak tűnnek fel az aranysárga dombok között, flamingók rózsaszín tolla festi át köröttük a kékséget.

A szemem a tájon leleg, gondolataim pedig visszarebbennek az elutazás előtti órákra. – „Kételyek? Kérdések? Nyugtalanlás. Válaszok – lenyugvás, elszánás, indulás!!! Szárnyaidra vettél! – írtam le a „Levelek” első rezzenéseiként füzetembe. Délben még megadó várakozással nézlek benneteket, kerti fák, az otthonom erkélye előtt. S délután már hatalmas útra indulok. Automatikusan megnyomtam akkor a tévé kapcsolóját – a kép még nem érkezik meg, de a hang a halálról szól bölcsességet, s abban a pillanatban, ahogy elhangzik, a nyitott erkélyajtónál kecses gerle ereszkedik le a korlátra. Kis ideig áll, majd finom tipegéssel végigsétál az erkélyen. Gerle, a lélek madara. Idejött épp most, épp ezzel a mondattal, épp, épp. Megköszöntem. Hajdan erre azt mondták: jó ómen.

És délután útra keltünk. Erre a hosszú útra.

Ölembe ejtem a füzetet, az előbbi néhány sor után üres maradt az oldal. A legközelebbi bejegyzést már Tambo Coloradón, az inka El caminón írtam.

Most visszaemlékezve újra megköszönöm azt a megerősítést, hiszen félelem, kétely többé nem jutott eszembe, sem a hosszú repülőúton, sem a kies utakon, vagy most a hegyek felé tartva. A végtelesség, a szabadság, síkon és hegyeken át – békét táplál bennem.

Nincs kétely, tudom, hogy oka van, amiért jöttem – kérdésekre majd jönnek a válaszok. Mindig jönnek, csak figyelni kell. Nyugtalanlás? Most már mosolygok rajta. Miért is nyugtalankodnék? Vezetnek!

Talán azért is jut eszembe az az utolsó néhány óra otthon, mert az éjjel veled álmodtam: fiatal voltál és egészséges, mosolyogva álltunk egy állomáson, kéz a kézben. S mosolyogva kérdezted: – Valami „szívügy” miatt utazol ilyen messzire? – Nincs itt szívügy – válaszoltam. Néztelek hosszan, s azt mondtam: – Még mindig nem fo-

gadod el, nem érted, hogy csak téged szeretlek? Te vagy az örök társam! Te! – Néztük egymást boldog örömmel – s még egy levelet is kaptam álomban. Nagyon örültem reggel, ezzel az álomképpel, álombeszélgetéssel ébredve.

Tudod, figyelek az álmokra.

Tehát a 8. nap.

Puno és a Titicaca-tó

A világ legmagasabb tavának mélykék tükrében megláthatjuk majd arcunkat.

Egy városba érkezve az első benyomások határoznak meg hangulatot, fanyalgást, jókedvet, elragadtatást vagy lehangoltságot.

A várost – mintegy véletlenül – nem a terv szerinti oldalról közelítjük meg. A Punót ölelő hegyen kötünk ki, ahol több méter magas puma áll a várost vigyázón, de inkább a gyerekeknek, turistáknak alkotva. A puma Peru jelképállata szintén, mert Peru a térképen nézve egy pumát formál.

Fotózásra, panorámanézésre megállunk rövid időre. Elsétálunk a puma lába között, megmosolyogjuk a hatalmas anakondát, az óriás békákat, s fotózzuk egymást a perui népviseletű bádogfigurák arc nélküli sziluettjében, s egy fénykép erejéig Inco Mankák vagy inka menyecskék leszünk.

Puno első benyomásai drámaiak voltak. Néztünk körbe, hangtalanul, s ez a hangnélküliség olyan volt, mint egy fekete-fehér némafilm,

mely alkonyat utáni képet rögzített valamikor a század elején, mondjuk egy angliai külvárosban.

A napfény még időzött egy kicsit a bádogtetőkön, amikor beértünk a városszéli, olcsó hotelbe s csüggedten kinéztünk a szoba ablakán.

Az ablak nagyméretű volt, egyrétegű üvegtáblája vaskeretben. Szemben gyermekkorom szegényes iparvárosának munkásházai, fáskamrái néztek vissza rám, hályogos szemekkel, bádog-hideg tekintettel. Zárt szemek voltak ezek, élet nélküliek. A bádogdobozok felkapaszkodtak a domboldalra s beborították.

Egek! – gondoltam. 24 órát repültünk, több ezer km-re vagyunk otthontól, gyermekkortól, s lehangolóbb látványt hirtelen nem tudnék elképzelni.

Az utcán két-három szegényes pici bolt portálja jelezte, hogy életnek is lennie kell.

Valami csalódottság borított el, hiszen a méltóságteljesen emelkedő hegyek között kígyózó úton idefelé, a misztikus élményt adó Sillustani, s a kedves tanyalátogatás után ez az ingerszegény látvány megsokszorozza a fáradtságot.

A két látványosságról ejtek is néhány szót, a két „rövidprogram” ugyanis nagyon megragadott. S már a leírása is billentett kissé a „pozitív-negatív” mérlegen.

Sillustani az ősi peruiak egyik temetkezési helye. Itt, kissé hasonlóan, mint például a szíriai Palmyrában, nem a földbe, hanem szögletes vagy kerek alapú és formájú tornyokban helyezték el halottaikat a lakosok. Míg Palmyrában szögletes tornyokban jártam, itt Sillustaniban kerek építménytorzók meredtek az ég felé, az Umayo-tó félszigete felett. A környező dombokon rengeteg láma legelészett. A fiatal állatoknak tiszta volt gyapjas kis bundájuk. A dombok déli oldalánál sekélynek tűnő tó, felszínén visszatükröződik a kecsesen lépkedő rózsaszín flamingók sziluettje.

A dombok egyikén voltak a különös építésű chullpa – azaz temetkezési – maradványok.

Az út itt véget is ér, illetve csak ehhez a romterülethez vezet. Természetesen itt is asztalkák vannak dúsan pakolva gyapjúsapkákkal, -pulóverekkel s egyéb tárgyakkal.

Nehézkesen ballagtunk fel a domboldalra, nem könnyű a levegővétel ebben a magasságban. Az idő gyönyörű, erősen tűz a nap. Vezetőnk kéri is, hogy valami fejfedő legyen rajtunk, amíg egy rövid pihenőben elmond néhány tudnivalót e helyről és a chullpákról. A tíz-tizenkét méter magasságot is elérő, gondosan csiszolt és faragott, igen pontosan egymáshoz illesztett vöröses, drapp és bazaltszín kváderkövekből rakott tornyok különös látványt nyújtottak a völgyből. Csak az útról látszottak épnek, felérve elénk tárult a belső

részük is, mint szemléltető órán egy „kibelezett” óriás állaté. A „bél-
felt” oszlopok, vagyis tornyok belsejében lévő kisebb, megmunká-
latlan kövek halmazát kívülről a mives kváderkövek köpenye borí-
totta. S mint megtudjuk, a legszebben megmaradt „torzó” valóban
kettéhasadt, mégpedig villámcsapástól.

A tornyokat az inka korszak előtt élő indiánok készítették, később
az inkák is használták.

A domb tetején kört formáló, hegyes és szögletes kőlapokkal ki-
rakott területre értünk. Ez volt valószínűleg a szertartások helye. Be-
álltunk a körbe, a mini Stonehenge közepébe. Addig vártam, míg
egyedül maradtam a kör-középpontban. Éreztem a nagyon erős bi-
zsergést, szinte „mozgatott” a hely. Ez a fajta nyomás teljesen fel-
frissített, s minden fáradtságom elmúlt. Itt könnyűvé vált a levegő-
vétel is. Feltöltődtem energiával. Sokkal könnyebbé vált a rövid me-
net a dombtetőre, ahonnan az északi tó tárult a szemünk elé.

Az Umayo-tó mélykék vize tisztán, mozdulatlanul csillogott, s rend-
kívül titokzatosnak tűnt. A meleg napsütés ellenére érződött, hogy
hideg lehet a hőmérséklete.

Az egész vidéknek volt valami különös varázsa, békés és mégis iz-
gató atmoszférája.

Sillustaniból visszafelé betértünk az egyik indián tanyára. Ez ked-
ves, gyermekkori emlékeket idézett fel, holott merőben más volt min-
den.

A kőből épült, több kis házikóból álló tanyaegyüttes boltíves be-
járata előtt álldogált néhány szelíd láma. Szinte úgy érzi az ember,
hogy mosolyog ez az állat. Természetesen lelkesen fotóztuk, simo-
gattuk őket. A boltíves bejárat fölött – de egyik-másik kis házikón is
– két kerámiaökor nézett le ránk, ők „teremtik” meg a ház lakóinak

a termékenységet. Hasonló jelentéssel bírnak Peruban, mint nálunk a szerencsemalac. Csak mi nem tesszük ki őket a háztetőkre. Lehet, hogy meg kellene próbálni?

Mindenesetre nekem nagyon kedves látvány volt.

Betértünk hát a két ökröcske alatt (nem a fogadóba) a nyitott udvarba, ahol az asztalon gőzölgő, héjában főtt krumpli, tálkákban elhelyezett sajtok, különböző magvak vártak a vendégekre. A ház aszszonya kedvesen üdvözölt bennünket.

A kóstoló, kinyua*morzsolás (*kinyua, köleshez hasonló „levesbetét”), a tengeri malacok kis palotájának megtekintése, a házi készítésű apró gyöngy- és kőékszerek megcsodálása után indultunk vissza Punóba.

Élveztem ezt a kellemes napot, kedvemre való volt.

A punói „Titicaca Hotel” szobaberendezése elfogadható, de a hőmérséklete barátságtalanul hideg, megborzongatott bennünket. Még fénylett gyengén a nap, amikor elfoglaltuk rezidenciánkat. Elhúztuk hát gyorsan a sötétítő függönyt, hogy bebújjon valami a bágyadt délutáni fényből. Talán egy félórányi ajándék volt a nap erőtlen sugara, s már ki is araszolt szobánkból. Még egy kicsit időzött a keskeny folyosó végén gunnyasztó kopott kanapén, mintha meglepődött volna, hogy a kanapé nem üres.

Még Arequipában vásároltam egy üveg Piscót és Limoncellót, e kettő összekeverve – az első önmagában is – Peru nemzeti italának számít. Előhalásztam a két üveget sebesen a bőröndből, s meginvitáltam útitársainkat: – Igyunk meg egy Piscót erre a „jeges fogadtatásra”.

Ültünk a vedlett, féloldalra rogyant kanapén, előttünk az üveg Pisco. Az ital megteszi jótékony hatását, kissé fényesebb lett a panoráma, vagy a szemünk. Szelídül a hőmérséklet, kis csoportunk beleheli a mini hallt, s máris vidámabb a bádogtetőkön bukdácsolva elhúzó napsugár s a felidézett nap történései.

Fél óra múlva igen lassan baktatva s egymástól leszakadva indultunk el a városka központjába valami élelemért. Itt már kezdődött, nem is kezdődött, itt már tartott az a tengerszint feletti magasság, melyben igen nehéz levegőt venni európai embernek. Punótól kezdve viszont csak felfelé és felfelé tartunk majd, ez tehát az első erőpróba.

Edzés a nagy kalandhoz.

A városka főterén rengetegen vannak, nemzeti ünnep van. Derékig érő copfok, kalapos asszonyok, kemény vonású férfiak töltik meg a teret a hatalmas, malomkőkerék formára nyírt fák alatt. A domború arccsontok valószínűleg ihletet adtak volna Picassónak egy jó kubista kép elkészítéséhez.

Fáradt vagyok a tömeghez, a nézelődéshez.

Fejem súlyosan a föld felé lóg.

A város központi terén rövid tájékoztatót kapunk történelméről, lakóiról, népviseletekről. Nem hallom a nagy nyüzsgésben. Csak mondatfoszlányok érnek el hozzám... „a kalap – alsószoknya, fonott haj – a spanyol király elrendelte paraszti viselet volt, s az asszonyok azóta is így járnak itt... a Titicaca-tó partján, a 3830 méter magasan fekvő – még az útikönyvek szerint is – Peru egyik legkietlenebb városában.”

Nem megyünk vacsorázni, s nem megyünk várost nézni. Írhatnám, hogy visszasietünk a szálláshelyre, de ez nem lenne igaz, hisz vászorgásunk sietésnek semmiképpen nem nevezhető.

Betérünk egy jó kis pékáruboltba, ahol rengeteg fajta sütemény van előttünk az üveges vitrinekben. Próbára tesszük az eladók türelmét, hogy öten ötféle süteményt kérünk, külön-külön zacskókban. De az eladók halvány mosollyal eleget tesznek kérésünknek.

A fürdőszoba dermesztő, a vágyott forró fürdő vágy marad, s a langyosnak sem mondható zuhany gyors tisztálkodásra kényszerít. A három takaró nehezezként nyom, mintha egy egész lámanyáját vettem volna hátamra. (Vajon a lámák nyájban, csordában vagy milyen formában is vannak együtt? – ugrik be hirtelen a kérdés, választ már nem várok rá.) Megnyugtat, hogy belsőm gyomorszáj tájéki sugaraival meleget küldenek szét testemben, s ez felmelegíti egész lényemet.

Ezen az estén nem sokat beszélgetünk szobatársammal, elnyom bennünket az egész napi utazás összes fáradtsága s a magaslati levegő.

Egy fáradt vándor gondol rád, ki nyugovóra tér Punóban, a Hotel Titicaca hideg szobájában. Kimerült, s nem is igazán tudja ebben az állapotban, hogy miért jött el kényelmes otthonából, meleg, puha fészkéből, apró kertjéből, s áldozott annyi pénzt ezért a szenvedésért, ami a fiatalabbakat is megviselte. ...Miért? ...miért? – húz az álom... lehet, hogy kicsit hazaszállok...?

Bogi

9. levél

2009. augusztus 4.

Kedves!

Reggel a jégverem hőmérsékletű szobában oldalt pillantva Böbére kissé megrémülök. A hatalmas takarók ugyanazt a formát mutatják, mint este. Lélegzik egyáltalán, vagy megfagyott?

Második szólításomra felriad. – Rohadt hideg van – mondja.

Kicsivel később kibújik a takaró alól, önt a maradék konyakból a pici fémpoharakba. – Legyen szép napunk – mondja már mosolygva, s eltűnik a fürdőszoba ajtaja mögött.

Hát legyen szép napunk! Még a takaró nehezében maradok egy kicsit. Elgondolkodom. Igen, itt éppen tél van, s ilyenkor a júniustól augusztusig tartó „téli éjszakákon” fagyos, hideg szél kóborol bárátságatlanul keresztül-kasul az unalmas városon.

A reggeli egy péksütemény, vaj és tea, nem sok energiát ad a ránk váró programhoz.

Gyalogosan indulunk a kikötőbe.

A Titicaca-tó Peru és Bolívia közös kincse.

A tó ugyanis, mely 194 kilométer hosszúságával és 65 kilométer szélességével a világ legnagyobb, kétezer méter felett fekvő tava, területének egy részével Perué, míg másik részét Bolívia mondhatja magáénak.

A hotelt elhagyva hosszú kőfal kíséri bennünket, a pályaudvar kerítése. A kapu nyitva, így betekintek az épp benn álló hosszú vonat-szerelvényre. A pályaudvar is tiszta, néptelen. A hosszú vonatszerelvény fémes fénnel csillog. Tiszta ablakainál hangulatlámpák se-lyemernyője látható – olyan, mint az Orient expressz.

Innen Arequipába és Cuzcoba mennek a vonatok, kétnaponként.

A mives járdakövezet jóval magasabban van, mint az utcaszint, s mint ahogyan otthon vagy Európában megszoktuk. Mindez azért, hogy ne álljanak fel az autók a járdára. (Milyen egyszerű.)

Feltűnő az utcák, járdák tisztasága. Ami feltűnik még, a sok, utcát sepregető ember. Színes formaruhában, feladatukat teljes figyelemmel, elmélyülten, komolyan végzik. Egyiket sem látom álldogálni, csevegni, unatkozni. Komoly tekintettel teszik a dolgukat.

Nincs sehol eldobált palack, sörösdobozok, papírszemetet nem hord a szél; tiszták a gránitkő járdák, melyekre boltívű mintát vés-tek. A festett motívumot mintha padlóviasszal kenték volna be, fé-nyes, mint a múzeumok vöröses padlókövei voltak.

Az inkák utódai nem hajlongnak mézes udvariassággal, műmosoly-lyal, ami a turistáknak vagy várható baksisnak szólna.

Többnyire komolynak – inkább fáradtnak, gondterheltnek (?) – látom a nőket, férfiakat egyaránt. Öntudatos komolyság ez. A gyer-mekeknél is szinte koravén komolyság az arcokon s figyelő tekinte-tükben. Ők nyújtják kezüket, s meglehetősen határozottan jelzik, hogy mennyiért fényképezhetjük őket az éppen náluk lévő bébi al-pakkával. Vagy egyszerűen kezünkbe nyomják a kedves arcú, fehér bundácskájú jószágot ugyanezen célból.

Tiszta, hideg, napfényes a reggel.

A kikötőben már nyüzsgés van a többnyire emeletes kis hajók körül. A tulajdonosok a turistacsoportok elé sietnek, s kínálják a lehetőséget, hogy az ő hajójukkal induljunk ki a szigetekhez.

Némi alkudozás, s vezetőnk elindul az egyik férfi után, aki valószínűleg jó ajánlatot tett. Pallókon lépünk fel a hajóra. Ki bent a védettebb hajóorrban, ki fent a lépcsőn megközelíthető hajótetőn, ki a hajótat nyitott terében helyezkedik el.

Nagyon jó érzés újra az „indulás”, az utazás megkezdése. Utazás egy ismeretlen, szokatlan, furcsa helyre. Utazás az utazásban. Mint ha a levegő súlyossága is elmúlt volna. Kobaltkék víz alattunk és előttünk, friss, tiszta levegő körülöttünk, és süt a nap felettünk, igaz, alig melegítve, de fényesen. Tekintetünk belemélyedhet a távolságba. A friss szél erősen paskolja arcunkat, ahogy a hajó hasítani kezdi a vizet.

Az Uro-szigetek első kis darabját egy sertéscsalád vette bérbe a természetől. A két-három négyzetméternyi területen tevékenyen sűrög egy anyakoca és kicsi süldőmalackái.

Fülükkel integetnek a hajónak – vagy csak én látom így?

Egy-két fotót készítek gyorsan róluk, – majd elküldöm nektek, ha elkészültek – üzenem a gondolat útján a sertésmamának, s már el is hagytuk őket, néhány jókora vízfodorral jól meglibegtetve a szigetszéli nádat.

Több kirándulóhajó is indult a kikötőből. Van, amelyik elhagy bennünket vagy más szigetet vesz célba.

Lenyűgöznek a színek. A tó vize, a nádasok az égbolt fényét tükrözve fantasztikus pompáját mutatják a színeknek. Milyen találó szó az ilyen látványra a színpompa.

A Titicaca-tó mélykék vizében ott ragyog az égbolt fennkölt, tiszta kékje, összeérnek, gyönyörködnek egymásban.

A totoranád sárga színű ebben az évszakban, hiszen tél van. Elhagyunk néhány nádszigetet, ahol már horgonyoznak a korábban érkezett hajók. Messziről is kivehető a totoranádhajók felkunkorodó ormánya – ó, ne sértsem, orrdísz – , de olyan nagy a távolság, hogy nagysága, remek építése nem igazán kivehető.

A hajómotor duruzsolása elandalít bennünket, szótlanul gyönyörködünk. Mind közelebb érünk a kiválasztott szigethez, amely fogad bennünket egy időre.

Enye izgalom lesz úrrá rajtunk. A parthoz érkező indiánok segítenek a kikötésben, s mi a nádszigetre lépünk, melyen szokatlanul széles mosollyal fogadnak bennünket a helyiek, szivárványszín ruházatukban. Ring sok szoknyájuk, fejükön kalap vagy színes, fodros fejfedő, attól függően, hogy asszonyok vagy lányok még.

Szinte hihetetlen, hogy az úszó nádszigeten egyáltalán élnek, s ilyen sokan élnek emberek.

Igaz, vannak közöttük többen, akiknek nem állandó „lakhelye” a sziget, visszatérnek a városba időnként, vagy amikor nem a turista-látványosságot szolgálják.

Itt bizony a turistákból élnek a szigetek lakói. S ezért a széles mosoly, az énekkel fogadás. Ez már a tiszta folklór, illetve a „művi” bemutatás a megélhetésért.

Miután mindnyájan lekászálódunk a hajóról, s a körülbelül fél méter magasnak látszó nádpadlóra lépünk – ami ez esetben a „szárazföld” –, mi is fülig-mosollyal köszönjük meg a szíves fogadtatást. Egy fiatalember hellyel kínál bennünket a nádszőnyeg földön, hogy elmondhassa a szigetek és lakói rövid történetét. Jókorá térkép van az állványon, a fiúnál pálca, hogy mutatni tudja meséinek színhelyét (ahogy azt egy prezentáción illik). S mi hallgatjuk a Titicaca-tó toboránádszigeteinek kialakulását, lakóinak életét.

Szerintük akik a Titicaca-tónál születtek, azok a Nap gyermekei.

S meglátjuk egyetlen tálka vízben a „csak itt élő halat”, s megtudjuk, hogy ezen szigetek lakói a világon a leginkább veszélyeztetettek a reumás betegségtől, hiszen életük nagy részét – ha nem az egészet – a víz felett töltik. Fűteni természetesen nem lehet a nádházikókban a hideg évszakban sem. (Nagy a napi hőmérséklet-ingadozás, akár a harminc fokot is elérheti vagy meg is haladhatja. Ezért nagyon fontos a hatalmas vízfelület éghajlat-kiegyenlítő hatása. Az éjszakai lehűlést csökkenti a tó napközben elraktározott melege.)

Madárvadászattól, halászatból, a szövés-fonás-nemezelés termékeiből tartják fenn magukat.

Miután végig hallgattuk a kötelező tájékoztatót, mindegyikünket felkér egy-egy lány vagy asszony, hogy látogassuk meg nádházát, nézzünk szét többnyire egyterű otthonukban.

Egy kerek arcú leányzó vendége leszek a következő percekben. A nádház legfontosabb, két-három darabból álló bútorzata, mint a fekhely, a kis asztalka is totoranádból készül. Mindketten mosolygunk, ő körbemutat az apró helyiségen – itt él.

– S család? – Szingli vagyok – válaszol angolul. S ettől még inkább mosolyognom kell. Lám-lám, a világ tetején egy fiatal indián nő angolul mondja a szlenget, szingli vagyok! Hát igen. Ez a turizmus.

Néhány mondat után jelzi, hogy megmutatja, milyen kelméket, tárgyakat készít, s kéri, hogy vásároljak.

Szöttesek, nemezterítő, ajándéktárgyak sokasága van odakint. A termékek a készítőik szerinti sorrendben vannak. Látom, útitársaimnak is mutatják, kínálják a vendéglátó asszonyok a vásárlóra váró termékeiket.

Sajnos nem nyeri meg tetszésem egyik darab sem. Nagyon harsány színűek, s meglehetősen drágák ahhoz, hogy egyáltalán nem tetszenek. Ez kellemetlen, mert szívesen vennék már csak udvariaságból is, de ezek tényleg nem tetszenek, és tényleg drágák.

Végül egy faragott dísztoköt vásárolok csak. Érzem, hogy sokkal többet nézett ki belőlem a fiatal lány, így hát kissé zavartan köszönök el tőle. De ő máris a másik indián asszonynak segít, hogy meggyőzzenek egy reményteljesebb vendéget a vásárlásról.

A vízpartról eközben a hatalmas, Titicaca-tavi totorahajón elindul a férfiak egy része. A nádhajón is van felső szint és alsó szint. Fantasztikus, hogy milyen erősen, stabilan elkészített úszóalkalmatosság a nádhajó. Heyerdahl ezzel a járművel bizonyította, hogy olyan erős és strapabíró ez a vízi jármű, hogy át lehet kelni vele az óceánon.

„Az elsüllyedt legendák” című könyvben egy képábrázolás látható egy alakról, akinél a dús fantáziájú „keresők” felteszik a kérdést, vajon űrhajós-e az alak, aki rakétájába akar beszállni – talán a szkafanderre emlékeztető fej és egy akár orsó alakú űrjárműre asszociálva. A tudósok inkább halásznak mondják totoranádból készült csónakjával.* (Alekszandr Gorbovszkij: „Elsüllyedt legendák”, 1986. Kozmosz kiadó)

Hogy mi az igazság, Nazca rajzain a Titicaca-tó nádszigeteinek lakói láthatók-e meleg füles sapkáikban? Minden tudós a maga állítását igyekszik alátámasztani.

Mindenesetre ebben a magasságban minden kissé misztikus a levegőben, ha észrevesszük, ha nem.

A ritka levegő olyan tiszta, mint amelyet a repülőről lát az ember a fellegek felett. Már déli nap süt, amikor visszaindulunk. A meleg, lámaszőrből készült kardigánra és a nem természetes anyagú dzseki-re is szükség van ugyan a hajón, de arcunkat már a fény melengeti, s végtelen nyugalmat érzek mindnyájunkon.

Látványba feledkező, mosolygós, ellazult állapotban nézzük a vizet, a fényeket, fodrokat, színeket. Itt minden úgy jó, ahogy van.

De itt meg is torpan a gondolatmenetem, mert eszembe jut a tévében látott útifilm, miszerint a Titicaca-tó már 85%-át elvesztette eredeti méretének. A kiszáradás évenként több centimétert lop el területéből. Lehet, hogy egy fél emberöltő múlva már csak emlék lesz a tiszta, hideg, azürkék vizű tó?

Megéhezünk, mire visszaérünk a punói kikötőbe.

Van idő lassan ballagni s szemrevételezni a vendéglátóhelyek ételkínálatát, majd a szinte utcákat képező, ajándéktárgyakat kínáló pavilonok sorát. Jólesik a téli napfény. A pavilonoknál nem tolonganak a szezonon kívüli időszakban. Így mindent tüzetesen megnézegethetünk, a tenger adományait, csigák, kagylók változatos kínálatát, a hegyek színes köveit, a szivárványos szőtteket.

Könnyebb a járásunk, könnyebb a levegővétel a tóról visszajőve.

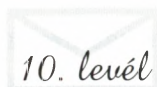
S ez csak egy „kicsi”, de egyedi szelete volt a Titicaca-tónak.

Hiszen utunk során a későbbiekben átkelünk rajta Bolíviába, töltünk időt a zarándokhely copacabanai öbölben, elhajózunk a kultikus Nap-szigetre, s hosszan kísérik szárazföldön is az illatos, kócos eukaliptuszfákkal kísért tavat, karnyújtásnyira az égtől.

Már szinte félálomban ölellek a két nap beszámolója végén.

Bogi

2009. augusztus 3. és 4. napján

A 10. napon.

2009. augusztus 5-én.

Kedves!

Reggel korán indulunk Punóból *Bolíviába*.

Útközben *Chukuitó*ban megnézzük a „Termékenység temploma, az elfelejtett falloszok temploma” köveit. Ezek mind egy-egy falloszt formálnak. Egy templom szomszédságában olyan a látvány, mint elhagyott temető, ahol fallosz alakúak a fejfák. Talán ez a meghatározás adja vissza a legjobban a helyszín leírását. Ez meglehetősen bizarr európaiak számára. Itt teljesen természetes. Ide azok jöttek imádkozni, akik valamilyen okból nem részesültek gyermekáldásban.

Két-három sátorban árulják is a „termékenységszimbólumok” kicsiny mását, s egy fiatal láma is vár egy simogatásra.

Továbbindulunk.

Kalandoz a kétszeri határátkelés a zarándokok hömpölygő sokasága miatt. „Nagyboldogasszony ünnepe” van, s erre igyekszik a tömeg a copacabanai katedrálishoz. A buszvezetők feladják, haladni nem tudva keresztben állnak vagy lassan araszolva igyekeznek kihátrálni a káoszból.

Így a buszról leszállva gyalogosan baktatunk, elvegyülve, sodródva a zarándokokkal, élelmet cipelő asszonyokkal. Nagyon kell siet-

nünk, nem is tudom, hogy miért. Pénzt is váltunk, majd kissé megszeppenten álldogálunk a puritán „határőrség” irodájában. Szigorú tekintetű határőrök a két kopott asztal mögött és mellett. – Te jó ég, most börtönözték be azokat, akik a hatóság szerint az elnök elleni merényletre készültek. Minden média tele volt a bolíviai rajtaütés, „erdélyi, magyar származású” letartóztatottjaival. Hogyan fogadják a magyar útlevéllal utazót? Ezért ilyen szigorúak, bizalmatlanok? Csak én gondolok erre? S egyáltalán nem is nekünk szól az összehúzott szemöldök, a mosolytalan arc? Mindenesetre megkönnyebbülten hagyom el a helyiséget az okmányok ellenőrzése után.

Amikor visszaszállhatunk a járműre, a sofőrnek utat kell bontani, hogy egy mellékutcában át tudjon kelni a magas betontuskón. De ezt is megoldja, s ő mosolygva teszi.

Átkeltünk. Hah!

Újra a buszon a társaság, útban Copacabana felé. *Copacabana* a Titicaca-tó parti zarándokhely, a „Türkiz Mária” kegyhelye.

Gyors lepakolás a tóparti Hotel Glóriában. Mellettem franciák várakoznak a szobakulcsra. Hosszú, napsárga színre festett folyosón keressük a szobánkat. A kiöblösödő hallban jókora középkori spanyol szék kínálja magát rövid pihenésre. De nincs idő, tíz perc múlva lent találkozó, hogy máris visszasíessünk a városka nyüzsgő forgatagába.

Kalapvásárlással kezdődik városnézésünk. Megszámlálhatatlan kenyér-és péksüteményárus az út mellett. A tömeg lassan sodródik a színes szőnyegekre terített áruk előtt, de szinte ügyet sem vetnek rá, felfelé haladnak a templom felé.

Itt mindenki lassú járású.

Betérünk a templom melletti Mária-„barlangba”.

Erről az élményről mellékelem kis beszámolóm neked, s az újság számára is. Küldd el, kérlek, miután átolvastad.

Csapatunk, kijutva a templom előtti térről, az Inca Horcához indul. Ez a félkör alakú öbölre néző, az „Inka Akasztófája” nevet viselő hegy különleges kinézetű, formájú szikláiról kapta a nevét. A templom mögött igen meredeken induló serpentin elején megtorpanok. Nem érzek magamban annyi erőt, hogy nekivágjak a nagyjából egyórás túrának. Késő délután van, tehát sötétedés előtt még vissza is kell érni, ehhez megfelelő tempó is szükséges. S valami negatív érzést is kivált belőlem a név, az „Inka Akasztófája”. Nem igazán ismert a valódi legenda. A név talán még a spanyol idők előtt ragadt rá az egymással szembenálló sziklákra, melyen keresztben kőlap fekszik.

Így hát nézem, ahogy a csapat többsége elindul a meredek, vadregényes hegyoldalon. Hárman, szinte szóltanul a Gloria Hotel felé vesszük az irányt.

Este a hegyet mászóknak rendkívül fáradtan, de lelkesedve mesélnék, a hegy különleges atmoszférájáról, a lyukas szikláról, melyről néhány évtizede kiderült, hogy naptárként funkcionál, ahogy a sziklába fúrt lyukon a júniusi napforduló kelő napjának sugarai a vízszintes kőlapra esnek.

Ők pihenőül a káprázatos naplementét nézték a hegytetőről, én pedig egy kis írásban a délutánt örökítettem meg.

Egy öleléssel búcsúzom a nap által vörhenyes színbe öltöztetett hegyoldal köpillérének támaszkodva, szememben megőrizve a tó színeit.

Bogi

„A hamis pénz”

Reggel indultunk ki Copacabana kikötőjéből a Nap-szigetre, hogy szent forrásából merítsünk. Az öreg hajó zsúfolásig telt turistákkal. Elhaladtunk a Kálvária-hegy mellett. Már a korai órán is sokan voltak a hegy aljában és az ösvényeken, úgy felfelé haladva, mint már lefelé ballagva azok, kik a napkelte látványában gyönyörködni mentek fel korai órán.

Nem kis teljesítmény a több mint 3800 méter magasan elterülő városból felkapaszkodni a meredek gyalogúton, további magasságot legyőzve.

A hegy tó felőli oldala még árnyékban volt.

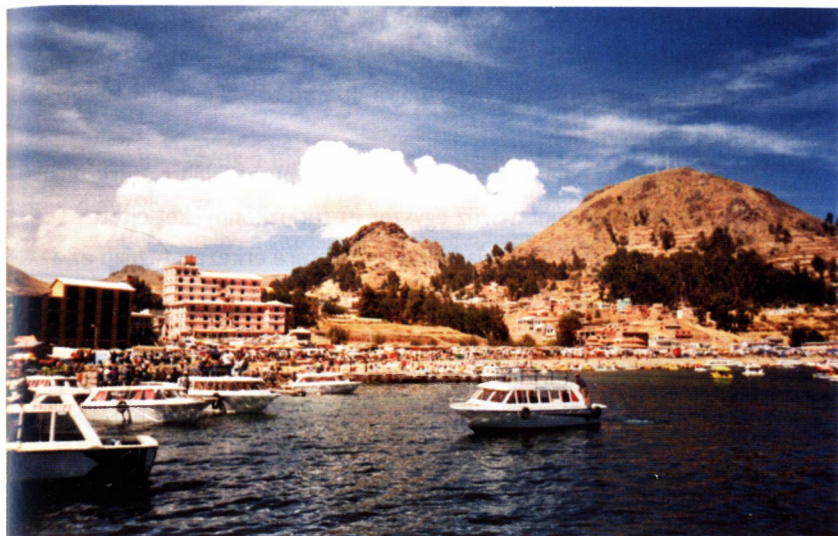
A Nap-sziget felé hajózva talán az ég és víz teljesen összeolvadó színei, a fantasztikus felhőformák, a levegő harapható frissessége, a fények ragyogása nyűgöz le leginkább. Apró kis kikötőben horgonyoz le a hajó.

A Nap-sziget az Inka Birodalom egyik fontos vallási központja volt hajdan. Legendák szerint a sziget egyik sziklájából, a Titikalából kelt fel először a Nap, s a teremtő Isten a tó vizére helyezte le az első emberpárt. Egy Naptemplom falai maradtak meg viszonylag jó állapotban. A „Napszüeknek” is voltak épületeik. S bár a sziget több pontján is vannak rommaradványok, csak az északi oldalon lévő Inka-forráshoz kapaszkodunk fel. Természetesen ez is meredek hegyoldal, apró terméskő lépcsőkkel, melyet a Szent-forrástól folyó kis csermely kísér. Ha behunom a szemem, a meditációs kazetták vízcsobogáshangját juttatja eszembe. Ziháló kapaszkodásom a dús fűben álldogálva egy láma kísérte „értetlen” tekintettel.

Egy nyolc-tíz éves leányka is mellém szegődött kitartóan, nyakba való ékszert kínálva; bőr szíjon türkizkő andesi kereszt. Sosem szoktam alkudozni, most mégis ezt teszem, de a leányka határozottan kitart az általa kimondott ár mellett. Fentről a forrásfáltól a tóra tekintve festőien szép a látvány. Én ezzel meg is elégszem, meglehetősen elfáradtam, míg felértem. Nagyokat kortyolok a Szent-forrásból, megmerítem kis palackomat a visszaútra, hátha megfiatalít.

4 órás kirándulás volt a Nap-sziget megtekintése. Állítólag egy korábbi csoport itt töltött egy éjszakát. Az éjszaka viszont nagyon hideg volt az igencsak gyenge felszereléssel, semmilyen meleg holmival nem rendelkező túrázók számára. Szerencsére mi nem ezt a lehetőséget választottuk.

Kora délután érkeztünk vissza a Nap-szigetről. A hegyoldal ekkor már napban fürdött. A tömeg még sűrűbb, mint reggel. A vízparton óriás opálzöld dombfélén villódzott a napsugár. – Az az összetört pezs-gősüvegek cserepeinek dombja – mondta vezetőnk.

A kikötőben óriási nyüzsgés volt.

A tavon színes, hattyú formájú vízi járművek, kis hajók, öreg bárkák, s egy-két katamarán. Hajósok segédkeztek serényen a kiszállásnál, s a hömpölygő turistaáradat, a kikötőt előzőnlő árusok végtelen tarkasága valami amerikai „ál-történelmi” film képeit juttatta eszembe. Mint megannyi statiszta a filmen – gondoltam, mert ez nem lehet valóságos. Legalábbis nem a XXI. században.

A pallóval szemközt óriás hajóhorgony, keresztet formált, Jeruzsálem forгатaga ez Krisztus előtt, vagy melyik film... melyik film?

Fantasztikus, hihetetlen az egész látvány.

Gyerekek rohannak meg apró ajándéktárgyakat árulva. Mindenféle árusok üldögélnek szűk utat képezve kétoldalt, hatalmas fazekakban pedig édesburgonyát s ki tudja, milyen étkeket főznek az asszonyok. A jellegzetes indiánkalapos asszonyok mellett jókora zsákokban szépen sült kenyerek kínálják magukat. Nálunk ezt inkább kisebb buciónak hívjuk. Szőnyegekre terítve lámagyapjából készült pulóverek, füles sap-

kák, féldrágakő csecsebecsék, édességek végtelen színes kígyózása bebújik széthúzódo sorainkba. Elveszítjük egymást a hömpölygő tömegben. Kalaphegyek kínálatán vágunk át a dombtetőn álló, hófehér falú, hatalmas templom felé.

Copacabana. Eredeti neve Copacahuana, ami azt jelenti: „türkizkő helye”. Legendák szerint a Szűz egyszer itt türkizkőnyeket ejtett.

A Gyertyaszentelő Szűz Madonna tiszteletére érkezett tegnap ez a mérhetetlen sokaság Bolívia egyik legfontosabb katolikus vallási kultushelyére. Egy esztendőben kétszer nagy tömegeket vonzó ünnepet tartanak; az egyik február első napjaiban a nagypénteki zarándoklat, majd az ország függetlenségének napja augusztus első hetében.

Zarándokok százezrei jönnek hát ezeken a napokon, hogy imádkozzanak és kívánságaikat elmondják. Ezt megtapasztaltuk tegnap kalandos határátkelésünkkor a végtelen dudáló forgatagban, a kikötői tömegben s a település tömény vásári hangulatában.

Megnézzük mi is a városka egyik fő nevezetességét.

A „Tó Sötétbőrű Szentjének” 97 cm-es szobra, mely egyik kezében a kis Jézust, a másikban gyertyát és a megtisztulást jelképező galambpárt tartja, a Capilla de Velasban, a templom oldalbarlangjában látható. Azt mondják, itt mindig gyertyák ezrei égnek.

A barlang bejáratánál gyertyát árulnak, s az imádkozók a hosszú helyiségben végigfutó asztalra, vagy az elé helyezik el meggyújtott gyertyáikat. Sűrű a tömeg, sűrű a levegő. A nagyon lassan araszó tömeg s a gyertyafények „vezetik” az embert a kék ruhába öltözött Mária elé, majd kifelé. A szűk helyen térdelő, imádkozó emberek kívánságaik egy szerű, kifejező rajzolatát hagyják az asztalon, a földön, a falon, olvadt viaszból megörökítve.

Apró léptekkel haladhatok én is, s szomorkás mosollyal nyugtázom, a kívánságok nemzetközi nyelvét tudom olvasni; autók rajza, házikók,

szívek. Az emberek, lám, itt is autóra, házra, szerelemre vágynak – de miért is gondolom, hogy a vágyak nem hasonlók a világ minden táján?

Már közel vagyok a Mária-szobor üveggel védett alakjához. Szokatlan a spanyolos fekete paróka és a dúsan díszített ruha a szobron. (Ahogy egész Peruban ilyen gazdagon díszített ruhába öltöztetett Máriát és Jézust láttunk.)

Szokatlan, de Ő itt a bolíviaiak Máriája.

Én annyit kérek, hogy egészségesen térjünk vissza mindnyájan.

Lehajtom fejem, s a lábam előtt zöld mintás, gyűrött papír hever, még ebben a sűrű homályban is észreveszem. Pénz – villan át a gondolatomon. Felemelem a papírdarabot, puha és agyonnyomogatott. Valóban pénz. Hamis – fut át a következő érzés. Pedig első pillanatban szinte láttam, hogy a kapunál üldögélő koldusasszonynak adom, őt illeti.

De újra érzem, most már egész világosan: hamis pénz.

Lassan körbeérek a szűk barlangon, kiindulok az imádkozó, térdepelő, olajos bőrű emberek között, már látom a fényt a barlang végén.

Viszont senkit nem látok már utastársaim közül. Megállok az öreg, gombos kapunál. Kint ragyog a nap, elindulok a felfelé vezető úton.

– Találtam egy hamis százdollárost – mondom vezetőmnek, amikor utolérem, s megmutatom az elrongyolódott pénzt. – Igen, hamis – erősíti meg.

Ők az Inca Horcára (az Inka Akasztófája-hegyre) indulnak. Én lefelé fordulok az úton.

– Mária, a lábaidnál találtam egy hamis 100 dollárost, s az jutott eszembe róla, hogy nemcsak a hamis pénz a hamis. Minden pénz hamis!

Hamis, mert úgy értékeljük, hogy érték!

Pedig csak egy darab papír, esetleg gyűrött papír.

Hamis, mert ha nem hamis is, folyton költekezésre csábít!

Hamis, mert nagyon sokan mindenk fölé helyezik, s hajszoják, mint a lidércet.

Hamis, mert túlzott jelentőséget tulajdonítunk neki.

Persze, tudom, hogy kenyeret is ezért a papírért kapok, kapunk, de ettől még ez egy darab papír. Az érték a kenyér.

Hamis, mert lopásra vagy még rosszabbra csábítja az éhes embert. És itt ebben az országban is igen sok szegény és éhes ember él. Gyerekek, akik könyörögtek, hogy kipucolhassák cipőinket – néhány garasért.

Pénz és pénz és pénz.

Valamikor e hatalmas, aranyban, ezüstben nagyon gazdag földön a kagyló volt a „pénz” – a csereérték.

Az érték. Az érték valahol bennünk van, nem az asztal alatt a szemétben, nem a papírpénzben, hanem a gyertyafényben, lelkünk békéjében, egészségünkben, egymás iránti figyelmünkben, a szeretetben.

Ezt akartad nekem üzeni, Mária, Copacabana barlangjában?

Súgd meg mindenkinek, aki elmegy Eléd, s annak is, aki nem.

Súgd meg ezt mindenkinek, ne az asztal alá nézzen, hanem a gyertya fényébe, a kapun túli napfénybe.

A papírgalacsinnal megcéloztam az első szeméttárolót.

A Titicaca-tó felett melegen vöröslött a késő délutáni napfény.

11. nap.

2009. augusztus 6-a van.

Este még hosszan néztem a tó felett lebukó napot. Homokóra formát rajzolt a fény a vízre. Az idő pereg a napfényórában! Röviddel utána átveszi a „világítást” a telihold. Nagyon tetszett, hogy az ágyból nézhettem a csillagos eget a körbefutó hatalmas ablakokból, s a Hold fénye az arcom cirógatta. Ezzel a látvánnyal és érzéssel aludtam el.

Svédasztalos reggeli, sok gyümölccsel s finom, meleg péksüteményekkel vár bennünket a tóra néző étteremben. A falak mentén ember nagyságú, teljes harci (vagy béke-) díszbe öltözött indián „bábák”. Markáns arcukat gazdag tolldísz „párták” keretezik. Reggeli után indultunk a kikötőbe, majd a Nap-sziget és Copacabana élményei után La Paz felé vesszük az irányt.

Copacabanáról még néhány fénykép az eukaliptuszfák lábánál, a copacabanai „Golgota” hegyéről, a kikötő színes nyüzsgéséről.

Ahogy továbbindul a busz a kanyargós úton, olyannak tűnik számomra a vidék, mint néhány éve Jeruzsálemet elhagyva Jerikó felé menet. Hegyes, köves, békés itt is a táj, csak sokkal zöldebb. Újra és újra nagyon jó, amikor egy busz ülésébe süppedve hullámzó tájak ismeretlen vagy ismerős virágai, fái, csupasz dombjai vonulnak előttem. Szemlélődhetem, gondolataim szilaj csikóként futkoshatnak a múlt gyermekkori tájai, az évtizeddel korábbi szentföldi utazás és mai utazásom párhuzamai között. Nem értem, s talán sosem fogom megérteni, hogy mivel érdemeltem ki, hogy ekkora ajándékokat kapok, élet-ajándékokat, nap mint nap.

A Nap-sziget feletti fantasztikus felhőképződmények, a dús, illatos levegő „vágható” tisztasága kísér még sokáig. Talán nem véletlen, hiszen a Nap-sziget és a Hold-sziget az Inka Birodalom harmadik legfontosabb vallási helye volt.

S míg e hegyek között gondolatban messze, lélekben két távolság között lebegve, fizikálisan Bolívia útjait járva elmélkedem, ismét a Titicaca-tó azúrkékben vibráló vizénél állunk meg. Az ég hihetetlenül tiszta kékje kettőződik meg a víz kékségében. Csendes kis kikötő-település. Átkelünk a tó egy keskeny részén apró átkelőhajó tatjába kucorodva.

Mellettem – ha jól hallok – ismét francia pár üldögél a hajó padlóján, a többiek inkább helybeliek. Hideg a levegő, de a színek és fények olyan erősek, mélyek, hogy nem tudom, ki tudná-e keverni egy festő a palettáján. Rövid séta, visszaszállunk a buszba, és egyre emelkedő úton felfelé haladva közeledünk La Paz felé.

Útközben szivárványszínes, ünnepi ruhába öltözött asszonyok, férfiak, gyermekek zeneszóval kísért menetével találkozunk. Nemzeti ünnep van Bolíviában is.

Talán 20 km-nél is hosszabb a fennsík – az Andok-fennsík az Alti-Plano elővárosi szakasza –, a város külterülete. Vakolatlan betonból vagy téglából épült kockaházak, bódék végtelen sora kétoldalt, apró üzletekkel, műhelyekkel. Itt a fennsíkon él Bolívia szegény lakossága. Egy hatalmas, futurista szobor mellett haladunk el, szobor a „forradalmárról”. Itt is sok ünneplőbe öltözött csoport álldogál. A férfiakon sárga, fényes nadrág, az asszonyokon sok szoknya, sok színnel, kalapon kalappal.

A soknemzetiségű lakosság a szoknyák színéről és a fejfedőkről különböztethető meg. Bolívia lakossága többségében aymara, s ezt a nyelvet beszéli.

Minél közelebb érünk a városhoz, annál nagyobb a forgalom. Csúcsidőben érjük el a magaslat peremét.

Szinte megrendítő a látvány, amikor a busz megáll, s megtekinthetjük a várost, La Pazt „felülről”.

La Paz a világ legmagasabban fekvő fővárosa. Tulajdonképpen nem is ez a főváros, de itt van a kormány székhelye. A hivatalos főváros Sucre.

Négyezer méterre vagyunk a tengerszint felett. Egy hatalmas katlan szélén. Vékony földperemen állunk, s felsétálhatunk még néhány lépcsővel feljebb, hogy a völgybe és a végtelenbe nézzünk. Szinte mosolygató a néhány – pontosabban hat – lépcső, hisz így is a világ tetején állunk. Alattunk nagyon mélyen La Paz, a város.

Olyan messze s olyan mélységben, hogy a házak vagy utcák szinte kivehetetlenül picinyek. A visszafogott színek kavalkádjában talán meg sem látnám, hogy egy város van alattunk, ha a napnak egy sugárnyalábja meg nem világítana egy város-foltot – ami lehet akár egy egész kerület is. Fehér, vörhenyes, csíkos, foltos barna „dombok” karéjában sejlik a mozdulatlanak tűnő metropolis.

A katlan velünk szemben elnyúló – legalább ezer méter magas dombok - vonalán túl hatalmas hegyek láncolata, hóval borított bércei olvadnak egybe a fellegekkel. A Chacaltaya-hegység „mindössze” 5390 méter magasában van a világ legmagasabb kiépített sípályája, s a hatalmas gleccser, mely a város vízellátásának fontos forrása. A felmelegedés, a fogyatkozó hósapka már használaton kívül helyezte a sífelvonót, fenyegeti a létfontosságú gleccsert is – nem is távoli időn belül. Szinte összefolyik a fehér felhő a havas szirtekkel, az Illimani, a Mururata és a Huayna Potosi hatezer méter fölé nyúló csúcsaival. Óriási kettős ölelés. S a város mégis védtelen volt néhány éve.

Vezetőnk a bal oldali katlanoldalt mutatja – ott az a mély seb a földben, az a leszakadt földsáv, a földrengés borzalmas nyoma. Ott több kerület szakadt le a hegyoldalból.

A seb hegesedik, de vajon begyógyul-e valaha?

Ezt is csak tévében láttam annak idején, egy hír volt a többiek között. Borzalmas hír, amin pár percet rágódott, aki odafigyelt. De látni, átérezni az itt élők helyzetét, az egészen más. Szinte hallja az ember a robajt, a fájdalmas sikolyokat, segélykiáltásokat, halálhörgést.

Ez a táj hátborzongatóan szép. Csend van. Egy magasságban vagyunk az elképesztően szép, hömpölygő fellegekkel.

Nincs mit mondanunk, állunk a szédítő magasban, és csendben vagyunk.

A napfény újabb és újabb kerületeket világít meg, mint egy reflektor. Mellettünk fiatal eukaliptuszfákat ringat a szél.

A szerpentinek útján lecsurgunk Bolívia „fő”városába, a 10 millió lakosú La Pazba. A széles úton – különösebb felhajtás nélkül – elhajt velünk szemben a bolíviai elnök gépkocsija. Az elnök, aki indián származású. Ez már hatalmas változás az ország életében. – Az elnök La Pazban él – mondja vezetőnk –, a kormány székhelye is ez, de az alkotmánybíróság, legfelsőbb bíróság a hivatalos fővárosban van.

Az igen meredek, szűk belvárosi Sagarnaga utcában van a szállásunk a Hotel Sagarnagában a San Francisco székesegyház felett.

Az 1578-ban épült székesegyház előtti térről indul felfelé meredeken a bazaltkockákkal rakott keskeny út. A teret a komor, faragott katedrális uralja. A téren szomorú tekintetű cipőtisztító gyerekek, barna arcukból villan a fehér fogsor, ahogy reménykedően kérdezik: – Egy tisztítást, madam? 5 soul. – Annyi szomorúság, komolyság van az arcukon, mintha száz évük felé közeledő, köszvényes aggastyánok lennének.

A XVI. századi spanyol gazdagság nyomai még fellelhetők a városon, melynek gazdagságát a föld mélye adta. Az „Ezüsthegy” ezüstmányáinak gazdagsága. Hihetetlen idők óta létezett itt a bányaüzlet. Évezredekéről mesélnek. Vagy nem jól hallom, hogy a gazdagság nagy része a hódítás után Spanyolországba került s a spanyol udvart gyarapította? 1848-tól az ezüstmányák szegényedtek.

(Állítólag valamikor ez időt követően érkeztek azok az erdélyi magyarok is az ezüstmányák vidékére, kiknek talán leszármazottai ma börtönben ülnek, míg kiderül, hogy valóban merényletre készültek-e az indián származású elnök ellen, aki államosította az addig magánkézben lévő s csak viszonylag kis rétegeknek luxuséletet biztosító ezüstmányákat.)

Mert a bányászat az évszázadok alatt sem lett könnyű munka. A munkakörülmények sem változtak jótányit sem. Potosi – 4600 m, a világ legmagasabb városa – úgy mondják, maga a pokol, ahol a föld gyomrában dolgozó bányász fizetsége heti 40 dollár, s ebből kell még az eszközöket is megvásárolnia a bányásznak, mint robbanószer stb.

A pokol bugyraiban ugyan ezüst van – de arzéngáz is, s ebben a mérgező levegőben dolgoznak 10-15 éves gyerekek is, akik rendszerint nem érik meg a 30 éves kort.

Kokalevelet rágcsálnak, hogy kibírják és bírják egyáltalán ezt a testet- lelket ölő munkát. (Az ezüsből és az itt meghalt emberek csontjaiból Madridig lehetne hidat építeni, hallottam keserűen egy tv-műsorban a megdöbbenő mondatot, ami mint egy késpenge villan be gondolataimba.)

Egy jezsuita szerzetes 1970-es években írt leveleit olvastam egy könyvben, aki Potosiban is járt, s a végtelenül szegény perui, bolíviai családok és gyermekek nehéz helyzetéről írt, gyakran keserű tehetetlenséggel. Az Alti-Plano egyforma apró bádogházai, melyek feltehetően egyetlen térből állnak, valószínűleg változásnak és fejlődésnek számítanak 1970-hez képest, hisz ma szavaznak, választanak Bolívia korábban emberszámba sem vett lakosai!... Mégis, a „villanegyeden” kívüli város kissé nyomasztó, lehangoló számomra. De mit tegyek. Talán közelebb kellene kerülni hozzá, illetve a lakóihoz –ahogy a magyar származású jezsuita szerzetes tette –, s akkor másképp ítélné meg az ember.

Nagyon elkalandoztam.

Vacsorázni megyünk a hotel közelében lévő utcában egy szörnyűséges freskókkal díszített étterembe. Nekem s a mellettem helyet foglaló útitársaimnak szörnyűséges a tobzódó színű, meztelen, kövér testek egyvelege valahol a pokol szájában. De lehet, hogy nem jól ér-

telmezem, mert van, akinek nagyon izgalmas a látvány. Igen, lehet, hogy nagyon jó, de a pokolban még nem jártam, így aztán nem tudom megítélni!

A falról jókora maszkok vigyorognak vagy vicsorognak ránk. Egy üveg vörösbort szavaz meg a társaság, s a fárasztó nap után elég gyorsan el is fogyasztjuk a zamatos, 2005-ös évjáratú bolíviai Cabernet savignont.

Vörösbort iszom, s elengedem magam. Annyi mindent láttam, látunk ezen a napon, hogy egy évre elegendő lenne.

Bolívia számomra „sötétebb”, titokzatosabb, mint Peru. Feszültséget, szorongást vált ki bennem, s valahogy a többiekén is ugyanezt az érzést érzékelem. De lehet, hogy ez is téves érzet részemről.

A hotel ablakából a hegyoldalra látni. A milliónyi lámpa fénye egy hatalmas karácsonyfához teszi hasonlatossá a panorámát.

Ez viszont csodálatosan szép. Az esti fény elfedi a szegénység szürke barlangjait. Nyakamig húzom a takarókat, s a fények színes szikráit bámulva alszom el.

12. napja vagyunk úton.

A 2009. esztendő nyolcadik havának hetedik napja van.

Kedves!

Folytatom beszámolómat Bolíviából.

A reggeli után *Tiahuanacó*ba indulunk, Bolívia legnagyobb és legizgalmasabb romvárosába, ahol múzeum is található, romtárral.

Tiahuanaco Andok-béli városról feljegyzéssel találkoztam egy 1971-ben megjelent vékony könyvben (korábban is hivatkoztam rá): Alekszandr Gorbovskij „Elsüllyedt legendák” c. munkájában, mely a vízözön nagy katasztrófájával foglalkozik. Ebben láttam a város rituális kapuját a 8. sz. illusztráción a következő felirattal: „Az Andokban Tiahuanaco város romjai között áll az úgynevezett »napkapu«.” A 9. sz. kép: „A napkapu felső részének fríze egyes megfejtők szerint 290 napos naptárt ábrázol.” A szövegben a következőt írja A. G.: „Valamiféle támpontot ad számunkra az a különös naptár, melyet az Andokban, Tiahuanaco ősi város romjai között találtak. A H. Bellamy javasolta megfejtés meglehetősen meggyőzőnek tűnik, igaz, meglepetést kelt az a tény, hogy a naptár szerint egy év 290 nappól áll.” A könyv „Világ a katasztrófa előtt” fejezetében ismét

foglalkozik Tiahuanacóval: „Ez a város most 4 ezer méter magasan fekszik a hegyekben, olyan magasságban, mely igen kevésbé alkalmas az emberi életre. Azonban egy nagy kikötő, tengeri rákok maradványai, repülőhalak ábrázolásai és más tengeri állatok kiásott csontvázai arról tanúskodnak, hogy a város közel lehetett a tengerhez, vagy – ahogy néhányan feltételezik – egyenesen a tenger szintjével egy magasságban terült el.

Ennek ellentmond, hogy az Andok felemelkedését a geológusok arra a korra teszik, amikor a Földön állítólag még nem élhetett ember. E város környékén található a Titicaca-tó. Nemrég kutatók ereszkedtek le a tó fenekére, és 8 méter mélységben építkezés maradványaira bukkantak: hatalmas kőtömbökből álló falakra, melyek egy kövezett kikötő mentén, egymással párhuzamosan, s több mint egy kilométer hosszúságban húzódnak. Ruben Val professzor, a tiahuanacói intézet professzora feltételezi, hogy a fenéken feltárt nyomok »egy part menti templomé, melyben fontos személyeket temettek el«. De hogyan kerültek ezek a romok a tó fenekére?

A kutatók ezt a tényt a környéken lejátszódott hegyképződéssel hozzák összefüggésbe, vagyis azzal az időszakkal, melyről az általános feltevés, hogy akkor a Földön még nem élhetett emberi lény.

Ha az említett hipotézisek igazak, akkor egész sor olyan lelet nyert értelmet, melyekre másként nincs semmiféle magyarázat...”

(A könyvet „véletlenül” fedeztem fel s vásároltam az 1970-es évek közepén, 23.- Ft-ért. Évekig az ágyam melletti könyvkupacban volt, a feng-shui szerinti „Utazás terében”. Már mondtam neked, hogy ezek a kínaiak tudnak valamit!)

Tiahuanaco 20-25 km-re van La Paztól.

Hűvös a reggel, de szép napfényes, mire Tiahuanacóba, Bolívia egyik legfontosabb régészeti területére érkezünk.

Régészeti anyagainak egy része már múzeumban van. Ahogy belépünk, rögtön szembe találjuk magunkat a „Csillagkapu” kőkeretével. Azonnal úgy érzem, hogy be kell állnom a kapuba, s kinézni „valahová”... Talán egyenesen a csillagokba. A teremben alkonyi szürkület van, csak a bejárat felőli természetes fény világítja.

Kösztelék szögletes alakjai kerültek elő a földből, ember- vagy istenábrázolások?

A legnagyobb méretű is itt a múzeumban áll. A hatalmas alak a rajta látható számtalan figurával szinte betölti a termet, ahol félhomályos hűvös van.

A Benett-monolit (az ásatást végeztető amerikai régészről kapta nevét) 7 méter feletti magasságával a legnagyobb jelenleg ismert andesi kőfaragvány. Ruházatan ott pompázik szinte a teljes tiwanakui motívumrendszer.

Végigjárjuk a múzeum igen gazdag kerámiagyűjteményét. Az apró agyagfiguráktól a nazcai edényeken át a hatalmas tárolóedényekig minden kor, népcsoport, stílus képviselteti magát a termek tárolóiban és kiállítószigetein. S bár nagyon különleges látvány az üülő helyzetű múmiák kiállítása, talán itt haladtam át a leggyorsabban.

Az ásatások szabadtéri területén áll a robusztus Napkapu.

Odakint a hatalmas terepen is mindnyájan úgy gondoljuk, hogy a Napkapun ki kell nézni, be kell nézni, érezni kell, s választ kapni, hogy valójában melyik időből származik ez a néma kapu. A kristálytisztá kékségű égen hatalmas fehér felhőtömbök hömpölyögnek.

Beálltam az egyetlen tömbből faragott kapuba, az átjáróba, mely, akárcsak a Csillagkapu, valószínűleg az egyik rituális térből a másikba való átlépést szimbolizálta.

A Napkapu „homlokán” lévő központi alak figurájával találkoztak a régészek a Nazca-völgy óriás szertartási edényén is.

A faragott alak meglehetősen bonyolult, talán csak egy régész fedezi fel a rajta lévő számtalan jelképet, a pumafejeket, a kígyó vonalú sugarakat, kezében a kondorkeselyűfejes dárdahajítót, vagy a két oldalán lévő számtalan alakot, akik a kíséretet tették ki. Ezek egy része kondorkeselyű fejű, szárnyas figura.

Tiwanaku, azaz Tiahuanaco valamikor i. sz. 100-ban kezdett épülni, s i. sz. 600-700-tól a „birodalom” székhelye. Városállam volt, tehát feltehetőleg nagy vallási és kulturális befolyással bírt. Hanyatlása 900 körül kezdődött, tehát közel ezer éves múltja van.

Eredeti neve – aymara nyelven – Taypicala, ami azt jelenti: a „közep köve”. A várost a lakói és a környező népek a világ közepének tekintették, s úgy tartották, hogy a Föld többi lakói is innen származtak.

A kutatók a város lélekszámát az időben kb. 50 ezer főre becsülik. A nehéz környezeti viszonyok ellenére évszázadokig tartó fennmaradását pedig a Titicaca-tónak, ami élelemforrás volt, valamint az éghajlatra gyakorolt jótékony hatásának tulajdonítják.

A fő építőanyaguk a homokkő volt, így a várost is ebből a kőzetből építették. Az építőkövek között találtak 130 tonna súlyú tömböt is. A hatalmas monolitokhoz andezitet használtak, melyek szállítását is a Titicaca-tavon bonyolították.

Épületeiket az égtájaknak megfelelő tájolással építették. Voltak itt piramisok, csonka piramis vagy fallal körbevett építmények. A csonka piramis alaprajza egy félbevágott andesi keresztet formál.

Megcsodáljuk a hatalmas falakat, keresztülhaladunk az esővizet elvezető kőcsatornák felett és mellett, ezek ma is láthatók, s fejlett kultúráról tanúskodnak.

Az ásatási programban most a piramist tették első helyre, ez a csomag azonban még kibontásra vár. De látjuk a munkálatok kisebb-nagyobb eredményét.

Ezt a területet Akapanának nevezik.

Az Akapana az istenek égi világát, a Lesüllyesztett Templom a halottak világát, míg a Kalasasaya az emberek földi világát jelenti a hi edelmek szerint.

E délelőttön tehát csak az „égi világ” az, amiből kevesebbet látunk, a másik két világ már egészen sokat mutat magából.

Két szabadtéri sztélét járunk körbe, majd elindulunk a hajdani város második legnagyobb építménye, a Kalasasaya hatalmas monolit-tömbökből rakott, fallal övezett szertartási emelvényéhez, felvezető lépcsőjéhez és főkapujához. Az építmény belsejéből nézve e kapun keresztül köszönhetjük a felkelő napot a napéjegyenlőségek hajnalán, ha jókor járunk erre. Megkerüljük a Kalasasayát, s lesétálunk, hogy megnézzük a Lesüllyesztett Templomot. A föld színétől két méterrel mélyebben lévő téren állunk, ahol a vörös homokkőből rakott falak egy majdnem szabályos, négyszögletű kerületet ölelnek át. A falba kőből faragott fejeket illesztettek. Feltételezések szerint Tiwanaku előkelőségei e „portrék”, s mintegy 316-an néznek vissza szenvtelenül, titokzatosan a turistákra.

Feltáráskor több emberalakos monolitot találtak. Közülük három ma a templom közepén van felállítva. A legnagyobb a két és fél méter magas Kon Tiki monolit. A Kon Tikin is megtalálható a Nazca-kultúrában látott orrdísz. Lábánál két puma, kígyó és más állatok láthatók.

A hatalmas sík területet bejárva, az ásatások által felszínre került múlt köveit, szobrait, figuráit, motívumait nézve ismét eszembe jutnak azok a gondolatok, melyek általában foglalkoztatnak, amikor régi idők világra kerülésének helyszíneit látom.

A föld mélye alól kerülnek elő városok, kultúrák, letűnt idők a világ számtalan táján. Milyen izgalmas ez. Mennyi mindent őriz, „tartósít” Földünk a mélyében, ahogy Törökországban, Szíriában, Pompejiben és sorolhatnám a helyszíneket, ahol az emberiség múltját, régi korokat tárnak fel kutató régészek. S nem csak a Föld mélye rejt

titkokat. A felszín is átváltoztatja, elrejtí arcát, amikor fákkal, liánokkal szövi be, fonja át az elhagyott, megszűnt városokat, kultúrákat. Peru, Mexikó ősi kultúráit, Bosznia piramisait is visszafoglalta a természet s rejtette el évszázadokra vagy -ezredekre.

Ma már műholdak szolgálják a felfedezésüket. Milyen jó lenne, ha a tudomány, a technika „csak” a jó dolgokat szolgálhatná. De azt hiszem, ettől ma még nagyon messze vagyunk. Kívánom, hogy erőit ne természeti csapások rendbehozatalára kelljen fordítania a perui, bolíviai népnek. Mert mint mindenhez, ezekhez a munkálatokhoz is béke és pénz szükségeltetik.

Még megnézzük az árusok kínálatát. Vásárolok egy kőből faragott andesi keresztet, s a kedves, mosolygós asszonytól (amit úgy hiányoltam eddig, mármint a mosolygást) kapok egy kisebb keresztet mellé ajándékba, majd elindulunk a gyülekezőhely felé.

Egy hombárszerű épület szolgál étteremül az ásatások végén. Mely van. Lehet egyszerű levest enni, kávét inni. Fáradtan, szomjasan roskadunk le egy rövid időre, amibe szinte még egy leves elfogyasztása sem fér bele.

A mai Tiahuanaco falut, mely pár száz méterre fekszik az ásatások színhelyétől, nem nézzük meg, valószínűleg nincs is érdekes látnivalója.

Visszaindulunk La Pazba, délutáni programunk a fantasztikus Hold Völgye.

Milyen tág is az idő, ha sok mindent „teszünk” bele. Lám, egyetlen napban mennyi minden elfér, mint: kalandozás egy korábbi időben, elmúlt világ falai, tárgyai, hitének és művészetének tanúi között.

S még ugyanezen a napon egy holdbéli tájat járunk be, álmélkodunk, elképedünk, gyönyörködünk.

Mintha valóban más térbe léptem volna át délelőtt a Holdkapun, hiszen délután egy más „világban” járok.

A természet-mester „építette”-faragta csodálatos holdbéli tájon.

Kora délután indulunk a Hold Völgyébe. La Paznak ez a természeti látványossága az utazás egyik csúcspontja.

Azt hiszem, ezt leírni nem egyszerű, hiszen a fotó sem képes visszaadni, szavak meg nem nagyon vannak rá.

Egy karcolatot azért megpróbálok róla elkészíteni.

A Hold Völgye

Miután La Paz maga is mély völgyben van, s e völgynek az alján található ez a vízmosások által keresztül-kasul mart, faragott, mély, Hold-béli tájra emlékeztető terület, így kapta nevét: Hold Völgye.

A víz és természeti erózió „művelte” ilyen különlegessé az égneik meredő talajkúpok sokaságát. E kúpok útvesztőiben mély árkok, szakadékok között és fölött haladunk lélekveszejtő, keskeny kis utakon. Itt-ott mély törések, kisebb kráterek, „fekete lyukak”, míg mellettünk meredeken hegyesedik tíz méterekre a fehér talaj.

Óvatosan lépünk, mert az egész olyan, mint a tojáshéj. Törékenységeiben és színében is ez az érzetem. De érzem magam fantasztikus filmben vagy többdimenziós mesefilmben is. A krétaszín tájat néhány kaktusz magasra nyúlt oszlopa, Laokoón-csoportot formáló tekervénye vagy szálkás cserje töri meg. A természet faragta szobrok feje búbján pampafüvet kócol a szél. Az egyik magaslat méternyi lapos tetején kitárom „szárnyaim”, mögöttem a mélység, de a kettős hatást nem érzékelteti a fotó. „Leszálltam a Holdra.” Mintha

egy cseppkőbarlang oszlopai, orgonasípjai lennének a felszín szabadságában. Sajnos épp ez a szabadság az, ami folyamatosan rongálja, pusztítja a természetes „szoborparkot”, s lehet, hogy e szenzációs terület is azon látványok egyike, ami néhány évtized múlva már jóval „kopottabb” lesz, sokat veszítve fantasztkusságából.

Újabb és újabb meseszerű séta a kis hidakon, a legmeredekebb szakasz vékonyka korláttal szegett ösvényén, amikor az egyik he-

gyes kúp tetején gitáron vagy mandolinfélén (messziről nem igazán kivehető) narancsszín poncsóban zenélni kezd egy fiatalember. A zene hangjai játékosan bujkálnak a természet „orgonasípjai” között, vagy szárnyra kapnak a gerinceken, és betöltik a levegőt. Kísérőzene ehhez a mesetájhoz, mesefilmhez! Ahogy a szél is ott fütyül játékosan bujkálva.

Amikor körbejártuk a „Csodaországot”, fent a csúcson pihenő van kialakítva, leülünk kis levegővétetre, fényképezésre. Az alattunk lévő fehér völgyet vörös színben pompázó, méltóságteljes hegyek ölelik körbe. Ez is olyan kontraszt, amivel alig tud betelni az ember.

Különös élmény volt. Még gazdag magyar nyelvünkben sem találok olyan szavakat, hogy ne ismételjem elragadtatásomat folyton-folyvást.

Olvastam valahol, hogy La Pazban létezik egy, a varázsláshoz szükséges kellékeket áruló piac, de keresgélő, bámészkodó bókászásra sajnos nem jut idő.

De való igaz, elég varázslatos volt itt maga a természet számtalan csodája. Mesterséges varázslóeszközökre már nincs is szükség.

Visszaérkezve a Hold Völgyéből, a késő délutáni napfényben fürdő főtérre érünk. A tér fellobogózva, talán említettem előzőekben, hogy nemzeti ünnep van. Az elnöki hivatal előtt piros sapkás, piros zubbonyos, fehér nadrágos díszegyenruhás őrség áll vigyázban. Jólesik a késő délutáni nap, míg a Plaza Murillo téren az ünnepi nyüzsgést figyeljük. A piros-sárga-zöld nemzeti lobogókat csattogva fújja a szél. Úgy hangzik, mint a taps. Az elnöki épületen hatalmas portrék, köztük Simon Bolívaré, akitől az ország a nevét kapta. A téren

Mindegy, hogy eredeti vagy nem, a bolíviai férfi egyetlen rövid, szomorúság mosolyfélével köszöni meg a pénzt, és lassan elsétál felfelé a nagyon meredek utcán. Én pedig úgy örülök, mint aki talált valamit. Megszorítom a mini kőszobrot. A tenyerembe ül a szárnyára támaszkodva. Két rövid lába behajlítva, a hokisok térdvédőjére emlékeztető forma, valószínűleg az odahelyezett két kéz mintája. S a lábra szinte ráül a széles szájú fej, arcának mindkét oldalán 3-3 vésett. Hosszú, egyiptomi jellegű szemek, felette hullámos mintával kiugró szemöldök, két oldalon hullámvonalakkal barázdált szárnyak. A fejen „ül” a sólyom, horgas orral, két nagy kerek szemmel, taréjjal.

Hát ez nagyon tetszik.

Kissé elkeveredünk hárman a csoporttól, s nem találjuk meg a vacsorázásra ajánlott éttermet. Végül fáradtan és éhesen leülünk egy üzletekkel ölelt kis belső udvarba, ahol gyorsan szolgálnak ki bennünket. Egy pohár bort iszom, és bélszínt választok. Szükségem van egy kis plusz energiára, a rendes kiadós vacsorára az olykor több napig tartó kekszek és egyéb gyenge étkek után.

Mindháromunknak jólesett az étel, a beszélgetés. Már sötét az este, pedig még nincs igazán késő. Visszaindulunk a közelben lévő hotelba. Egyikünk sem teszi szóvá, de mintha kissé furcsa lenne, hogy a hotel bejárati ajtaját masszív vasrács védi. Csengetni kell, hogy bejussunk. Csak később gondolok rá, hogy ez a védelem is a nem túl jó közbiztonság miatt van. S valószínűleg azt is jól tettük, hogy

nem indultunk az estében még további kis felfedező útra, kirakatonézőbe a különös hangulatot árasztó szűk utcákon. Később megérkezik a társaság nagyobb része is, s mint kiderül, ott álldogáltunk téován az előtt az étterem előtt, ahol ők vacsoráztak, s tulajdonképpen csak az utca két oldalán voltunk. Nem bánkódtunk ezen.

A négynapos bolíviai élményeket e hosszú levélben írtam meg. Reménykedem, hogy „kísérni” tudtál s velem voltál minden csodánál!

Öllelek szeretetemmel

Bogi

Bolívia, La Paz, 2009. 08. 07.

Utóiratként!

A 13. nap.

Augusztus 8. (08. 08.)

Fáradtan, kissé kedvetlenül ébredek, s nem csak én.

A pincér elaludt, így némi késéssel kapjuk a nem túl bőséges reggelit, melyet merev arccal, mosolytalanul szolgál fel nagy gyorsasággal.

A kis busz már a hotel bejárata előtt vár, vezetőnk sürget, pillanatok alatt kell lehozni csomagjainkat, felpattanni a járműre, hogy ne sokáig korlátozzuk a reggeli forgalmat a szűk utcán.

Visszaindulunk Copacabanába, ismét átkelünk a tavon, majd átlépünk a határon, s este már ismét Punóban alszunk.

Talán ez nem vidít fel bennünket, talán fárad a társaság. Túl vagyunk az út felén. Azt hiszem, egy kicsit mindenki hazagondol.

Reggel hátizsákomban maradt a „hosszú levél”, így most visszajön velem Peruba, annak is Puno hideg kis városába, s ott tudom feladni. Az út változatlanul változatos és szépséges.

Kétszázféle gabonát termesztenek a tó környékén. A sámán megáldja a földet és terményeit, melyet adományozott, és bő termést kér régi rítus szerint ma is.

A Titicaca-tó mindkét országban gyönyörű színekkel, de „távolságtartó hűvösséggel” mutatja arcát. Igaz, itt tél van, nyáron igen csak csábítana egy kis csobbanásra.

Copacabanába már ismerősként érkezünk. A város egészen más, mint négy nappal ezelőtt. Elvonultak a zarándokok, hiányoznak zsákjaikkal az út mellett a kenyérárusok. Csendesebb, békésebb az egész. Egy étterem kerthelyiségében remek pisztrángot ebédelünk, kellemes meleg napfényben.

A határátkelés is gyorsan történik, késő délután már Punóban vagyunk. S mintha így másodjára ez a város is egészen más képet nyújtana. Nincs nemzeti ünnep, hétköznapi életét éli a város, s ez valahogy barátságosabb. A belvárosban meleg lámagyapjú kardigánokat kínálnak az asszonyok. Néhányan vásárolunk a csoportból. Később felfedezek egy elegáns, egyedi darabokat árusító üzletet, ahol minőségi dolgok sokaságát látom. Finom anyagú pelerinek, gyönyörű kötött blézerek, bőráruk. Sajnálom, ezt kellett volna látnom először.

Most jut idő arra is, hogy megnézzük a punói templomot, ahonnan épp esküvő résztvevői sétálnak ki. Így hát látunk egy perui

menyasszonyt és vőlegényt, akik szinte semmiben sem különböznek egy európai ifjú pártól, legalább is öltözküket tekintve.

A szállás felé ballagva kirakatokat nézegetünk, egy étterem emeleti részén spárgalevest eszünk, azzal a bizonyos kölesszerű betéttel. Itt a leves önálló ételnek minősül, nem kényelmetlen „csak” egy levest fogyasztani. Többnyire, aki levest eszik, az már nem is fogyaszt mást.

Megtaláljuk a piacot is, anélkül, hogy keresnénk. A rengetegféle sajtos standnál megállunk, de sehogy sem tudjuk megértetni magunkat, hogy kecskesajt érdekelne bennünket.

Gyümölcsöket vásárolunk vacsorára és a holnapi – ismét hosszú – útra.

Az „ismerős” péksüteményüzletben beszerezzük a szendvicsnekvalókat. S már nem külön-külön zacskóban kérjük a többféle, friss süteményt. Egy mosollyal nyugtázza is a változást az eladó fiatalember, aki valószínűleg megismert bennünket. Hát persze, hiszen visszajáró vendégek vagyunk!

A szoba és a fürdőszoba még mindig nagyon hideg-rideg, de már ez sem a tragikus kategóriába tartozó élmény. Ez van! Semmi baj. Megszoktuk.

Így változik a világ, s vele az ember.

Most érezhetőbb a különbség számomra, ahogy összehasonlítást tesz; Peruban otthonosan érzem magam, Bolíviában nyugtalan és szorongó érzés volt bennem. Lehet, hogy ott is többször kell megfordulni, hogy...? Nem tudom, azt hiszem, Peruból sugárzik a nyugalom, együtt rezgés a természettel, s a bölcsesség. Bolívia harco-

sabb, keményebb, feszültebb volt számomra. Ezek persze mindig a pillanatnyi érzések.

Ezen az estén már okosabbak vagyunk, szobatársnőm két vastag takarót terít a padlóra, s ez éjszaka valóban sok hideget felfog. Korán elalszunk, holnap sem akármilyen nap vár ránk.

Jó éjt, kedves!

Odahaza reggel felé jár?

Egy fáradt utazó
küld egy ölelést

Bogi

Puno–Peru, 2009. 08. 08.

14. nap.

2009. augusztus 9.

Kedves!

Ma indulunk *Cuzcoba*, a hajdani inka fővárosba. Útközben egy kis letérővel *Raqchi* falucskához érünk, ahol Viracocha csodálatos kolostor- és templomegyüttesének romjai találhatók.

Viracocha maga a Teremtő Isten az indián mítoszok szerint, s Ő az, aki lehelyezte a Titicaca-tó tükrére az első emberpárt.

Tehát különleges helynek szól a letérő.

Reménykedem, hogy nem válok unalmassá azzal, hogy a rendkívül tiszta levegőt, az ég kékségét s a hegyek kávébarna színét – melyeken mint egy adag tejszínhab fehérlik a hó – sokszor leírom. Nem tudok betelni vele. Ez adja ennek a földnek a szépségét.

Amikor elérjük *Raqchi* falut, s elindulunk az impozáns kéttornyú, kőből épült kapun át a kolostorromokhoz, teljesen lázba jövök. Olyan izgatott leszek, hogy alig bírok magammal.

S ennek egyik oka a fantasztikus fényviszonyok. Úgy ragyog minden, olyan élesek a fények, a kontúrok, a részletek, hogy azt hiszem, nem is láttam ilyet. (De lehet, hogy kopik kissé a memória, mert talán az *Adria* mellett volt hasonló érzésben részem, de annak már 40 éve.)

Szóval, ahogy haladtunk a monumentális kolostorkapu-maradványok felé és láttam a távoli fáknak minden levelét külön-külön, a friss vizű patakot a legelésző tehenekkel, s éreztem a fű, a széna, a víz, a felhők illatát, úgy éreztem, hogy ezen a helyen fogom készíteni a leggyönyörűbb fotókat. Úgy éreztem, hogy lebegek.

Kristályidő volt ezen a délelőttön. A három emelet magas falmaradványokból mintha egy-egy óriás lépett volna ki, átszakítva a szél-tében-hosszában irdatlan méretű falfelületet. Habzsolta szemem a látványt, izgatottan rögzítettem a különleges képeket, az elsőt, majd a másodikat, aztán... Aztán nem volt tovább.

A gép visszatekerte jól nevelten a filmet, újratöltésre készültem, amikor belém hasított, hogy vezetőnk mondta, nem kell hátizsák – hát én nem is hoztam ki a kisbuszból –, tehát nincs nálam tartalék film.

A buszok messze parkoltak le. A területre elég borsos árú volt a belépőjegy. Ha kimegyek és jegyet vásárolva visszajövök, már talán a végére is érnek ennek a kurióznak a megtekintésében.

Nagyon dühös voltam magamra, s nagyon csalódott! Itt, ahol anyyira éreztem a lehetőséget, nem fogom elkészíteni a legszebb fotókat. Szinte pánikba estem. Levontam a keserű tanulságot.

Még egy lehetőséggel megpróbálkoztam; kimentem a kolostoregyüttes előtti piactér szuvenírárusaihoz, hogy filmet veszek, s megkísérlek visszajönni a lekezelt jeggyel.

De az idő rohant. Én nem találtam rögtön filmet, viszont meghal-lottam az indián meditációs zenét, s ott ragadtam. Filmet nem vettem, de megvettem két indián zenés CD-t. Egész nagy forgalmat bonyolítottam le az indián fiúknak a nem sokkal később visszaérkező útítársaimat is rábeszélve a CD-vásárlásra. Gazdagodtam a hétágú vagy „csöcsös kővel”, ami gyógyít minden betegséget kezünkben tartva, mint egy marokkövet.

Hát majd meglátjuk. Az indiánok nagyon értenek gyógyításhoz, kövekhez, növényekhez, én pedig szeretek hinni.

A hétágú kő gyógyít igazán – mondták. S örültem, hogy éppen ilyet sikerült találnom, mert a többsége nyolc kis „szarvacskával” rendelkezett. A hét ág hegyére 3-3 kör van vésve, s három ábrácska a díszítés.

Egész nap nagyon bánt a mafláságom. – „Haragom rettenetes” – szoktam volt mondani ilyenkor! Hiszen a kolostor történetét sem tudtam meghallgatni idegenvezetőnkől, fotót is csak kettőt-hármat készítettem azon a helyen, ahol különös rezgéseket éreztem, ahol első pillantásra megérintett a hely varázsa. Mit megérintett, teljesen magával ragadott!

Azért néhány mondatot írok a Viracocha kolostoregyüttesről. Illatos növények között vezet a napszitta, homokos gyalogösvény a templommaradványhoz, majd a mögötte lévő épületekhez. A templom épületének megmaradt fala olyan szokatlan kinézetű, hogy elmondhatom, ilyet még sohasem láttam. A templom előtt faragott kőből rakott kút. Minden fantáziám elő kell venni, hogy összerakjak egy képet arról, milyen lehetett ez az épület virágkorában, rendelkezésében.

Az enyhén rózsaszínnek tűnő templomfallal ellentétben a kolostoregyüttes sok épülete meglehetősen ép, főleg a sok bazaltszínű, kör alakú raktárépület, melyek úgy sorakoznak a dombon, mint egy sátoptábor. A raktárak a gyógynövények, szárított húсок, szárított halak, paprika, bab és más termények tárolására szolgáltak.

Úgy éreztem, hogy a Teremtő tisztelői, papjai „sosem” hagyták el ezt a helyet. Ma is ott járnak-kelnek a rózsaszín falmaradványok s a fekete kőből épült labirintusában.

Raqchi után útközben mindössze egyszer áll meg buszunk, egy átriumos udvarú étteremnél, ahol körben ajándéktárgyboltok sorakoznak, a zöld gyepen lámak legelésznek, az étteremben pedig svédasztalos ebéddel várnak bennünket.

Mindössze ötven döntünk a meleg ebéd mellett. Azt hiszem, ezt jól tettük.

Az ételek finomak. Rajtunk kívül szinte senki nincs a kínálópultok előtt. A hosszú út után legalább nem leszek olyan éhes Cuzcóban, hogy azonnal a hasam vezessen majd a városban – dicsérem meg magam a jó lépésért.

Igaz, az ebédelés mellett már nem jut idő az átriumos udvar „termékbemutatójának” megtekintésére, pedig a kínálat nagyon gazdag; mint mindenhol, szép lámagyapjú kardigánok, pulóverek, fehér, puha párnák, szőrmeképek kelletik magukat. Az étkezés végeztével viszont indulunk tovább.

Egy-két fotó a fiatal legelésző állatokkal, ez legalább emlék ez idilli helyről. Persze, fotókat csinál az ember, de azt hiszem, ezek a tájak, színek, fények a lelkemben lettek rögzítve kitörölhetetlenül!

Szinte egész nap úton vagyunk. Este érünk Cuzcoba, szálláshelyünkre.

Éhesek és fáradtak vagyunk.

A mozgalmas nap után is „kötelezőnek” érezzük, hogy besétáljunk a városközpontba, esti fényben, kívülről megtekinteni a katedrális és az Inka Múzeum óriás „nagyvárna” köveit, egy kerámiaüzlet kínálatát s a főteret. Szomorkásan vesszük tudomásul, hogy Cuzcóból sajnos igen keveset fogunk látni nappali fényben.

Peru hajdani fővárosa érdekes, izgalmas városnak látszik, s bizony több időt érdemelne. Abban mindnyájan egyetértünk, hogy itt bizony szívesen eltöltenénk néhány napot.

Böbe segít felvinni szobánkba a bőrröndöm, mert az emeletre feljutás még csomag nélkül is megerőltető. Hálásan el is fogadom segítségét.

A szálloda halljában a dúsan faragott keretű tükörből egy-két hasonlóan fáradt útitársam arca néz vissza.

A szoba viszont kellemes úgy színeit, mint tágasságát és kényelmét illetően. A zuhanyból jó meleg víz is folyik, s ez már igazán nagy örömnnek számít.

Úgy érzem, egy perc múlva elalszom, de Böbe mindig ilyenkor engedi el fantáziáját, kíváncsiságát, kérdéseit, s csak fél óra múlva veszem észre, hogy az én szememből is kiment az álom a beszélgetés során.

Katedrálisok, kegyhelyek kapcsán szóba kerül a vallás. Nem vagyok vallásos – mondja Böbe.

Én is inkább hitről, mint vallásról beszélnék, hisz nem gyakorlom a református vallást. Nem is meggyőzni akarlak, hiszen más az én helyzetem talán; ilyen idős koromban én is „tiltakoztam”, mint te, ha a vallásról volt szó, igaz, mindinkább erőtlenebbül. Aztán mindenkit elvesztettem, eltemettem, akik a legközelebb voltak hozzám, akiket szerettem. S itt – talán sokaknál itt – fordul a gondolkodás, kérdésekkel, érzésekkel, kételyekkel egy Legfelső felé. S ahogy én odafordultam, mintha énhozzám is odafordult volna Valaki. Vagy fordítva helyesebb. Szóval szólított, s én odafigyeltem. Talán a Legfelső? Csak egy példát mondanék: elgondolkodtató, hogy 2000-ben – egy belső hangtól vezetve – elmentem az európai Szentföldre, Jeruzsálembe, s bejártam a hajdani Palesztina területét.

Ez mélyen megérintett.

S az azóta eltelt kilenc esztendő során nagyon fontos helyekre jutottam el, mintegy „véletlenül”: Egyiptomba, Jordániába, Szíriába, s most Peru Szentföldje következik.

Hát ezen elgondolkodik az ember. Mi az, ami megadja ezeket az utakat, ami oda vezet, ami megteremti az anyagi kivitelezését is mindezeknek? Azt hiszem, rosszul kérdezem: Ki az? Így a helyesebb.

Hiszem, s tudom, érzem, tapasztalom, hogy ezek nem véletlenek. Valaki vezet, küld, lehetőséget ad!

Nem tudom, olvastad-e James Redfield könyvét, a *Mennyei próféciát*?

Úgy érzem magam, mintha én is megkaptam volna ezeket a felismeréseket. A könyvben egy pap egy kéziratot talál Peruban, ami az emberiség jövőjének alakulásáról szól. A pap szerint a hasonló „véletlenek” mind gyakoribbak lesznek, és amikor bekövetkeznek, az az érzésünk támad majd, hogy mindezt nem lehet csak a sors szeszélyének számlájára írni. „Végzetszerűséget érzünk bennük, mint ha az életünket valami megmagyarázhatatlan erő irányítaná.” Nos, ezt érzem én 2000 óta.

Mert 1988 után is megindult bennem ez a felismerés, de még halványan, bizonytalanul. Azután is utaztam, igaz, nem elég figyelmesen, éberen, inkább ötletszerűen.

De 2000-től éreztem azt, amit a könyv ír, hogy „a mindennapi élet mellett valami más is történik velünk. Ez a tudatosság az Első Felismerés” – írta Redfield.

S azóta átélem a titokzatos véletleneket.

S biztosan oka van annak is, hogy épp veled, egy Kos születésű „hitetlennel” kerültem egy párba, én, a Kos születésű „pogány”, akit turistaként, palesztin földön, a Jordán vizében „megkereszteltek”. Hm! Talán éppen azért, hogy ezekről beszéljünk, hogy továbbadjam, amit ezekről a „véletlenekről” és a többi felismerésről gondolk.

Ismét éjjel fél tizenkettőre járt az idő, amikor csak azért hagytuk abba a beszélgetést, mert reggel újra korán kell kelnünk. Egyébként a téma mindkettőnket érdekelt.

A 15.nap.

2009. augusztus 10.

Még erről is a 9. levélben számolok be. (Bár így jó vastag levél érkezik majd hozzád.)

15 nap, ez egy fél hónap. Egy ilyen utazáson pedig szinte egy fél élet, ami az élményeket, benyomásokat, „lenyomatokat” illeti.

15 nap a munkahelyen vagy valami egyhangú elfoglaltsággal elcsöpög, mint egy bőrizetlen rossz csap. Viszont utazás során még el sem raktározta a tegnapi-tesnapelőtti történeteket, már benne vagy egy új élmény új sűrűjében. Sebesen kortyolod a látványokat, mint tikkadt föld a tavaszi esőt, s estére kidőlsz, mint a kivágott famatuzsálem.

2009. augusztus 10-e tehát *Cuzco és környéke*, mely élményekről a már megkezdett levélben számolok be.

A könnyű reggeli után felszedem a nehéz hátizsákot. Ma a bőrönd maradhat, hiszen holnap is Cuzco lesz a szálláshelyünk.

8 órakor nyit a Coricancha, a hajdani inka rituálék színhelye, ami nem messze van a szállásunktól.

Lassú a mozgásunk a kisebb emelkedőn is, ahogy felballagunk a domonkos templom- és kolostorépülethez. Néhány percet várakozunk kell a múzeum nyitásáig. Két kisgyerek áll meg mellettünk. A nagyobb gyermeklány kezében párhetes lámabébi, ha jól látom. Mint egy kis játékszer, olyan a puha, fehér kis állat. A kislány nyújtja felém, nem akarok vásárolni, intem a fejemmel, de ő kitartóan tuszkolja a kezembe a kis „kezes bárányt”. Végre leesik a tantusz, hogy mi a feladat: csináljak fotót magamnak róluk. Elkészítem a képet, kap érte baksist, de ő változatlanul kezembe erőlteti a kicsiny jószágot. Nem mintha ez ellenemre lenne, hiszen olyan, mint egy jól nevelt, fehér cica, de nézek rá kérdően – s akkor megértem a valódi szándékát: kezemben a lámával, s velük együtt fotózzon le valaki bennünket. Ez is megtörténik. Újabb baksis a kislánynak, mire a fiúcska méltatlankodni kezd mellette: őneki is jár a pénzből. Ingatom a fejem, majd megadón neki is markába nyomom a két fémpénzt. Akkor továbblépnek, új üzlet reményében, talán más is szeretne fényképezkedni perui gyerekekkel s „gyermekarcú” lámakölyökkel.

A Coricancha előtti tér az inka időben a birodalom szakrális központja volt, ma a régi napimádás-rituálék bemutatásának színhelye. Az első inka – Manco Capac – ugyanis ezen a helyen építette meg a Naptemplomot.

Coricancha – vagy ahogy hívták: Arany-templom – a számtalan arany alakról s az aranyborításáról kapta nevét.

A teret záró hosszú falat az inka időben teljes egészében aranylemezek fedték.

A hódítás után, 700 aranyburkolatot vittek el a spanyolok.

Az Arany-napkorongot ábrázoló – feltehetően páratlan szépségű és értékű munka – a mai napig nem került elő. Reménykedő keresők kutatják a Szent Völgy hegyei között, a Machu Picchun is.

A rituálé – azaz az Inti Raymi – az inkák Napünnepé.

A Nap az ő számukra a legfőbb, legnagyobb Isten, míg a tenger minden dolgok eredete. Ezért a teret annak idején tengeri homokkal töltötték fel, melybe áldozati ajándékként különböző arany- és ezüstszobrocskákat, tárgyakat rejtettek. A téren egy arannyal borított oszlop is állt, lábánál a folyadékáldozat medencéjével. Ma is látható a kővályú s a kis medence, ahová az áldozati folyadék folyt.

A szertartások alkalmával kihozták a térre az elhunyt uralkodók múmiáit is, mint a Nap képmását.

A szertartások megrendezése ma rengeteg látogatót vonz. A múzeum ajándékküzletében folyamatosan megy a szertartásünnep műsorát bemutató film. Elképesztő színekavalkád, ami a ruházatot illeti. Különleges erejű és ritmusú, mély zeneszó kíséri a menetet. El tudom képzelni, hogy milyen lenyűgöző ez a rendezvény, hiszen abban a pár percben, míg nézem a felvételt, folyamatosan borzong a hátam. Ugyanis nem a jelen egyik látványosságát adja az ember számára, hanem az ezer évvel korábbi helyszínre varázsol. Szinte meg kell rázni a fejem, hogy „visszatérjek”, amikor kijövök a félhomályból, ahonnan sokáig kísér a fantasztikus ütemű zene.

A rómaiak utáni leghatalmasabb birodalom volt az inkáké. Utakat építettek, vízvezetékek voltak városaikban, mint a rómaiaknál.

Közben kinyitják a Coricanchát (vagy Qorikancha), a domonkos templom- és kolostoregyüttest, illetve múzeumot.

Az ablakok, kapuk ívében a sugármintázat a Napot szimbolizálja.

A múzeumba „mentett” csiszolt kövek vörös-szürke szépsége olyan, amilyen a hegyek, melyekből kikerültek.

A kolostor kerengőjéből az eredeti inka falak közé léphetünk, melyet a múzeumban állítottak fel, egy óriási kultúra féltett, megőrzött emléke. A rendkívüli finomsággal faragott és összeillesztett kváderkövekben megcsodálhatjuk a trapéz alakú bejáratokat és fülkéket. Csillagászati vizsgálatok bizonyítják, hogy épületeiket a számukra nagyon fontos napforduló közeledtét jelző irányba tájolták.

Az átriumos udvar csendes, békés. A korai napfényben mint egy-egy ametisztarabkból fűzött fűrt, úgy virítanak a ciklámenek a fűstszín párkányok ládáiban.

A Coricanchából kitekintve a szemközti hegyen óriás címer látható, alatta felirat: VIVA EL PERU!

E múltba látogatás után elindulunk Sac-say-huamanhoz. A bejárat-hoz érve a ligetes terület a jordániai Nebo-hegyet juttatja eszembe.

A környék hegyeiről csodálatos a kilátás a városra, Cuzcóra. A Sac-say-huaman „Citadella” bámulatosan megépített erődfalai, domború (párnás) monumentális építőköveivel, akácmézzsín fűvel, dombjaival, ismét egy kuriózum. (Úti programunkban így szerepel a helységnév leírása, ahogy írtam, míg útikönyvemben Saqsawaman formában.)

De magának a névnek is többféle értelmezése van, ezt nem is sorolom fel.

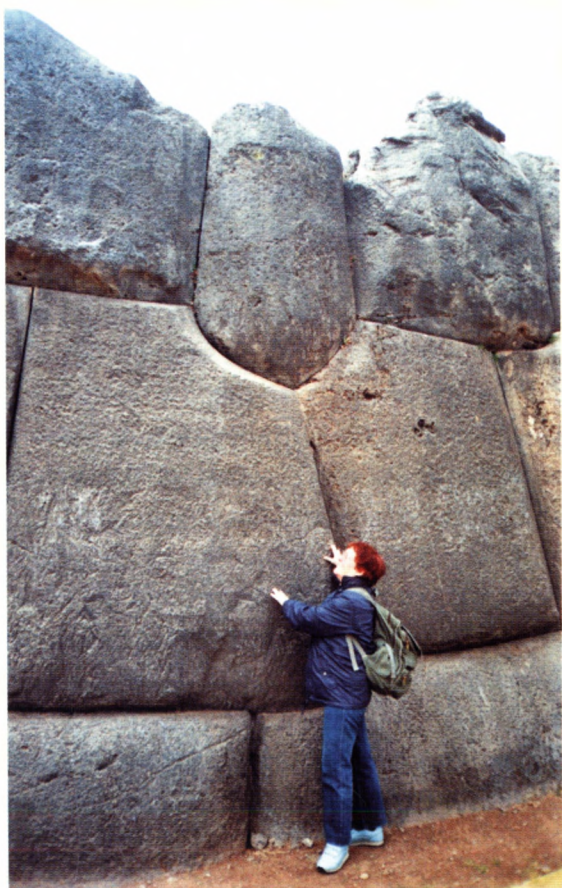
Elképzelhetetlen méretű és formájú építőkövei miatt, s talán azért, mert óriási méretével az inka főváros fölé emelkedett, a spanyolok úgy tartották, hogy ez nem emberi kéz alkotta együttes.

S valóban elgondolkodtató, hogy a nyolc métert meghaladó magasságú s másfélszáz tonna súlyra taksált köveket hogyan szállíthatták. Hogyan épülhettek e falak a látható cikcakk alakban, ráadásul szinte „kigömbölyítve” a sarkokat? Mindezt három szinten. Van olyan vélekedés, hogy a három teraszszint az andesi világ három szintjét: az alvilágot, a földfelszínt és az eget jelképezi. Más elképzelés szerint a három szent állat jelképe, mint a kígyó, a puma és a kondorkeselyű. Egyik szintről a másikra nyitott kapukon jutunk át.

A finoman elnyúló dombok előtt hosszú térség van, a „dárdák síksága”.

(Itt valaha szimbolikus csatákat vívhattak.) Az egész fennsík aranyszín fűszőnyege ma békés, mint a bástyaként szolgáló sötét, sima kőrők is.

A ligetes dombtetőn kifújjuk magunkat, s hosszan gyönyörködhetünk az alattunk elterülő városban.

Egy régi inka úton a városból fel lehet sétálni egy távolabbi romterületre, ahol egy hatalmas kereszt áll. Ezzel a kereszttel II. János Pál 1985-ös látogatásának állítottak emléket.

A rövid pihenő után *Quenko* a következő látványosság: kör alakú térről, egy keskenyedő sziklamélyedés után, föld alatti labirintushoz érünk, ahol a „trónus” a fő látnivaló, mely egy óriás sima kőlap, a lámaáldozatoknak szolgált áldozati asztalként.

A „Yunkaypata” – vagyis Labirintus – nevet viselő, s igencsak koros (80 millió évesnek tartott) mészkőszikla belsejében fogadták az áldozati folyadékot, ami lehetett sör vagy vér, de minden esetben a Földanyának szánt ajándék volt.

Az áldozati hely labirintusán átjutva, faragott kőalapzat „színpada” előtt fotózzatunk még, mielőtt továbbindulunk.

Elgondolkodunk-e vajon mai „áldozati” helyekről? Vannak-e ma áldozati helyeink? Mit tehetnénk vagy tennénk ma le egy áldozati oltárra? Áldozunk-e ma akár egy pohár sört egy kívánságunkért, egy kérdésünkért? Vagy „csak úgy”, önzetlenül, áldozunk-e a Földanyának az egészségéért, a létéért? Ha netán igen, vajon elhisszük-e, hogy kéréseinket, kívánságainkat valahol, valaki meghallgatja s még segít is? Hiszen ezek barbár szokások – gondoljuk. De nem hódolunk-e új barbár szokásoknak?

Mi ma nekünk az „áldozat”?

Hangtalan kérdéseim itt európai, hazai útitársaimnak szólnak.

Mielőtt buszunk továbbindulna velünk, perui férfi lép fel, engedélyt s egy kis időt kér, hogy bemutathassa videofelvételét a „szertartásról” – melynek változatáról a Coricanthában tettem említést.

Jólesően ellazulunk a hosszú, élménygazdag séta után a felvételeket nézve. A zene, a mozdulatok, az előadás átélése magával ragad. Csak amikor elhagyjuk a rituális helyszíneket, döbbenek rá, hogy miért is nem vettem meg ezt a videokazettát?

Többször is észrevettem ez utazás során magamon, hogy úgy ka-landozom időben, térben gondolatlabirintusaimban, hogy csak időn-ként eszmélek rá, hogy nem tudom, útitársaim miről beszélgetnek, beszélgetnek-e egyáltalán.

Ismét még feljebb és feljebb haladunk, immár a Szent Völgy szájá-tól Puka Pukara felé. Ez egy stratégiai pontnak tartott erőd volt va-laha, ahonnan belátható a gyönyörűsége, hegyes-völgyes vidék. Ki-csit komikus is leírni ezt a hegyes-völgyest, hiszen eleve 3750 mé-ter magasságban vagyunk. Három Kékes-hegy magasságban.

Puka Pukara, azaz a „Vörös erőd” mindössze néhány, vasoxidtól vörös falmaradvány, benne hibátlanul megmaradt jellegzetes fül-kékkel és toronytöredékekkel. De ez a „néhány falmaradvány” olyan erőt sugárzó, egészen sima vagy gömbölyded kövekből álló együt-tes, kőgerendákkal szegett kapujával, robusztus tömörségével, úgy érzem, időtlen idők után is ugyanígy fog állni. Letekintve róla a mély-be, a különös látvány áhítatot vált ki belőlem. Végtelen gazdagnak érzem magam. A végtelen birtokosa vagyok.

Elhagytuk tehát Cuzco környékét, s el a Vörös erődöt, a Puka Pu-karát, s lefelé csurogtunk Tambo Machay falba beépített forrásához.

Halk csobogású patak mellett sétálunk be a forrásokhoz, melyet szintén vörhenyes színű, szinte derékszőgben megdőlt fák sora kí-sér; két oldalán kőből rakott hídfővel.

A két szinten kibuggyanó három forrás vizét egy távolabb lévő csatornán vezették ide a „pihenőhelyre”. A fal itt is sokszögű kö-vekből van kirakva, fülkéknek adva helyet.

Az idilli tájat félkaréjban ölelik a buja növényzetű hegyek. A fűben – mint egy festményen – tarka ruhában perui asszony ül, mellette kíváncsi tekintetű fiatal, fehér láma legelészik. Szemközt szinte beleolvad a zöldbe két szamár. A sehová nem vezető úthoz egy fahíd ível a patakon át.

Mindenütt olyan valószerűtlen a táj, mintha egy kép olajfestékének színtanulmányozásába merülne az ember.

Délután érünk *Pisac* inka romtelepüléséhez. Itt a híres teraszokat csodálhatjuk meg a három nagy épületegyüttessel.

Tulajdonképpen itt kezdődik a *Szent Völgy*, ami az Urubamba mentén egészen a Machu Picchuig tart. Ollantaytambótól a Vilka Bambáig éles kanyarokkal vezet a keskeny út a hegyek oldalában.

Azt mondják, a perui Andok egyik leglátványosabb vidéke ez a „Völgy”. Miközben a Szent Völgyben – amely 2900 méter magasságban van – pálmafákat s az út szélén hatalmas, keserűlapura em-

lékeztető növényzetet látok, addig távolabb hósapkás hegycsúcsok láncolatát, mely az 5682 méter magas Veronicát övezi. „Őt” már Marasról megcsodálhattam.

A kis városkához keskeny utcákon manőverez vezetünk. Szinte súroljuk a szerény házak oldalát.

Kocsinknak sikerül felkapaszkodni a meredek hegyoldalon a legmagasabb pontig.

Közösen megyünk a tetőre, ahonnan az „Inka ösvény 2” indul. (Ez a rövidebb inka ösvény, hiszen az őserdőn átvezető nagy ösvényt négynapos túrán lehet megtenni, komoly felszerelés és felkészülés szükséges hozzá.) Az „Inka ösvény 2” jó kétórás gyalogtúra lefelé Písaq falucskáig.

Fantasztikus innen a látvány a különböző színű, szintű hegyekre. Egyiken a sápadt színű utak kígyóznak, kanyarognak lefelé, a másikon a teraszok óriás léptékű lépcsői megint más színben. A harmadik magasában a sík placcon a Felső Palota épületegyüttesének romjai. Ezek a városmaradványok is olyan biztonságosan állnak ott a szirtek szélén, hogy nem is érti az ember, miért hagyták el őket. Hiszen a világ egyik legszebb panorámája, épen maradt falak, mind-össze tetőt kellene a fejükre illeszteni.

Három épületegyüttes romjai vannak itt a Písaq körüli hegyeken.

A hegyoldalak penészzöld, vörös s bazalt színben pompázó kövei, a mélységben az Urubamba türkiz kanyarulatai, agávék, pam-pafűcsomók, cserjék, kőlépcsők, a hegy körívét követő építészet, hát ez egészen elképesztő változatosság.

A nap fénye kifakítja a hegyek egy-egy szeletét, ráfókuszál helyekre, mintha a figyelmünket akarná odaterelni. Az egyik kanyarban perui füles sapkás fiú bukkan fel, furulyázik egy szomorkás indián melódiát. Minden tökéletes.

A csapat rövidebb, mint 3 óra alatt megteszi a gyalogtúrát. A kis városka központi terét teljesen benépesítik a kézműárosok. Szőttesek, féldrágakövek, ékszerek változatos, gazdag kínálata asztalkáikon. Itt látok először „kristálykoponyát”. Amit érdeklődő vizsgálódásomra a kínáló elem tesz, egy gyermekfej nagyságú, rózsakvarc koponya. De van emberfej nagyságú hegyikristály koponya is. Lehet, hogy elveszik a határon, úgy hallottam. Az ékszerkínálatból egy apró türkizkockákkal kirakott gyűrűt húzok fel az ujjamra. Egy gyűrű, minden utamról... Róma óta.

Pisac piacán kokacukorkát vásárolok, s valóban frissít, mint egy jó kávé.

A legendák szerint az inka hírnökök – akik 240 km futottak egyetlen nap alatt – „szálltak” a kokalevéltől, s így voltak képesek ilyen teljesítményre.

Frissítő kokateát iszunk az egyik kellemes kis étteremben, míg várjuk a „zarándokok” visszaérkezését, majd amikor mindnyájan együtt vagyunk, ebédelünk a tér másik sarkán egy jó kisvendéglőben.

Ma is kínálják kifőzdék a malacsültet; a csicsát, ami itt nemzeti italnak tekinthető – a nyállal erjesztett sör alacsony alkoholtartalmú, s elkészítésének titkos receptje anyáról fiúra száll. Kukorica és víz az alapanyag, a „titkos hozzávaló” a készítés maga: a kukoricát meg-rágják, s a nyállal keveredett anyagot beleköpik egy hordóba, ami megerjed. Ha nem mondanák el a „titkos” receptet, talán mi is innánk belőle, de így nem igazán kívánjuk meg.

A tér közepén terebélyes koronájú fa áll. Pisonayfa. Hatalmas, piros bimbói napok múlva biztosan teljes pompájukban fognak virágozni.

Szivárvány köszön el tőlünk, ahogy elhagyni készülünk Pisaqot. Átmegyünk alatta. A szivárvány a Nap gyermeke – mondják az indiánok. A Nap lebukott a hegyek mögött, a „gyermeke” ível felettünk, s a hegyek között hidat alkot, amikor lekanyarodunk a keskeny utcákon, s a folyó völgyben visszaindulunk Cuzco felé.

U. i.:

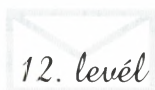
Cuzcot megközelítve a hegyoldalról látjuk a város esti fényeit. Egy szép, spanyol típusú házakkal közrefogott tér temploma előtt megáll a busz. Aki vacsorát szeretne vásárolni, az leszállhat, a többieket visszaviszi a szállodához. Gyors tanakodás; úgy gondoljuk, már nem lenne erőnk visszatérni a belvárosba, így hát öten a „most leszállni s vásárolni” mellett döntünk. Lassan ballagunk, szerencsére a térből nyíló első utcácskában nagy élelmiszer-áruház kirakatai világítanak.

Nem volt könnyű megértetni magunkat a fiatal eladólánnyal, hogy öten ötféle sajtot, felvágottat kérünk, mennyiségben is eltérően. Már egymást is alig van türelmünk kivárni, szétszóródik még a kis csapatunk is. De legalább másnapra is van élelmünk. Örömmel fedezzük fel a már ismerős, a szállodához vezető utat. Lomha léptekkel vonszoljuk magunkat méterről méterre. Cuzco, nagyon hangulatos vagy, de hihetetlenül nehéz benned a járás.

Feltűnik a szálloda melletti bazárudvar. Most már kibírjuk. S hinned, hogy nincs erőm a bazárudvarban egy kört tenni, pedig egyetlen vásárló sem zavarja az árusokat? Fáradt mosollyal jelezzük invitálásukra, hogy ma már nem megy, s nekiindulunk az utolsó métereknek.

Öllelek

Bogi

16. nap.

Augusztus 11-ét írunk.

Kedves!

16. nap. Ilyenkor általában már nagyon vágyik az ember haza. Itt viszont folyamatosan fokozódik a látványok „ereje”, s különös módon el is szakadunk az otthontól.

Otthon biztosan gyorsan megy az idő. De ha utazunk, s minden nap más város, más táj szépségeit, más élményeket kell befogadnunk, akkor megduplázódik az idő. Sokszor kétszer annyinak tűnik, mint a megszokott taposómalomban. Én legalábbis mindig így érzem. Ez főleg az utazások első felére vonatkozik, a második félidő már gyorsabban rohan.

Még Cuzcóban vagyunk, s gondoltam, még néhány részlettel viszsza-
szatérek a város nevezetességeihez.

„Az út két oldalán”, ezt a címet adnám ma reggeli beszámolómnak.

(Cuzco katedrális – Inka Múzeum)

A délelőtti program Cuzco, a hajdani inka főváros néhány látnivalójának megtekintése. Cuzco, a ligetes hegyekkel ölelt völgyben fekvő város, ma a Világörökség része.

Ólmos-lassú a járásom, ahogy elindulok. Cuzco olyan magasságokban van – 3300 méter tengerszint felett –, hogy ez nem készletbeli szárnyaló lépdelésre az embert. Ráadásul mindez kora reggel, miután az éjszaka forgolódással, szétesett álmokkal, lehúzó fáradtsággal telt el. Izgalmas nap vár ránk. Erre gondolok, s ha ez nem is eredményez könnyű járást, de számúzi kissé a levertséget, s fénymű csempész a szemembe. A feltárolt látvány is segít ebben. Patinás épületek feletti dombon lévő keresztre, kitárt szárnyú szoborra figyelek. A tér tágas, s kissé komor idők spanyolos hangulatát árasztja, ahogyan a teret uraló hatalmas katedrális bazaltszín épülettömbje is. A több méter magas kapuszárnyak kitárva várják a betérőt. Felette 33 méter magasságba nyúlik szigorú homlokzata. A követő tekintet már csak a zafirkék égen áll meg, melyen gyapjas felhők vonulnak laza sorokban.

Hétköznapi reggel a világ másik felén. Anyukák egyenruhás kisiskolások gyermekeiket kísérik. Egy asszony filteres koktéalt kínál, ezt árulni is tilos, s ki sem hozhatnám az országból. Tisztes távolból a rendőre figyel. A tér járókelőinek többsége a templom felé tart.

– Nem nagyon örülnek, ha turisták zavarják a reggeli misét és általában az istentiszteletet. Ezért itt kint mondom el a legfontosabbakat mindarról, ami bent vár rátok. Úgy menjete be – tanácsolja vezetőnk –, mintha ti is reggeli imára mennétek, s ne feltűnően körbejárva és végképp ne fotóztatva nézzétek meg a katedrális.

A magaslati levegő mintha mázsás súllyal nehezedne a mellkasra. Többször próbálok levegőt venni, mélyet sóhajtván, hogy valamennyi a tüdőmben is lejusson. A járás továbbra is nagyon nehezemre esik, így alig több mint 15 perc maradt arra, hogy körbesétálgass a katedrális hatalmas hajóján. S lám, nemcsak a magasságtól áll meg a levegő. A ka-

tedrálisba belépve megtorpan az ember az óriás főoltár előtt, s megbabonázva áll.

A főoltárt cédrusból faragták, s aranylemezekkel borították.

Az egész fenséges, monumentális és ragyogó. Lenyűgöző és méltóságteljes. A főoltárt a Mária- – azaz „Nagyboldogasszony”-szobor uralja. Az arany alak tekintete mintha a szemben lévő hegyeket figyelné, s várna az onnan érkezőt. A katedrálist neki szentelték.

A főoltár mögött az Apostolok oltára húzódik, melyet Szent Péter és az apostolok alakja díszít. Azt tartják róla, hogy ez volt a katedrális eredeti főoltára, fából faragva, aranyozás nélkül.

A főhajó egyik oszlopához simul a szószék. A leghíresebb kecsua fafaragó, Juan Tomas Tuyro Tupaq remek munkáján Szűz Mária alakja, továbbá Lukács, Márk, János és Máté szobrai láthatók.

A templomban reggeli csend van, csak a lábbelik surrogása s az akusztika folytán a falakról, szobrokról visszaverődő halk hangok rezgése hallatszik.

A szépséges faragású kóruserkélyhez érek. Ez is mestermű. Az egyház mintegy nyolcvan férfi és női szentje van megmintázva a barokk alkotáson. A számtalan karosszéken az inkák által mélyen tisztelt Földistennő-, Pachamama-ábrázolás is feltűnik.

Az inkák valószínűleg sosem fognak elszakadni a földtől, s örökké tisztelni fogják Földistennőjüket.

S ezzel az ősi tisztelettel együtt él bennük Szűz Mária tisztelete is. Ezen ismét elgondolkodom: hogyan éltek, élik meg még ma is, hogy egy kultúra, mely lerohanta őket, szinte eltüntette hagyományaikat, megtérítette saját vallására harciasan, fegyverrel, vérrel, hittel, ma ötvözete múltjuknak, ősi hitüknek s hódítóik hitének.

Az erőszakért sok évszázaddal később – a közelmúltban – itt, Cuzcóban bocsánatot kért a pápa.

Az ember mindig hódítani akar. Ókorban, középkorban, újkorban egyaránt a hódítás vágya ott munkál az uralkodó osztályok, a politika mérgezett érzései között. Soha nem elégszik meg a kapott lehetőségekkel, körülményekkel. Sötét erők pizskálják fel újra és újra ezt a tulajdonságát a hatalmaknak; hódítani, fegyverrel, szóval, vérrel. Megfosztani más népeket saját hazájukban földjüktől, életlehetőségeiktől, rájuk erőltetve életformát és szokásokat.

Miért gondolta a gőgös Európa, hogy joga van leigázni, gyarmatosítani más népeket, barbárnak nevezve őket?

Ma is van rá példák sokasága, talán nem kell nevesíteni a helyeket, az országokat, ahol idegen hatalmak igyekeznek „segíteni”, demokratizálni a megszállt területeket. Igazságtalan tettek, igazságtalanul okozott sebek.

Az ember nem véletlenül született oda, ahová született. Ott van dolga, életfeladata többnyire arra a vidékre meghatározott. S mondhatnák most, hogy ha Vasco da Gama s más utazók nem indulnak el más földeket felfedezni...

De mennyire más az, ha vendégként bekopogtatok valahová – ahol vagy szívesen fogadnak, vagy nem, s aszerint maradok vagy hagyom el a helyet –, mintha kopogtatás nélkül, fegyverrel berontok egy házba, s az ott lakókat leöldösöm, ha kiáltanak vagy félnek vagy kiutasítanak.

Márpedig a hódítás, megszállás esetében mindig elmarad a kopogtatás.

Gondolataim nagyon elfutottak, nagyon szétszóródtak, amíg a következő kápolnához érek.

A „Földrengések Urá”-nak nevezett kápolna őrzi a katedrális legjelentősebb kultikus tárgyát, a Jézus-szobrot. Cuzco város védőszentjének tekinti Jézust. Az évszázadok során meggyújtott gyertyák fénye feke-

tére színesítette az ezüstszobrot. Az olajos anyag feketére festette Krisztus alakját, ezért nevezik „Fekete Krisztusnak”.

A kápolna a nevét az 1650-es földrengés után kapta, amikor a természeti csapás gyors lecsillapítása érdekében néhány hívő körmenetre vitte a katedrális egy sötét sarkában elfeledetten heverő szobrot. A földrengés csodálatos módon abbamaradt, a város megmenekült. Lakói hitték, hogy ez is a szentek csodatétele közé tartozott.

Peru egyik leggazdagabban díszített Krisztus-szobra előtt állok. A rajta elhelyezett ékszerek felbecsülhetetlen értékűek.

(Évszázadokkal korábban itt egészen más volt az érték, az arany és más kincsek a föld természetes ajándékai voltak. Azt nem birtokolni akarták az inka föld lakói.)

Krisztus fejét aranykorona ékesíti. Csak később tudom meg, hogy az eredeti, 1,3 kilogrammos, tömör aranyból készült koronáját az 1980-as években ugyan ellopták, viszont a jelenlegi is csak valamivel kisebb súlyú.

A Fekete Krisztus két oldalánál Mária, a „Szomorú Szűz” és Keresztelő Szent János szobra áll.

Itt mintha még a neszek sem lennének hallhatók. Mélységes csend van. Mint egy kriptában, vagy mint egy néptelen, régen elhagyott temetőben. S mégis olyan az egész jelenlét, mintha élő alak mellett állna az ember, aki csak alszik. Különös kettősség ez. Lassan araszolok a főoltár mögötti térben – már azon is csodálkozva, hogy egyáltalán az oltár mögött járhatunk. Lassan lépkedem ugyan, de mintha minden más megállt volna bennem. Ennek nemcsak a ritka levegő az oka. Néhány útitársam is próbálja szemrevételezni e rengeteg ritkaság, különlegesség elképesztően gazdag együttesét.

Megkeresem a templom leghíresebb alkotását a közel négyszáz festmény között. Vele szemben állok, a katedrális erősen félhomályos jobb oldali hátsó traktusában. Fent a magasban az „Utolsó vacsora”, Marcos Zapata cuzcói művész festménye. A kép nem attól lett híres, hogy alkotója tökéleteset alkotott, hanem az asztal közepén lévő tálra festett tengerimalactól. A tengerimalac az andesi embereknek különleges alkalmakkor fogyasztott étele – az ünnepi éték.

S a tengerimalac mellett papaja és paprika is mint andesi ételkörítés.

Nagyon vegyes érzelmeket vált ki belőlem a kép. Egy pillanatig villog bennem két szó: tisztelet? – gúny? Az európai ember gondolkodása – értjük-e, ismerhetjük-e mi ennek a kultúrának a mélységeit s andoki magasságait? Az oszlopnak támaszkodom. Nem tudom visszatartani a könnyem.

Egyik útitársnőm megáll mellettem és fotózni készül, megfogom a kezét. – Nem szabad fotózni – suttogom. – Na, menj el gyorsan – sűgja vissza.

Ránézek még egyszer az „Utolsó vacsora” alakjaira, és kiindulok a katedrálisból.

Több napra lenne szükség e különös templom képeinek, kincseinek, faragásainak megtekintéséhez. A kapott idő, a tizenöt-husz perc mint egy másodperc, oly rövid volt.

Kijőve kissé zaklatottnak vagy megindultnak érzem inkább magam, mint békésen lenyugodottnak. Elmélyedésre nem volt elegendő az idő, így a látottak inkább felkavartak.

Útitársaim közül hárman rám várnak a katedrális lépcsőin. Zavartan törölgetem orrom. Egyikük gyengéden megérinti a vállam, mint aki azt mondja, ne szégyeld a legördült könnyedet.

Tekintetem még egyszer végigpásztázza a két, hatalmas bástyához hasonló szimmetrikus tornyot, magasában a boltíveket, az oldalához simuló két kisebb, a Győzelem és a Szent Család-templom méltóságteljes díszítéseit, szorosan zárt, titkokat őrző, zöld kapuit. Már indulunk is egy árkádos ház melletti meredek utcán a közelben álló Inka Múzeumhoz.

Spanyol katedrális és a jellegzetes „párnás” inka köveken az Inka Múzeum egymással szemben – az Út két oldalán.

Cuzcóban, 2009. 08. 11.

*

Ezt a reggeli elmélkedést a lapnak is szántam, a további élményekről folytatom beszámolóm... – egy szelet forró kalács és egy jegeskávét elfogyasztását követően.

Ez a nap olyan sűrű, mint a jóféle indián, sárga kukoricakása.

A levelem egyetlen nap eseményeiről szól, de látod, milyen az élménnyel telve megélt nap, mintha fél év történeteiről szólnék. Folytatom hát beszámolóm.

A múzeumban meglehetősen gyors tempóban nézzük meg az Inka Birodalom gazdag történelmét, korszakokat bemutató térképeit, tablókat s az ásatások eredményeként ide került tárgyi látványosságait.

Legnagyobb sajnálatomra a hajdani, különböző inka öltözékek pompája egy teremben csak messziről villan fel, hatalmas színes

tolldíszek, ruhák – ahogy indiánfilmekben láttam. A buszban mondják a többiek, ők még ezt a villanást sem látták belőle.

Sietnünk kell, a bérelt kisbusz vár ránk, nem állhat a főtéren, mert a rend őrei azonnal továbbküldik.

Indulunk hát, s indul újabb beszámolómm.

„Spirálok, mélységek, csúcok”

Cuzcóban töltöttük az éjszakát. Az alkonyatba burkolódzó városban még sikerült egy kis ízelítőt kapni hegyekre kanyarodó utakról, katedrális tornyok komor sziluettjéről, óriás „párnás” inka kövekre épült spanyol paloták izgalmas kettősségéről, Itáliát idéző árkaos terekről. Érezzük, hogy ismét egy nem mindennapi helyen vagyunk.

Reggel útra kelünk, de előtte még végigjárjuk a cuzcói Inka Múzeumot. Korán kelek. Az Inka Múzeum meglátogatása előtt beiktatok egy egyéni látogatást a főtéren magasodó katedrálisba, induljon néhány csendes perccel e gazdag programú nap. Erről előzőekben írt levelem mesél.

Az Inka Múzeumban látottakról majd egy másik beszámolóban írok. Most inkább vezetek a nap további útjain.

Tegnap már a Szent Völgyben jártunk, s ma is a peremén vonulunk néhány igen érdekes látnivaló felé.

A nap programját buszvezetőnk javaslatára megcseréltük, így Maras városkán át Moray koncentrikus körökkel épült teraszos-kráteres tölcseireinek különös látványát tekintjük meg, melyek – mint fordított, negatív piramisok – döbbenetn állítják meg a peremére érőt. Ezt követően majd Salinas sólepárlói következnek, onnan elindulunk a Szent Völgybe Ollantaytambóba, és késő délután érünk majd Chinceróba.

Maras és Moray felé letér kisbuszunk. A táj olyan békés, olyan végtelen nyugalmat árasztó és nyugalmat adó, hogy le-lecsuknám szemem, ha nem tudnám, hogy ezeket a képeket be kell égetni magamba olyan időkre, amikor rosszkedvem nyirkos ősze uralkodik el rajtam.

De a kavicsos, keskeny szerpentinút miatt is ébren maradok, önkéntelenül „vezetek” a sofőrrel, hisz itt-ott szinte életveszélyes mutatványnak számít a közlekedés. Szerencsére sehol nem érzem, hogy vakmerőek lennének a vezetők.

Marason lassan tudunk keresztülhaladni, hiszen a kicsiny városka – inkább csak település – utcái oly szűkek, hogy a busz mellett csak centiméterekben mérhető a távolság.

Valamikor jelentősebb volt a hely, az időben, amikor az inka elökelőségek elvesztették cuccói palotáikat. Akkor ugyanis ide s a hasonló kis városkákba költöztek. A házakon ma is láthatók a kapuk kőátívein címerek, feliratok. Az apró település temploma is adobe-téglából épült, s a falusi vallásos építészet jellegzetes alkotása. Belsejét Sinchi Roqa – helyi származású kecsua festő – apostolokat ábrázoló, XVII. századi festményei díszítik. Megnézni nem tudjuk, hisz megállni sem tudunk. A szűk utcák fordulójánál vezetőnknek fantasztikus manőverezésre van szüksége, hogy valahogy bevegje a kanyart. Míg a járművünk e lassúzása tart, van időm lencsevégre kapni egy „UNESCO-védelem” alatt álló vályogházat.

E kis időt leszámítva percek alatt keresztülérünk a szinte teljesen elhagyatottnak látszó településen.

Szelíd dombokon megyünk, igaz, több ezer méter magasban vannak e „szelíd” dombok, ahol az aranysárga gabonát cséplőgépféleség aratja. Ez éles kontraszt; hiszen a sárga földes, kavicsos országútról jó ideje lenyűgözve néztem a másik pompást látványt a völgy túloldalán, az Uru-

bamba-hegyláncot, a hócsúcsos Veronicával,(azaz Waqayvillkával) és Chikónnal. Az előbbi 5682 méter magasságban hordja kalapját, utóbbi 5530 méter magasságban hegyeskedik büszkén és hósapkásan.

A „szelíd dombon” épp egy pikniksátrat állítanak fel a két különleges hely valamelyikén tartózkodó turistatársaságnak. Így ők ezen arany-sárga dombról gyönyörködnek majd a kék-fehér hegycsúcsok fenséges látványában. Mi továbbmegyünk Moray felé, ami egyedülálló régészeti lelőhely a turistakönyvek szerint. Egyedülálló, mert több olyan tölcser alakú, teraszosan képzett mélység van itt, mely eléri a 30 métert. Olyanok, mint egy fordított, negatív lépcsős piramis. Meredek oldalát elképzelhető, hogy már az inka korszakot megelőzően földművelő teraszokkal építették be. Alján vízelvezető rendszert is építettek, ami ma is óvja a teraszokat az elárasztástól. Ezekben az óriás tölcselekben olyan mikroklima uralkodik, melynek következtében az alsó és felső szint között az évi átlaghőmérséklet 15 C fok.

Feltételezések szerint növénynemesítő helyként, esetleg kísérleti telepként szolgálhatott.

(Már az inkák idejében termesztettek burgonyát. Peru mai lakossága felhasználja őseik bölcsességét ezen a téren is, és a burgonyafélék olyan sokaságát termelik, hogy Kínának is beszállítói. Azt mondják, az Andokban háromezerféle burgonyát termesztene, ami szinte hihetetlen.)

Szédítő a mély tölcserbe lenézni. A teraszokon körbehaladva egészen aprónak tűnnek a középpont felé haladók, s lent a spirál legkisebb körének közepén – ez a legkisebb kör is jókora átmérőjű – épp hanyatt fekszik egy fiatalember, a Da Vinci által ismert pózban; lábait terpesztve, karjait kitarva energiát gyűjt.

A földrajzi „építmény”-különlegesség szélén hatalmas agávék levelei kandikálnak le a mélybe.

A nap vibrálva tűz, a talaj homokja is meleget áraszt. Veronica hósapkás hűvöséből semmi sem érzékelhető, pedig csalókan mintha csak kartávolságyira lenne.

Még elsietek a második körkörös teraszhoz, onnan látom a harmadik tölcser peremét, de indulni kell vissza.

Az aranyzín mezőt kettészelő földút mellett egyetlen fa áll, ecsetvégre illő látványokban akad el a tekintet, bármerre néz az ember.

Indiánfilmekben láttam ilyen tájat, s a mezővégi mélység felé gömbölyödő úton lelki szemeim „Sólyomszemet” látják fehér lovon, ahogy a havasokat kémleli.

Szívesen üldögnék itt e táj látványába feledkezve, hiszen itt a távolba nézés is maga a tökéletes meditáció. Nem kérdés, hogy mitől ilyen nyugodtak az itt élők.

Elutazás előtt hallottam éppen egy felmérésről, mely szerint a világon az egyik legboldogabb nép a perui. Nem kérdőjelezem meg. Igen, ez az; csendes boldogság leng az Andok vidékén.

A végtelenül békés képben természetesen ott üldögélnek az árnyékot nyújtó sátorlap alatt a szötteket, kézműves termékeket áruló, különös fejfedőt viselő, népviseletes asszonyok. Kezüik sebesen pörgeti az orsót a színes fonállal.

Sajnálom, hogy továbbsiettünk a keskeny, köves, éles kanyarokkal kígyózó úton a következő élmény felé, ahol Salinas sólepárlóinak keskeny parkányain egyensúlyozhatunk a vakító – „sófehér” – lepárlómedencék között a szédítően meredek sóvölgybe. Mellettünk vékony érként csörgedezik a kristálytisztá patakocská. Medrének szélén is kicsapódott a só, mint megkövült cseppkő. E rendkívül meredek falú vízmosás felső végénél meleg, sós forrás fakad. Vizét a lépcsőzetesen egymás alatt létesített, több ezer sólepárló medencén vezetik végig. Mint sok száz méretes tepsi, melyben fehér, habos süteményt süt a napfény.

Száraz évszakokban háromnaponta töltik fel a medencéket sós vízzel, ami a napos, száraz időben elpárologva maga után hagyja a sós kérgét. Nagyjából egy hónap alatt gyülemlik fel a körülbelül tíz cm-re hízott sóréteg, amit a só tisztasági foka szerint osztályoznak, hogy emberi, állati fogyasztásra, bőrcserzésre vagy végül műtrágyaként hasznosítsanak.

Olyan jó üzlet ez, tulajdonosainak olyan biztos megélhetést jelent, hogy mint mondják, nem könnyű bekerülni, beházasodni a szövetkezet tulajdonosainak közösségébe.

Jó biznisz a „sóbiznisz”.

Merítünk a marón sós patakvízből, hogy tenyerünkbe orrunkba szippanthassuk, elűzve ezzel náthánkat. Gargarizálni is kitűnő lenne, de hígítani kellene, mert marón tömény íze másképp nehezen viselhető.

Tűz a déli nap, amit megkettőz a sólepárlók fehérsége, a számtalan sóteknő vakító fénye.

Jól esik a sókatlanból visszaballagva a dombtető hús kis kápolnájában megpihenve várni be társainkat.

A Szent Völgy felé folytatódik utunk a déli melegben.

A mai indián lakosság, ahogy őseik is ezt tették, tisztelik a természeti jelenségeket. A természet mindenfajta megnyilvánulása felé tisztelettel, szeretettel, olykor talán félelemmel fordulnak. Tiszteltek és imádtak villámokat, mennydörgést, ahogy a tavakat, folyókat is.

Biztosan írtam már valamelyik levelemben, hogy az Urubamba a szent folyójuk.

A Vilka-Bamba – a különös, fordított emberarc formájú hegy – az inkák búvóhelye s utolsó bástyája volt, amikor a spanyolok elől menekültek.

A hegyekben nagyon fontos, szinte nélkülözhetetlen volt számukra a kokalevél. Kokaleveleket rágtak s rágnak, mivel ez a „szent növény” igen sok funkciót tölt be az életükben: – elveszi az éhségérzetet, enyhíti vagy gyógyítja is a magaslati betegségeket. A gyomorfájás gyógyszer is, ahogy enyhíti a szülési fájdalmakat, és energiát ad. Mindent megtalálnak a természetben. Nem fordultak el tőle, s főleg nem fordultak ellene.

*

Izgalmas serpentineken indulunk Ollantaytambo felé, hogy megcsodáljuk egy inka romtelepülés lépcsős építményét, innen teraszokról követhetjük az Urubamba folyó völgyének vonulatát, elidőzhetünk a forrásoknál, üldögélhetünk egy rohanó kristálypatak mellett, miközben szemben a hegyoldalon a várost őrző „védmű” falait szemléljük a meleg, délutáni fényben.

Lehet ennyi mindent egyetlen nap befogadni léleknek, szívnek, szemnek? A tökéletesen tervezett, épített vízlevezetők friss, tiszta vízének csobogása, a patak rohanó sustorgásában meghajló vízi növények, a madarak hangja, a meredek lépcsőkről lekiáltók elragadtatott jelzései különös békésen-ujjongó érzést váltanak ki az emberből. A hegységről tovasiető napfénypászma árnyékba borítja a romok fenséges kőegyüttesét, s egy villanással még felragyogtatja a sziklák kőpáholyait, hogy utána teljesen átadja ezt a hegyoldalt az árnyéknak. A szemben álló hegyek egy simogatást kapnak, mielőtt onnan is elvonul.

Ollantaytambo – itt ér véget az autótút, itt megtorpan minden, s már csak gyalogút vagy a vonatok visznek a Machu Picchu lábáig.

Az autótút az Urubamba-völgyben vezetett végig, innen, a Szent Völgyből egy elkanyarodó út visz tovább Cordillera Urubambába.

Ollantaytambo – e régészeti parkot alkotó városka – közel három ezer méter magasan van. A mai város is hajdanvolt inka településre épült, ahogy a Szent Völgy további jó néhány más települése is.

Csapatunk az Urubambába ömlő Patakancha-patak túlsó oldalán magasodó hegyoldal kultikus építményeihez s az óriás hegyoldalt beborító terasz együtteséhez tart. (Patakancha az inka „patak” neve – érdekes, ízlelgetem a szórokonságot.)

Két védmű alapjai s a folyón átívelő híd pilléreinek óriás kőtömbjei láthatók.

A hídtól talán fél kilométernyi távolságra – a várost övező fal részeként – áll a város főkapuja.

Egy tér nyugati oldalán haladunk a város kultikus része felé.

A hegyoldal alsó részén földművelés céljára s a talajerózió miatti védelemből épített különös teraszok húzódnak. E teraszokat szinte kettészeli egy hosszú – távolabbról szinte megmászhatatlannak tűnő – lépcsősor, ami a hegyromra vezet fel, a „Tíz ablak templomához”. A

tíz, trapéz alakú fülke volt a névadója. Díszkapuja a Naptemplomhoz vezetne, ha valaha befejezték volna az építést. A Naptemplom építőkövei, köztük hat – egyenként is közel száz tonnát nyomó kőtömb – egymáshoz illesztett darabjai mementóként hevernek szerte. Talán főoltárként szolgált volna.

A lépcsőkkel redőzött hegy túlsó oldalánál felfedezek egy oltár vagy páholy kinézetű követ, melyhez néhány lépcsőforma vezet, de elkeskenyedő vége valahová a semmibe visz, vagy úgy is mondhatnám, hogy megtorpan a hegy meredek fala előtt, tehát sohasem éri el azt! Az elérhetetlen páholyba így hát nem tudok feljutni.

A kultikus hely északi részén üldögélünk a sebes folyású kristálypatart partján, melyet Inkamisanának hívnak, ami azt jelenti, hogy „a hely, ahol az inka misét mondott”. Behunyt szemmel hallgatom a zubogást-csobogást, miközben a szavakkal játszom ismét – mise, misana –, lám, ez is milyen hasonló.

Ha kinyitja az ember a szemét, akkor a közelben fakadó forrás vizét elvezető csatornák és fürdők építésének egyszerűen nagyszerű formáiban gyönyörködhet. Az egyik fürdő „az inka hercegnő fürdője” – a Banode Nusta. Az inka építészet és a természet alkotta harmónia tökéletes példája; a fürdőt egy sziklába építették, s a forrás vize erről csorog alá.

Az építők ismerték, tisztelték, s nagyon együtt voltak a természettel. Ezt szinte mindenütt érezni. Az életük volt maga a rítus.

A sziklafalba különös alakzatot véstek – nem tudhatjuk, milyen rendeltetéssel –, közöttük lépcsők, sehová nem nyíló ablakok, keretes fülkék adják e kőépítmények titokzatosságát.

Ollantaytambo: pihenőt tartunk az első épületegyüttes melletti teraszon. Innen indul a lépcsősor fel a befejezetlen templomig.

A lépcsősor követi a félkörívű hegyoldalt. Rengetegen kapaszkodnak fel köveire.

Kata, Gyöngyi s jómagam úgy döntünk, hogy nem másszuk meg a hatalmas lépcsőket.

A délutáni napfény csodálatos fényekkel pásztázza a szemben álló két hegyoldalt. Mennyivel kényelmesebb, hogy csak a fény útját követem a hegyoldalakon. Még merőleges a lépcsős hegyoldalra vetülve, de már nem sokáig. Viszont teljesen megvilágítja a vele szemben lévő hajdani erőd romjait.

E romok az Inka Birodalom éléskamrájának maradványai. 15 milli-ónyi ember, az inka nép élelmezését tárolta és biztosította. A legfőbb élelmet a kukorica és a burgonya jelentette számukra.

A tiszta levegőhöz, a tiszta fénypompához idelent tiszta forrásból eredő patak látványa társul, mely szilajon siet a medrében. Elérve a mesterséges kis zuhatagot kissé lecsendesedve adja gazdag áldását a szomszédoknak.

Miután követtem a nap útját a háromszöget bezáró hegyoldalakon, leülök a patakparton lévő padra egy fa alá, s a vízen játszó fényeket veszem szemügyre és lencsevégre. S ez ismét maga a meditáció.

Olyan a kép – a kétoldalt magas hegyekkel ölelt táj, a szemközti hegynyereg, melynek aljától folyik a forrás vize –, mint egy természetes anyaöl. Itt látványos értelmű a „Földanya” megnevezés.

Olyan biztonságban, elengedetten érzem magam, mint egy csecsemő az anyja ölében. Derűsen tekintgetek körbe e földi bölcsőből, játékos gondolatlansággal.

A lépcsők tetejéről integetnek a többiek, majd elindulnak fent a keskeny ösvényen egy ki tudja, milyen céllal épült kis kőház felé.

A hegy falában több kisebb lépcsősort is felfedezek, melyek hirtelen véget érnek, nem vezetnek sehová, vagy egyetlen szélesebb kőlapban végződve, talán megfigyelő-, imádkozóhelyek lehettek.

Sok olyan dologgal találkozom, amire nincs számomra magyarázat, ami látszatra értelmetlen vagy céltalan. De az inkák semmit nem csi-

náltak céltalanul. Tehát csak mi nem jövünk rá a céljára, ők valószínűleg tudták, hogy mi miért olyan, amilyen.

A nap már csak a védvár felett húz fénycsíkot, amikor kiindulunk az élettelenségében is nagyon élő, különös romvárosból. A hegyoldalak szerpentinek útjain elindulunk e napunk utolsó állomása felé.

*

Cuzco, 2009. 08.11.

A nap végén az utolsó programról írt gondolataim a harmadik kis írásban foglalom össze, számodra és az újság számára is.

De tudod, hogy minden személyes, s minden úgy íródik neked, ahogy az olvasóknak.

„*Chincheró*”

„Maradj még, fény – adj még kis időt!”

Késő délután indulunk el napunk utolsó látnivalójának megtekintésére, ezzel már hazafelé tartva, cuzcói szálláshelyünk felé. *Chincheró*, a helység Cuzcotól mindössze 30 km-re lesz.

Különösen, mosolygósan forog az ember szájában a szó - Chincheró. Chincheró úgy hangzik, mint egy mesehősnév.

Pedig ez egy kedves kis helység neve, ami ugyan már nem (vagy még nem) a Szent Völgyben van, de a hegyek között 3780 méter magasságban a tenger szintje felett.

Chincheró is az inka uralkodók birtoka volt. Az uralkodó pihenőhelye. Manco Inka rombolta le a spanyolok elől visszavonulóban, 1540-ben. Fél emberöltővel később Francisco Toledo alkirály rendelte el az újjáépítését, spanyol településként, s – ahogy a templom építését is – a „Monseratti Miasszonyunk”-nak ajánlotta tiszteletből.

E templomnak a megtekintésére indulunk már jól benne a késő délutánban, meredek, gömbölyű kavicskövekből rakott úton, az inka falakra épült mai településre.

A fényesre kopott, gömbölyded köveken járás teljes odafigyelést igényel. (Túsarkúban valószínűleg lehetetlen is lenne, de itt nem is találkoztam túsarkú cipővel.) Még oldalra pillantani sem könnyű e koncentráltól, pedig a sokféle, színes termék bőséges kínálata láttán igencsak megállnánk. Az egymást szorosan ölelő apró házakban s előterükben is izgató dolgok kínálják magukat. Talán majd visszafelé. Sietni kell, s ez felfelé kaptatva nem is olyan könnyű. Vezetőnk már igencsak előttünk jár.

Tágas térre érünk, miután lihegve keresztülballagunk egy magas kőfal boltíves kapuján. A nap telibe süti a magas fehér falat, a kapu homloka vakít a fényben. Remek kontraszt a barnásvörös, gömbölyded kövekből álló lábazat a vakablak jellegű fülkéivel, s az épület felétől már sima, meszelt, fehér fal.

Lábánál gyönyörű tarka szőttesek színesítik a képet. A kapu mögött szögletes harangtorony, négy boltíves nyílásában hallgatnak a harangok.

Ezt meg kell örökötenem, mielőtt belépnék a boltív alatt. Kattogatnám masinámat – de Murphy, hah: a tekercs utolsó kockája csattan el, s a film sziszegve visszapörög. – Ó, mit vétettem én!

Futnom kell a csapat után, futni kell az idővel, mert a napkorong mintha gyorsabban bújna a hegyek felé, mint máskor, s cserélem közben a filmet e versenyben. Kezem dolgozik, szemem futva legel a falban „üldögélő”, trapéz alakú fülkéken és a szőnyegeiken üldögélő indián asszonyok varázsos színű árukínálatán.

– Istenem, adj sok kezet, sok szemet, s állítsd meg picit a Napot, az Időt, csak annyira, hogy mindezt gyorsan megörökíthessem.

(Tudom, te ezért is ódzkodsz a csoportos világlátástól, együtt és mindent szinte lehetetlen látni, fotózni, befogadni; rohanva neked nem öröm. De mit tegyünk?)

A többiek már a Toledo alkirály által épített templom előtt hallgatják a bejárat feletti, Szt. Pált és Szt. Pétert ábrázoló freskó történetét, amiről szintén lemaradok. A félhomályos templombelsőn álmélkodunk, ahol a templomdíszítésnek és tárgyaknak, olyan együttese, gyűjteménye látható, amilyennel, azt hiszem, még nem találkoztam. Szemünk megszokva a homályt próbálja befogadni a látványt, miközben vezetőnk információira is figyelni szeretnénk.

A Montserrati Miasszonyunk főoltár XVII. századi, dúsan aranyozott, dúsan faragott, ahogy – európai szemmel – túlzottan dúsan öltöztetett a Madonna-szobor is. Pár percnyi időre leülhetünk az öreg, barna padokra, míg szemrevételezzük a cuzcói iskolához tartozó festőnek az 1693-as esztendőből származó, Montserrati Miasszonyunkat ábrázoló festményét. Több festmény borítja az egyébként is díszesen mintázott falakat. Az oldalkápolnában egy üvegkoporsó, hogy ki az, aki örök álmát piheni benne, már nem sikerül megtudnunk. Csoportunk máris a kijárat felé terelődik, mert odakint még az inka építészet érdekességeit is meg kell tekinteni.

Elhagyjuk hát az ókeresztény és újkeresztény, görög katolikus és római katolikus jelképekben bővelkedő templomot.

Ahogy kilépünk, épp süllyed a nap a hegyek mögött, miközben egy fénycsillagot fest a téren álló hatalmas fakereszt hegyére. Egyetlen pillanat. Még elkapom.

Idő – idő, hová rohansz?

Miért nincs belőled bővebben, ha már a világ másik oldalán egy ilyen kis ékszer-városkában vagyunk; hogy ülhessünk kicsit különleges templomában, negyedórányit csendben meditálva, majd ezt követően lassú sétával értékeljük az inka építészet szépségeit, átérezzük a hajdani szak-

rális helyként szolgáló tér ma is erőt sugárzó nyugalmat, végül aprólékosan, ráérősen kiélvezhessük még a végtelenül gazdag választékú piacot. Itt annyira együtt van minden. De az idő kevés, a választás nehéz. Egy pohár hideg ital, egy szelet frissen sült hal, csak egy nagyot nyelek a gondolatra.

Óh, álmok – miért rohanunk mindig? És mindenhol?

Chincheróban érezni a táj nyugalmat, az emberek nyugalmat, valami különös nyugalmat, mely az Andokban élő emberek sajátja lehet.

Hiszen itt olyan egy-ség van Isten-ember-hegyek között, ami tulajdonképpen imádságban élő életet jelent. Hitük által ők mély, kézzelfogható kapcsolatban vannak a tájjal, s tudják, hogy valamennyien ettől a tájtól függnék. Szent tisztelettel viseltetnek a hegyek, a föld vonalai iránt. Számukra a hegyek szent és élő lények.

Minden esztendőben elindulnak Chincherótól a Szentföldre, az ő „Szentföldjükre”, s hosszú gyaloglás után érik el annak bejáratát. E zárándoklat ünnepi esemény számukra. Legszebb ruhájukat öltik magukra, három napig tartó útjukon szinte megállás nélkül mennek.

Gyakran 25 ezer főnél is több a zárándoklók száma. Szólnak finoman a sípok, táncolnak hazájuk zenéjére, jó termést kívánva, zárándokolnak Machu Picchu „megtalált” városa és hegycsúcsok felé. Kultúrájuk a természetből, a táj szépségének dicséretéből született és a táj élteti.

Az Urubamba folyó az inkák szerint a Tejút földi megfelelője. (Ahogy az egyiptomiaknál a Nílus.) Így tisztelik a Szentföldön kanyargó folyót. Egy csoda történéséről is szól a legendájuk, miszerint itt a hegyekben megjelent Krisztus képe. S óriási hitükben megfér egymás mellett az ősi hagyományuk hite és Jézus tanítása. Minden imádságukat elsősorban a fennmaradásukért küldik a magasba. És itt óriási magasságok vannak.

Ők sok ezer méterrel vannak közelebb Istenhez. Az emberek és a föld, az egyén és a táj együtt, egymáson belül vannak.

Identitásukat a saját közösségük határozza meg. Számukra nem azt mondja a földrész, mint az európaiak számára: ha itt megkérdik az itt lakót, hogy perui-e, arra csak bizonytalan biccentés a válasz, de ha azt kérdezzük, hogy chincerói vagy cuzcói, arra már határozott mosollyal válaszolnak: – Igen, chincerói vagyok.

A zárándoklatok után Chinceróban a házasságkötések időszaka következik.

Annyi mindent szeretnék még érezni, látni, hallani e kicsiny, különös varázsú településről.

Rövid megtorpanást és lelassulást kértem, de kis számú magyar turistacsapatunk siet-siet. Még kísérltet teszek, hogy a hirtelen beállt, teljes szürkületből magammal vigyek egy-két emlékképet, s ha lehet, tárgyi emléket abból a kis üzletből, ami idejövét megfogott.

Sietve belépek a finom munkájú bőrhátizsákokat kínáló üzletbe. Természetesen a német és francia csapat is épp ekkor türemkedik be a helyiségbe. A társaim közül többen is betérnek, vásárolnak, továbbmennek, nekem is sietnem kellene utánuk, de a hátizsák nem enged, ahogy nem enged az eladó sem az árból, hiszen most sok vevő van odabent. Pénzem kevésnek bizonyul, ekkor már eltűnnek társaim, az üzlet és a szűk kis üzletutca is kiürül. Ahogy egyedül maradok, rögtön megkapom a megkívánt táskát a nálam lévő pénzért.

Teljesen besötétedett. Futok a turistabuszokkal telt parkoló felé.

Először fordul elő az út során, hogy rám vár a busz és a csapat.

– Bocsánatot kérek, de én itt kértem a Napot is egy-két pillanat lassításra, kértem az Időt intéző Urat is, hogy adjon egy kis időt, egy kicsi időt.

De nem állította meg, nem lassította le.

Ó, Chinchero, kis mesetelepülés, az idő megállítása csak a mesében létezik!

*

Cuzcoba visszafelé tartva a szerpentineket csak érezni lehet, látni már nem. Az égbolt viszont közel van, „karnyújtásnyira” a csillagok. A társaság fáradtan csendes, talán el is bóbiskoltak. Hűvös van az autóban. Bebújok gyapjúkardigánomba, s a hegyek sötét kontúrjai felett a csillaghunyorgásba merülve elgondolkodom azon, hogyan sikerült az itt élő embereknek, a peruiaknak megőrizni ősi, természetcsodáló, természetfélő hitüket? Hiszen annyi megpróbáltatás, vesztesség, a hódítók által behozott betegség tizedelte, pusztította őket. A Földanya és az Ég Ura iránti mély tisztelet, csodálat változatlanul bennük él!

Mérhetetlenül sok minden változott a világon, s az inkák leszármazottai ma is mélységes mély hittel és tisztelettel vallják testvériségüket a Földdel és teremtményeivel! Miért tűnt el ez az ősi hit Nyugat-Európában, Európában? E hosszú úton Peruban nem volt sok – mondhatnám nem is volt igazán – magánbeszélgetés az ország lakóival hétköznapijaikról, gondolataikról, vágyaikról, örömeikről!

Ők nem tárják úgy ki szívük ajtaját, mint a közel-keleti emberek, nem olyan nyitottak, nem olyan közlékenyek. S nem hangosak és mának élők, mint az európaiak! De hát hogyan lehet úgy véleményt mondani, ha hétköznapi közelségben, eszmecserében nem is voltam velük?

Nem ismertem meg őket, hogy milyenek igazán! De mi az „igazán”?

Őszintének éreztem komolyságukat, őszintének éreztem mosolyukat, őszintének visszafogottságukat, azt, hogy elfogadók a világgal szemben, nem panaszkodnak az idegennek, s nem is igyekeznek más képet mutatni, mint ami van!

Nem ismertem meg őket igazán, de mégis megismertem őket, mert nem kellett gondolataik mögé, mosolyuk vagy komolyságuk mögé nézni, hogy vajon mit takar. Nem éreztem, hogy mást akarna mutatni, mint amilyen! Úgy éreztem, nem mutat sem többet, sem kevesebbet, mint amilyen! Nem mondott semmit feleslegesen. Ezért is nagyon jó volt köztük lenni! A hegyekben megszólaló furulyaszó, a jól szervezett, gyors, pontos szolgáltatás, a kiegyensúlyozottságuk; a „tudjuk, kik vagyunk, tudjuk, mi a dolgunk, tudjuk, mi vár ránk életünk után” nyugalmaival, békéjével, bölcsességével élő, dolgozó, üldögélő, szemlélődő, gondolkodó emberek ők – Latin-Amerika hatalmas, változatos országának lakói, limai, cuzcói, andoki emberek, mi csak egyszerűen úgy mondjuk, peruiak! Magatartásukkal mindent kifejeztek!

Megérintettek, s hatottak rám!

Pihentetőül küldöm a versem. Kapcsoljon ki, varázsoljon el téged is a hangulat.

(Az Urubamba ihlette gondolatfutamomat, mely kibugyogott, mint a forrás, folyik, mint a hegyi patak.)

Öreg-folyó

Lelassultam,
Köveket, sziklákat görgető folyó
Rohanásom csetlő-botló,
Vékony csermely-erekre bomló
Szerteágazó.
Elhagyott zuhatag-árkok
maradtak utánam,
Hordalékaimon
A hab fodra emléket hagyott,
A vízbe mélyült lábnyomok
nyomtalanok.
Minden tükrömben maradt,
Csúcsok havas látványa,
Lámák nyugodt sétája
szirtek szélén,
Őrzött rovasok egy sztélén.
Semmi mellett el nem rohantam,
ami teremtetten lényeg,
mi zavarossá tett azok az érzések,
Azoknak békés öblét féltem,
előrerohantam, vagy lekéstem,
Talán ezt nem éltem meg és át bölcsen,
a forrásnál még zabolátlan törtem

kanyarokat vágtam, elvesztem
olykor sásban-nádban-pocsolyában,
S most itt ballagok lelassult folyó
Lerakott hordalékaim,
Deltákra szakasztom
Holdtöltekor érzem
a hosszú útnak végét,
Talán követnem kellett volna őket,
Kik az óceánt elérték.

*

Három írással s e verssel búcsúzom mára, hátizsákom lerakom.
Öllelek élményektől ragyogó szemekkel, fáradt lábakkal, sok-sok
szeretettel

Bogi

Cuzco, 2009. augusztus 11.

17. napunk.

2009. augusztus 12.

Kedves!

Nem is tudom, hogyan lehet ennyi élményt befogadni. Csak írom, csak írom. Talán majd otthon újraélem valamikor az egészet.

Ma indulunk a Machu Picchura.

Küldöm a szösszenetet, a nap történetét.

„...hang fennakad...”

Az utolsó napokra maradt a csúcspont, az utazás csúcspontja: a világ egyik LEG-Lélegzet-elállítóbb „csúcs”-pontja, a Machu Picchu.

Hajnali fél háromra kérték nekünk aznap az ébresztő telefont a hotelportártól. Fél óra múlva már mindenki a kisbuszon volt a korai induláson, csendesen, megilletődötten.

A csillagok még fennen hunyorogtak a mélysötét égen, amikor elindultunk. Ugyanazon a meglehetősen kanyargós, szerpentine úton mentünk, hol tegnap jártunk.

A sötétben így sikerült felidézni a hatalmas hegyek rajzolatát, színeit és fényeit, melyek most óriás sötét tömbökként kísérték az utat.

Hideg volt a hajnal.

Sötét volt még akkor is, amikor elértük *Ollantaytambót*, a települést, ahonnan a kék vonatok indulnak a Machu Picchu lábához.

Az állomás területének zárt körén kívül nyitva voltak a még álmos kis vendéglátóhelyek, kokateát, kávét, forró csokit lehetett inni a várakozás ideje alatt, hisz az állomáshoz nem lehet csak úgy egykönnyen bejutni. Kerítés és a vasút egyenruhás őrei állják el az utat.

Megkaptuk a vonatjegyeket, melyek – mint a repülőjegyek – névről szólóan, számozott helyjegymegjelöléssel készültek. Amikor közeledik az idő, megnyitják a kaput, leellenőrzik, hogy van jegyünk, jogosultak vagyunk bemenni az állomásra.

Az épület és környezete igen tiszta. Ott is üzemel már a büfé. Mindeki csendesen várakozik. Aki a sínek közé vagy azokhoz túl közel áll, a vasút szigorú emberei azonnal figyelmeztetik, hogy meddig s nem tovább. Már gördül is be az elegáns, sötétkék vagon, melynek oldalán a vasúttársaság nevét arany betűkkel tüntették fel.

De ez „egyszerű vonat”, mert van például üvegtetejű is, hogy a belteréből is látni lehessen a hatalmas hegyek gyönyörű látványát akkor is, ha nem ablaknál ül az ember, s van amolyan „Orient expressz” is, luxus kiszolgálással, luxus kényelemmel és berendezéssel, s persze luxus áron.

Boleto de Viaje / Trip Ticket **VISTADOME VALLEY**

Passenger / Pasajero: **GIZELLA BODONI** PAS No: **27956109** Train / Tren: **MACHU PICCHU** Date / Fecha: **12/08/09**

Station / Estación: **OLLANTAYTAMBO** Class / Clase: **A** Car / Vagón: **13** Seat / Asiento: **13**

Departure / Salida: **18:30** Arrival / Llegada: **19:00**

Importe del Servicio / Price Breakdown	
Value / Valor	Base Price / Precio Base
Base	10.00
Insurance / Seguro	0.50
Food / Comida	0.50
Drinks / Bebidas	0.50
Tax / Impuesto	0.50
Total	12.00

PERURAIL

A vonatszerelvény három kocsija méltóságteljesen begördül, s akkor, s csak ekkor indulhatunk a szerelvény ajtajához. Az elegáns egyen-

ruhás jegykezelők leszakítják a majd A/4-es nagyságú jegyünk azon részét, melyen nevünk, érkezési országunk, számunk szerepel.

Felszállunk, elfoglaljuk számozott helyünket.

Pár perc múlva indulunk. (Micsoda szervezés!)

Lassan pirkadni kezd.

Az indulás után megjelenik a büfékocsival az utaskiszolgáló, teát, kávét, csokoládét kínál.

– Mint egy repülőgépen, olyan minden; a névre szóló jegy, a kiszolgálás – szólalok meg. – Ez azért van, mert *aki a Machu Picchuról este a vonatával nem tér vissza, annak a neve után egy keresztet tesznek, nem keresik.* Aki itt eltűnik, azt nem tudják ezek között a hegyek között az őserdei növényzetben keresni, ide sem helikopter, s más sem tud a nyomába indulni.

Nem sok idő van ezen értesülésen rágódni, megiszom élénkítő koktéám. Teljesen kivilágosodott. A vonat az Urubamba folyót kíséri – amikor nem tünteti el előlünk egy-egy rövidebb alagút –, ami habos kacskaringóival, sokmázsás „kavicsaival”, buja kísérő növényzetével, az oldalánál felnyúló hatalmas hegyekkel olyan elképesztő látvány, hogy másodpercenként nyögünk fel: – Jaj, ez eszméletlenül szép, fenséges!

Egy bő óra ez a kivételes utazás, s a „kiindulópont” érünk, Aguas Calientes, ahol a fiatalosan gyors „öreg folyó” patakká szelídül egy szép ívű híd alatt. Innen indulnak az egyforma, tiszta és elegáns kisbuszok fel a Machura. Itt is tökéletes a szervezés. A busztársaság emberei a felszállás előtt ellenőrzik a jegyet, csak annyian szállhatnak fel, ahány ülőhely van, s már indítják is a megtelt járművet, hogy a következő szállítóeszköz máris beállhasson a helyére. Nincs tolongás, előrerohanás.

A rutinos vezetők nagy ügyességgel vezetik a buszokat a keskeny, köves, éles kanyarokkal tűzdelt hegyi úton. Közben helyet szorítanak a szemből visszafelé robogó autóknak. Az út porzik utánuk. Sajnos ez

meglátszik a szegélynövényzeten – ami legalább másfél-két méter magasságban sűrű porral van beterítve vastagon, mint a cementgyárak környékén hajdan Magyarországon. Szegény levélzet és virágok, megadón hajtják le porlepett ágait. Talán ezért is tervezik a Machu Picchu lezárását a turistainvázio elől, hogy más módon legyen csak látogatható.

Már készül a világcsoda megtekintésének „lanovkás” változata.

Lehet, hogy a mi csapatunk az utolsó előtti társaságok közé tartozik, akik még lábon járhatjuk be az eredeti köves „utcákat”, teraszokat, kezünkkel érinthetjük a romváros házainak falait, érezhetjük az erőt a „szent kő” közelébe tartva tenyerünket, s beléphetünk a Napkapun. A fürge járművek egy-kettőre felérnek az immár harmadik pontra, ami a végső kiindulás a csodavárosba lépés előtt.

Itt leadhatók a csomagok, patyolattiszta illemhelyek vehetők igénybe, s még lehet a teraszon valamit fogyasztani, mielőtt elindul a zárán-doksorfal a méretes sziklalépcsőkön. A romvárosba ugyanis tilos bármilyen ételmet bevinni. Itt is automata kapu szolgál a jegyellenőrzésre. Ezek meglepőek számomra, s megemelem széles vászonkalapom a szervezők előtt. Profi minden!

A reggeli borzongató hűvös után – amit akár hidegnek is írhatnék – itt már harmadik lámagyapjú pulóverem is leveszem, s az egy szál pólóban is izzadok. Zihálva jönnek mellettem többen bottal, egy aszszony mankóval, tehát nem csak nekem nehéz, gondolom elszorult torokkal vigasztalva magam – amikor felérünk a teraszokhoz és elénk tárul a LÁTVÁNY! A MACHU PICCHU!

Mindenki „csak” áll. Áll, mert nem tud az ember továbblépni egyetlen lépést sem.

A látvány lélegzetelállító! Minden szó közhely.

Megrendülten állok.

Böbe fehér farmert és fehér sapkát vett fel a mai napon a Machu tiszteletére. Most mintha vigyázzban állna néhány lépésre mellettem, arcára komoly vonások mélyednek. Gondolatait nem látom, de érzem, tiszteleg a Hegy előtt.

Ember! Biztos, hogy sok csodát teremtettél, de a Teremtő csodái felülmúlhatatlanok.

Itt most kora tavasz van, s mi ebben a tavaszi verőfényben állunk hegyóriások gyűrűjében, akik árnyékos oldalukkal kissé komoran, nap-sütötte szirtjeikkel dicsőséget sugárzón néznek vissza ránk, mint kik megszokták a csodálatot.

A hegyóriás lábánál pedig angolparkokat idéző, üde zöld gyepek metszésein, gyönyörű geometriai elrendezésében az inka város titokzatos romjai.

Némán, meghatottan, ámulattal – itt állunk hát! A csúcs előtt. Hihetetlen!

Jöttünk 20 napot, átrepültük az óceánt, át a dél-amerikai földrészt – ezért a látványért. S amit csendesen, de belső ujjongástól fojtottan mondani tudunk: – Megérte!

– A pezsgőt elfelejtettük – jegyzi meg Böbe –, hogy ünnepeljük ezt a pillanatot!

Amikor a sok száz földművelőterasz egyikén letelepszünk, hogy végighallgassuk a helyi idegenvezetőtől, mit látunk, mit fogunk látni, amikor körbejárjuk ezt a világcsodát, már kissé kipihegjük magunkat. Próbálok mély levegőt venni, félárbocra ereszkedően fekvé a fűvön, s erőt gyűjteni én is és a többiek is, hogy nekivágjunk a város megtekintésének.

Hogy belépünk a Napkapun a szent városba, hogy megérintsük és megérezzük a szent követ, „melyhez kipányválták a Napot”, ha még többet kaphatunk, talán megérezzük a rítushelyek erejét.

Bár itt maga az *itt-lét* rítus és erő. A világ egyik legerősebb energia-területén vagyunk. El kell, hogy gondolkodjunk az inka uralkodó megdöböntő tervező, építész és vezetői nagyságáról, s tervei kivitelezőinek, építészeinek fantasztikus mérnöki és technikai tudásán, a kertek csodás növényzetén. Tizenhárom szögletű kövek is láthatók az egyedülálló építményű városon, s minden illesztés kötőanyag nélkül – ugye, hogy hihetetlen?

Egyedülálló, különleges, ahogy az egész inka kultúra az volt.

Életük minden területe spirituális jelentőséggel bír.

400 esztendeig aludt ez a város. Hiram Bingham természettudós ébresztette fel, aki tulajdonképpen felkérésre, 1908 táján kutatni kezdett az utolsó inka főváros, Vilcabamba után, ahol legendák szerint a Cuzcóból menekülő inkák elrejtették aranykincseiket. A feltételezések szerint az „arany napkorongot” is ide menekítették Cuzcóból a spanyol hódítók elől. Mai napig nem került elő. Megközelíthetetlenlensége miatt esett a választás erre a helyre, ahol a talaj és a magasság is megfelelő

rejteknak bizonyult. Itt egyórányi kapaszkodás folyamatosan felfelé, a sík terepen mindössze tízpercnyi időbe telik.

Bingham nem találta meg Vilcabambát. Visszatérve Cuzcoba azonban éttermekben, kocsmákban beszéltek, hogy fenn a hegyekben egy gyönyörű város romjai vannak.

1911-ben visszatér hát Peruba, s egy indián fiúcskával elindul a hegyekbe.

Bozótok és indák szövényéből bukkannak eléjük kőburkolatú teraszok, majd csodálatos, fehér gránitkő falak. Az indián fiú egy hihetetlenül finom faragású barlanghoz is elvezeti, melyet Bingham királyi mauzóleumnak vél, de temetkezés nyomai a későbbiekben sem kerülnek elő.

A VII. században már éltek e területen emberek, de a várost valószínűleg a XV. században építették. Machu Picchu egyike a Pachakutec által létrehozott királyi birtokoknak, amolyan nyári tartózkodóhely, „nyaralóváros” lehetett. A spanyol hódítás után ez is elvesztette jelentőségét, mint annyi más inka település. De úgy tűnik, a spanyolok nem fedezték fel, nem jártak benne, s nem rabolták ki. A legrészletesebb konkvisztádori beszámolók sem említik. Elnéptelenedett, s az őserdő vette birtokba. Az út, ami e városhoz vezetett, eltűnt az indák, a növényzet sűrű szövetében.

A mai felfedezők által újravágott utakat hat hónap elteltével ismét benövi a dzsungel. S a dzsungel ma is feltehetően városokat, templomokat ölel, véd, elrejtőztet zöld szövényével.

Bingham – a felfedező – 1911-ben érkezett a patakhoz, a Fehér Sziklához, ami „A Felkelő Nap Háza” nevet viseli, s ahol az inka vezér felépítette városát. Közel az éghez. Az inkák hitték, hogy a hegyeknek, patakoknak, szikláknak mágikus hatása van. S ma is hiszik. Ez a város az

ő szent városuk. Ma is üdvözlik a hajnalt, áldásért, biztonságos utazásért ma is a hegy szelleméhez fordulnak.

„Erődvárosnak” is nevezik az Andok gerincébe ékelődött városromokat. A pontosan méretre faragott falak gránittömbjeit habarcs nélkül illesztették össze, félelmetes tökéletességgel. S a grandiózus munkát, a tömbök megmunkálását, emelőkkel – vagy nem tudható, milyen technikával – történő helyükre illesztését csodálatra méltóan oldották meg. A kövek összeillesztéséhez habarcsot nem használtak, de egy késpenge sem férne el a kövek között, ahogy ezt a Cuzco környéki rituális helyeken is tapasztaltuk. Épületeiket a földrengések sem tudták megbontani.

Stratégiai szempontból is tökéletes helyen volt az Urubamba folyó völgye felett magasan, a Machu Picchu és a Huayna Picchu két természetes bástyája közé ékelődő város.

A város épületegyüttese arra utalnak, hogy Cuzco arisztokratáinak esetleg menedéke is lehetett, míg az állandó lakosságot a szolgák és földművesek tették ki.

A palota és a nemesek házai a magasabb teraszokon, míg a köznép épületei az alacsonyabb részekben épültek.

Bingham és társai az egymás alatti rétegekben fürdőkre, vezetékrendszerre, házakra, palotákra, templomokra, terekre és kertekre bukkantak a feltárás során.

Valószínűnek tartják, hogy fontos kultikus hely volt ez a különleges szépségű és adottságú település, ahová vallásos zárandoklatokat is vezettek. Az ide vezető utak mentén található települések e zárandókútnak az állomásai, pihenői, rituális tisztálkodóhelyei voltak. Ezek fontosak voltak azért, hogy ide érkezve már bűneiktől megtisztulva lépjenek át a zárandokok a Napkapun, az Inti Punkun.

A halk szavú, nagyon nyugodtan beszélő helyi idegenvezető mintha sokkal többet mondana a városról, mint amit lefordít nekünk vezetőnk. – Legendák – mosolyog. S lehet, hogy legendák, szépített dolgok, amiről beszél, de nagyon szeretném tudni, hogy miről szólnak a meséik, álmaik a helyieknek erről a világról egyik leglátványosabb, legtitokzatosabb régészeti helyéről.

(Mindig a nyelvtudás hiánya, elégtelensége, morgolódom magamban.)

Az ismertető után együtt indulunk a mezőgazdasági célt szolgáló teraszokról a Napkapun át – amelyet mindnyájan izgatottan fotózunk – a titokzatos városba. Tenyerem az erős, élő kövekre fektetem, s a kapun kinézve a hegy arcát láttam, az „Öreg hegyét”; Machu Picchuét.

A két területet egy jókora száraz árok választja el egymástól, amely a város védelmet is szolgált, erről az egyetlen támadható oldaláról. A másik három oldal szinte függőleges, arról aligha kellett támadástól tartani.

Az „Őrposztról” vagy „Kilátóról” fantasztikus a látvány az „Öreg csúcsra” s a havas szirtekre.

A város olyan a teraszokról nézve, mint egy építés alatt lévő település, ahol a házak elkészültek, mindössze az ácsra várnának, hogy tető kerüljön a falakra.

Belátunk a munkások házaiba, az uralkodó szállására, a kultikus épületekbe.

Szinte hihetetlen, ahogy a szép, fotogén lámák megjelennek, belépnek a „képbe”, kecsesen tartják a fejüket, mint a legképzettebb modellek, hogy klasszikus képeket készíthessünk a Machuról, előtérben egy láma profiljával. Egy kedves jószág szinte „pajkos képpel” legelni kezdi Lala fűzöld színű kardigánjának ujját.

Keskeny gyalogúton, majd lépcsősoron megyünk a teraszok felett. Kőfalak jobbról egészen közel mellettünk, míg a másik oldalon mély-séges mélység meredeken vág le a völgybe, az alját sem látjuk.

Egyetlen bizonytalan lépés, megszedülés, és az ember eltűnik a „zöldtengerben” örökre.

Itt tehát nagyon „józannak” és óvatosnak kell lenni.

Belépünk a Háromablakos templom falai közé. Trapéz formájú ablakain kitekintve fenséges a hegykoszorúk felhőben, párában úszó sejtelmes

vonalaik látványa. A templomban feltételezések szerint a Napistennek tisztelegtek. Ahogy valószínűleg a legfőbb templom is ezzel a céllal épült. Előttük áll az Intihuatana köemelvénye. A kissé szabálytalan alakú kőtömb tetején rövid, szögletes kőoszlop mutat az ég felé. Ez a „Nap tartóoszlopa”, melyhez „kipányválták” a Napot, – így tartották az inkák, akik szerint a Nap, azaz Inti az inkák atyja volt, akit istenként tiszteltek.

Ha felléphetnénk rá, megérinthetnénk. Ez nem engedélyezett. A helyi idegenvezető viszont „mintegy véletlenül” hátat fordít nekünk, így egy pillanatra többen ráteszik tenyerüket a szent körre. Az erős energia egyébként a jó harminc cm-es távolságról is érezhető.

A kő inka időmérő volt, csillagászati célt szolgált a papoknak. A főpapok napóráként, mérőeszközként használták. Ez a kő jelezte a napéjegylenlőséget, és általa figyelték a Hold mozgását.

Egy épületben három kőkorong adott fejtörést a feltáróknak; kulkoricaörlő köveknek éppúgy gondolták, mint csillagokat vizsgáló alkalmasságnak a vízzel feltöltött tükrét.

Két hatalmas kőtömböt fedezek fel, pontosabban bennük két kendős asszonyalakot – a Machu csúcsa előtt.

A főtér friss, angol kertek zöldjéhez hasonló területe felé tartva egy facsoportnál állunk meg, szinte szájtátva. Csodálatos tollazatú kis madarak csivitelnek, csipegetnek, és egyáltalán nem zavarja őket, hogy egészen közről fotózza, filmezi akárhány ember. Békésen elvannak a paradicsomukban, s tudják, hogy senki sem bántja őket.

A mi kertünkben miért nem tudják a madarak, hogy nem bántjuk őket?

Lépcsőkön ereszkedünk le a Machu Picchu északi végéhez. Két nyitott kis épület áll egymással szemben. A hűvösebb felében a szemfülesek gyorsan le is telepsznek, néhányan a napos oldalon vagyunk

kénytelenek megpihenni. Rekkenő a meleg, de olyan csodálatos mind-
az, ami körülvesz és betölt bennünket, hogy nem is igazán foglalko-
zunk ilyen egyszerű dolgokkal.

A két épület az egyedül helyreállított „relikviaként” ad képet a hajda-
ni városról. Közöttük hatalmas szikla áll. A sziklát szentnek tekintet-
ték az inkák (s tekintik a leszármazottaik is), mivel az alakja tökélete-
sen azonos a mögötte lévő Yanatin-hegy körvonalával, ha megfelelő
szögben állunk meg előtte. A nagy hegy előtt a kőszikla-gyermek, s a
tökéletes azonosságot nem emberkéz alkotta.

Megállunk még egy óriás madárforma áldozati kő előtt, hajdani forrás
mívesen illesztett kőszájánál, és bár egy egész napunk van, de minden
épület, minden terület megtekintése nem fér bele az időbe.

– Jó néhányadik alkalommal jövök e helyre – mondja utunk vezetője –
, de még sosem sikerült rögtön a nyitásra időt kapni. Először fordul elő,
hogy reggel 8-tól 17 óráig tartózkodhat csapatunk a romvárosban.

Ahogy az is először van – ha jól emlékszem, toldja meg a tájékoz-
tatást –, hogy ragyogó tiszta időben, napfénnel, minden látható szög-
letével fogadnak a hegyek bennünket.

Hát igen, velünk vannak a hegyek szellemei, az „emberarcú hegy” is
– gondolom.

Az ember közelségét természetesnek tekintő madarak és lámák, a kö-
vek fehérsége, a bazalttömbök, a terek és teraszok zöldje, a hegyek
ultramarin kéksége az elúszó menyasszonyfátylas, habos felhőkkel –
Istenem, csak néma ámulattal adózhat az ember. Gyönyörködünk az
úgy érzem, időtlenségig megunhatatlan látványban újra és újra.

A romvárosban történő közös séta után szabad a délután. Elindulhat még feljebb a Wayna Picchura – akibe még több szufla szorult.

Én úgy döntök, hogy már így is a csúcson vagyok. Elmélkedő pihezésre visszavonulok egy fa vagy cserje árnyékába, figyelem a fényeket a hegyek arcán, hallgatom a madarak énekét és az Urubamba völgyének neszeit.

Beleülök a természet ölébe, s hagyom, hogy ringasson.

Délután, amikor egy kősziklapáholy mögött lepihenek egy teraszon, szemközt az Isten-arcú, emberarcú óriás hegygel, lábánál a mélyben az Urubamba folyó kígyóvonalát látva, végigérintek lelkeimmel mindent még egyszer és még egyszer, s tudom, hogy a kivételezettek közé tartozom én is, aki ma, a 2009. esztendő 8. havának 17. napján láttam ezt a tökéletességet.

A délelőtt még árnyékban lévő, kemény vonású hegyarc a délután folyamán fénybe borul, s ettől mintha mosolyogna. Több mint kétórányi időm volt, hogy figyeljem a fény vonulását, a távolabbi, még magasabb hegyek hófödte, felhőbe érő láncolatát. Az Andok a világ leghosszabb hegylánca, ahol hó és dzsungel, s az időjárás mindenfajta változata kóborol.

Karjaim fejem alá téve beleolvadhattam, eggyé válhattam ezzel a fantasztikus világgal. Fejem felett s köröttem kis madarak motoszkáltak zavartalanul. Az ő szöszmötölésük, csicssergő társalgásuk ringatta gondolataim.

A fáról, mely alatt pihentem, rózsaszín virágú ág ért az arcomhoz, mint egy simogatás. – Itt a lét maga a meditáció – gondoltam. Valami dobbant, hirtelen felültem, egy láma lépkedett keresztül lábaimnál, s visszanézett, amikor utána szóltam.

Alattam a mélység, velem a magasság.

Kis idő múltán két útitársam is arra jár, letelepszének egy kis pihenő-re mellém.

Nem beszélünk. Itt olyan különös, mintha a gondolatot hallanánk.

A nap lassan körbejárta a völgyet, a hegyeket. Anikó és Böbe is feltűnik. Most elfogadom, hogy egy fotót készítsenek rólam, amint karjaim égnek emelve köszönöm, hogy vagyok, hogy itt vagyok!

A kőfotelben is készül még fotó, majd elindulunk felfelé a köveken, melynek vékony résein vörös virágú kaktuszféle néz le a látogatókra.

Este a vonaton mindnyájan ott vagyunk! Mindnyájan visszatértünk. S a szavak ekkor is mintha kerülnének bennünket, mintha még ekkor sem lenne semmi, ami méltón kifejező lenne erre a napra.

Az inkák mondása szerint: „Ha fel akarsz jutni, felfelé kell menni.”

Egy „Rend” tanítása szerint a „Megvilágosodott szavai” pedig mintha a szerves folytatása lenne: „Aki feljut a hegycsúcsra, annak új távlatok tárulnak a szeme elé!”

Emlékszel még az utunk elején írt napsárga dűnékre?

Aztán jött a többi csoda is, néha versben rajzolom le a megfoghatatlan érzéseket.

Most ezekből küldök.

Déli-féltekén

Napsárga dűnék,

Homok-szemek,
Lezúgtam rajtuk
S csak nevetek.
Oázist öleltek
E fodros hegyek,
A szél velük élt,
Élt! Nem temetett!

Ultramarin
víz-tükörben
eukaliptuszok,

Rongyos ággal
Integetnek, ha
Kocsi kocog.
Méla-béke
Hegyek csipkés,
Havas magasán
Napfény lépked
Az óriások
Meredek teraszán.

Elfelejtett templom
Oldalt, ős kő-falloszok,
Vállukon Máriával
Új zarándokok.
Sziklacsúcson,
Barlangokban
Áldozó-helyek,
Nap-Kapuban,
Nap-szigeten
Szent-forrás felett.

Ember, állat, élet itt
A Természettel egy,
Ritka, tiszta levegőjét
Tán pók szőtte meg.
A vékony égen,
Boltos ívben

Szivárvány remeg
Itt áll az Idő,
S időtlenül
A világ oly remek!

*

Van, hogy így jön az üzenet a világról:

KÜLÖNÖS FÖLDÖN

Viharharapások
Tépik a földet,
Óceánmélyek
Felszínre löknek
Alvó lávát görget,
Búgó szirénhangot,
Csillagok hullását
Siratja az Andok.
Nap-kapuban álltam
– különös kegy ez –
felemelt karokkal,
fogták kezemet
az ős-energiák
s az emlékezet.

Végtelenben bércek,
Fekete lyukak,
Ezüst só-lepárlók,
Szerpentin utak,
Gyermek-arcú lámák,
„asszony kalapok”,
inka-ösvények,
monolit-oszlopok
mesékből ismert
különös világ
kaleidoszkóp-
prizmákban
éltem át, a csodált
inka-kultúrát.

Búcsúzom 13. levelemmel.

Öllemek, mint a hegyek!
S ettől kezdve közeledem!

Cuzco, Machu után, 2009. 08. 12-én.

A 18.nap.

Augusztus 13.

Kedves!

A reggel és a reggeli még Cuzcóban.

Cuzcóból repülőgéppel indulunk vissza Limába. Egy ideig még látom az elefánthátú hegyóriásokat a homályos napsütésben, aztán eltűnnek lassan. Emlékezni fogok rátok! Hatalmas felhők felett érkezünk a főváros fölé. Hosszan, szinte mozdulatlanul várakozunk az ég és föld között. Mi lehet – töprengek nyugtalanul. De semmi baj, csak ilyenkor lassan múlnak a percek. Engedélyezik a gép leszállását. S a kristálytisztá levegő, a sziporkázó színek valahol ott a messzeségben maradtak.

Limában ködös és szürke az idő.

A reptérről rögtön városnézésre indulunk. Olyan fáradt vagyok, hogy elsirom magam. De talán az összegyülemlett hatalmas érzések is feltörnek bennem. S az a mindig nehéz nyomás, amikor egy különös, szépséges, de fárasztó út a vége felé jár. S ez most minden eddigig felülmúlt.

Vezetőnk felajánlja, hogy taxival elküld a szállodába. Nem! Nem! Épp most adjam fel, a vége felé? Ki kell bírnom. – Veletek tartok! – mondom halkan, határozottan.

A városnéző sétát Limában este ismét egy kis esszében összegzem.

„Fegyver és galamb”

Dél előtt értünk Limába.

A belváros főterén megnéztük a katedrális, s vegyes érzelmekkel Pizzaro partra érkezésének benne lévő aranszín mozaikját (Pizzaróét, a spanyol hódítóét, aki 169 spanyol katonával érkezett erre a földre), a gyönyörűségeken faragott karzatot, az elefántcsontból faragott Krisztust. Sétálgatva Pizzaro impozáns házát fotóztam éppen, amikor körbejár az információ: háromnegyed tizenkettőkor az Elnöki Palota előtt zenés, parádés őrsváltás van mindennap, érjünk hát vissza ezen érdekesség megtekintésére.

Az Elnöki Palota mellett vágtunk át egyébként is az úton, hogy megnézzük a nevezetes Posta épületét – filmet is kell vennem, futott át a gondolat agyamon –, miközben a várost keresztülszelő, gyér vizű folyó partjára értünk. Kilencven százalékban inkább kiszáradtnak mondanám.

A palota hátsó oldalánál páncélauto állt. Vegyes érzelmekkel néztem, majd tekintetem felkészült a rusztikus épület falain. A magasban az oszlopok tetején „madárszobrokat” látok. Hosszan nézem a nagy szárnyasokat, amikor az egyik megmozdul, megemeli, kitárja jókora szárnyát. Ez volt hát furcsa, hiszen élő „szobrok” ezek.

Kicsivel később egy másik is megemelkedik.

Az Elnöki Palota tetején Peru nemzeti madarai, a kondorkeselyűk üldögélnek, nyugtázom. Jelképes jelkép.

Visszaindulunk a térre, hogy tanúi legyünk az őrsváltás rítusának vagy műsorának.

A palota előtt három-négy méternyi távolságra egymástól épp elfoglalják helyüket a rendfenntartó katonák. Acélsisak, acélszürke egyenruha, kezükben marokra fogva a fegyver.

A velem szemben álló katona kerek, olajos bőrű indián arcából domború, élénk, minden rezdülésre figyelő „kondorszem” villog. Az

arc mégis mintha enyhén mosolyogna. A kissé távolabb álló katona, úgy vélem, nem indián, a szőkés haj, a fehér bőr legalábbis nem erre utal. Inkább zsoldos katonának nézem. Kőkemény tekintettel pásztázza a terepet. A magas vaskerítés mögött megkezdődik a parádé: a hatalmas rézkürtöket dobpergés kísérte, az aranszín vállrojtokon s a hangszereken örvendeni kezd másodpercekre az amúgy mozdulatlan szürke fény. A parádé a kerítésen belül zajlik, a tér kíváncsi, bábész tömege a kerítésen kívül vigyázó, enyhe terpeszállásban lecövekelt katonákkal szemben áll. Tekintetük valahol az első sorok mögött fürkész, a „bármikor történhet valami” figyelmével, s azzal a tudattal, hogy a palota és a tér tömege között csak ők vigyáznak.

Hallgatjuk a parádé kellemes zenéjét – szinte táncolni volna kedvünk. – Szabad? – kérdezem nevetve utastársam.

De az egész mégis nagyon komoly, sem a ködszín levegő, sem a hangulat nem oldott.

S akkor a két katona közé, a szürke betonra, mint egy kamikáze, alászáll egy galamb. Megtorpan egyetlen másodpercre, majd határozott, „katonás léptekkel” elindul, közeledik a kondortekintetű katona felé.

Közelébe érve, szinte egyvonalban a katonával, ő is megveti lábait, és szembenéz a téren állókkal.

Lassan készítem újra a fényképezőgémem, hogy el ne riasszam e békejelképet.

A katona és a galamb mozdulatlan, míg elkattan masinám gombja. Megörökitettem a perui katonát fegyverével, s a mellette álló galambot. Fegyver és galamb.

Ekkor egy másik galamb is érkezik a katona másik oldalára.

Fegyverek és galambok!

*

Délután még a híres limai Aranyműzeum a program.

Úgy éreztem este, hogy szinte semmi nem maradt meg bennem az Aranyműzeum látnivalóiból. Mintha kiesett volna az agyamból. Ez már „csak” múzeum volt.

Peru természeti szépségei, tájainak varázsa, mélységek, magasságok, tiszta színek élménye után a múzeumban csak „látogató” voltam, aki fáradt és illatokkal megtelt volt, távolságokkal, arany, vörös, narancs ragyogásokkal telített. Mintha már semmi nem fért volna belém.

Csak a Csendes-óceán parti séta térített magamhoz, frissített fel. Igaz, hogy párás, kissé ködös s hűvös volt az idő, de levegő volt, távlat volt, és az óceán méltóságteljesen morajlott. Egy néptelen, fedett lépcsőlejárón mentünk le a partra. Elterültünk a víz csiszolta köveken, és pihentünk kicsit. Tizenöt percnyi, becsukott szemmel élvezett csend és az óceán mérhetetlen erejű, méltóságteljes csobbanásának hangja feltöltött bennünket. Elindultunk az óceánparti sétára. Gyönyörűségesen dús gyepek, különös alakú fák között élveztük az óceán illatát, a sétát.

Az újonnan épült üvegpalota-tornyok ködbe érő csúcsai egy új Peru rajzolatai voltak, ahogy az óceánpartba épített üzlet- és vendéglátóközpont is. Este tulajdonképpen nagyon sajnáltam, hogy nem ebédeltünk meg az éttermek valamelyikében, ahol szinte sorfalat álltak a pincérek, ahogy besétáltunk. Vendég láthatóan nem volt az óceán lábaihoz nyúló éttermekben. Bár megnéztük, s megállapítottuk, hogy nem drágábbak az ételek, mint a szállodánkhoz közel eső éttermek utcájában, mégsem ültünk le, hogy ezt a páratlan látványt élvezzük s megkoronázzuk egy ebédvel.

Lima, sajnálom, hogy ezt kihagytam, aligha jutok még egyszer a közeledbe.

Itt próbáltam ki, hogy bankkártyával vásároltam filmet a fényképezőgépbe az egyik kis butikban. S olyan hihetetlen volt, hogy miután beütöttem a PIN kódot, 3 perc múlva már visszaigazolták a vásárlást. Budapestről, Limába. Hát nem hihetetlen a kor, amelyben élünk?

A sétában mégis a Z és Y alakú fák tetszetek a legjobban, s az az érzés, hogy „jó volt visszaérkezni Limába”, ahol már ismerősen mozgunk – az óceán felé vivő úton.

Perunak óriási jövője van, ahogy óriási múltja is.

Visszafelé sétálva hárman is vásároltunk egy-egy Pullman bőröndöt, majd beültünk a vendéglők utcájában a már ismerős éttermek egyikébe, Piscót inni, óriás adag levest enni.

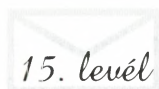
A hegyekben érzett fáradtság mintha elszállt volna, jókedvű turisták voltunk, telve még meg nem emésztett élménnyel s 19 nap gazdagságával.

Időben és lélekben is közeledem haza.

Öllelek

Bogi

Lima, 2009. augusztus 14.

20. nap.

2009. augusztus 15.

Kedves!

Utolsó levelem írom Dél-Amerikából, erről az útról legalábbis.

Kora reggel indulunk Limából São Paulóba.

São Paulóban két lehetőség között kell választanunk. Vagy a terminál valamelyik padján töltjük az éjszakát és a holnap délelőttöt, vagy fizetünk egy éjszakát egy hotelben. A második variáció mellett döntöttünk, így éjszaka pihenhetünk, reggel nem is kell majd korán kelnünk, s egy rövid városnézés is be lett ígérve.

São Paulo – Brazília

Mivel kisbusz nem lett rendelve, így négy vagy öt taxiba préselődünk bele viharos gyorsasággal, vezetők a taxik „fenekére” csap – irány a város, a szállodacím bemondása után.

Éva, Robi, Böbe és én egy kocsiba szállunk. Beszélni nem tudunk a vezetővel, a várost nem ismerjük, ami jókora távolságra van a reptértől, mint általában mindenhol.

Ez nagyon izgalmas, mondhatnám idegesítő. Taxival egy ismeretlen, közbiztonságát tekintve nem túl jó hírű város repteréről egy ismeretlen cél felé, vezető és nyelvtudás nélkül. De nem tehetünk mást, bízni kell. S bízva ismét mindenben, a brazil sofőrben, a szerencsénkben, száguldunk a sötét estében.

Megnyugtatlak.

Egy jól berendezett, kényelmes, remek fürdőszobával rendelkező hotelezében írom ezt a levelet a kissé zaklatott, mondhatnám nyűgös este s egy jókora pizza elfogyasztása után Brazíliából.

A hotel valahol, valamelyik kerület viszonylag csendes utcájában van. A hallban néhány fiatal férfi focimeccset néz, persze, hiszen a foci hazájában, Brazíliában vagyunk. A recepció csendes, s rövidesen kiderül, sem étterem, sem büfé nem üzemel az esti órában.

Valahová viszont el kell menni élelmet venni. Éhesek vagyunk, szomjasak vagyunk, nyugtalanok vagyunk.

Vezetőnk viszont határozottan ellenzi, hogy elhagyjuk a szállodát, mondván, nem biztonságos kimenni. Egy korty víz sincs már nálunk. Ez sem biztonságos.

Böbének jut eszébe, hogy pizzát biztosan lehet rendelni valami futárszolgálattól. Legalább ezt kérdezze meg Ágnes.

Nem hozzák ki a pizzát, menjünk el érte – tolmácsolja a következő pillanatban a recepciós mondatait.

Csalódottan megyünk fel a szobákba, majd újabb ötlet: megkérjük az egyik recepcióst, kíséren el bennünket a pizzériába. Leme gyünk, az egyik férfi elkísér négyünket a két utcával arrébb lévő pizzériába. A járdán itt-ott hajléktalan alszik összekuporodva. A focimeccset nézők nagy hanggal vitatják talán az eredményeket az utcán. Tagbaszakadt néger húz el mellettünk. Nem szívesen járkálnék itt egyedül. De azt hiszem, nálunk sem jobb jelenleg néhány kerület éjszakai közbiztonsága. Szerencsére nincs messze az étterem,

fényárban világítanak hatalmas kirakatai. Bent kemencében ég a tűz, sütik a pizzákat, a bárpultnál és asztaloknál vacsorázók ülnek. A kemence mellett álló férfi előrejön, mosolyog. Kísérőnk elmondja, hogy mit szeretnénk. Máris felveszik a rendelést, és rövidesen sütik a pizzákat. Nagyüzem van. A pizzabár másik felében élelmiszerbolt működik, a hűtőkben joghurtok, hideg üdítők. Vásárolunk.

Ekkor érkezik meg vezetőnk egy csapattal, utastársaink másik felével. – Mondták a portán, hogy ide jöttetek. Gyertek vacsorázni. Na ugye, hogy nem kellett kétségbe esni... – Köszönjük, már megrendeltük a pizzákat, s a hotelben fogyasztjuk el – válaszoljuk fáradtan s egyes érzéssel. Hiszen egy kisbuszrendeléssel, majd a recepció-sokkal történő értekezés után együtt jöhettünk volna, s együtt költ-hettük volna el az „utolsó vacsorát”, ha a vezetőnk felelősségtelje-sebb, ha..., ha..., haha! De már nincs jelentősége.

Sajnos a feszültség felsistereg útitársainkban, Évában és Robiban is, s a kirobbanó indulat egy kis vitába, majd mély csendbe fullad.

Nekünk sincs energiánk, hogy eloszlassuk a fejünk felett cikázó rossz hangulatot.

Az étel is csak félig fogy el, s hamar elköszönnek útitársaink.

Hát nem ez volt a csúcspontja az utazásnak.

A szálloda 12. emeletéről nézem a szemben lévő irodaház sötét ab-lakait. Jakuzzis kád van a fürdőszobában, de csak egy zuhanyozás mellett döntök.

Hatalmas alvás a méretes lakosztály méretes ágyában, s reggel – hosszú idő óta először – nem kell korán kelni.

Ez volt egy este São Paulóban, Brazíliában.

*

21. nap.

Reggel gyengén átsüt a nap a sötétítő függönyön. A reggeli valahol az első emeleti étteremben van. Kávéillat, friss péksütemények, jól bereggelizünk.

São Paulo utcáin! – írnám egy rövid esszé címeként. De most nem írok esszét. Egy rövid délelőttöt töltünk egy hatalmas országban. Mivel a csoportos városnézés elmarad, mindenki mehet, amerre viszi az orra vagy a kedve. Négyesben indulunk el kissé bizonytalanul egy kis felderítésre. De a derűs délelőtt mégiscsak más, mint az este volt. Teljes bizalommal vágunk neki. Ahogy kiballagunk a mellékutcából, a széles út hegyoldalra futó végén hatalmas épületek, az egyik az Empire State Building mása.

Arra indulunk.

Kerékpárverseny egyenpólósai hajtanak az utcán. Hajléktalan család alszik a ház tövében, de ez már nekünk sem igazán újdonság. Fiatal pár állít meg bennünket, ételre kérnek pénzt. Sajnos nálunk sincs pénz.

Betérünk egy templomba. Gospelzene szól, fekete bőrűek a hívek, és vidáman énekelnek, hullámszik a templom a mozgásuktól. Éva fotózna, de rögtön a karjára teszi a kezét egy jókora, idős néger férfi. – Ne! Tilos a fényképezés. – Kis ideig hallgatjuk a zenét a színesek templomában. Jó hangulatú a szertartásuk.

Az utcán óriáspálma nyúlik a magasba, alig látom a tetejét. Gyümölcsárusok és békesség.

Talán egy jobb befejezést tartottam volna méltónak ennek az útnak a végén. Egy közös vacsorát, egy közös sétát, egy kellemes összegzést talán egy pohár ital mellett? Mindegy. Mindegy? Talán mégsem; a sok és hatalmas élmény kissé sekélyes, hangulattalan, magányos lődörgőkké, és ettől még inkább hazavágyók társaságává tette csapatunkat már tegnap este is, s ez ma délelőtt még inkább érződött. Ezt sajnáltam.

Délben kell kint lennünk a reptéren. São Paulo. Még kóstolónak is kevés volt belőled, de azt hiszem, nem is vágytam igazán nagyvárosi városnézésre. Brazil csokoládét vásárolok – nagyon szereted a csokoládét. Ez az utolsó gondolatom, beszállás a hatalmas gépbe, indulás Frankfurt, Európa-Haza-felé!

Az utazások végén mindig elgondolkodom: mit ad, mit jelent számomra egy-egy, esetleg az éppen aktuális utazás? S az út „eredménye” ritkán jelenik meg akkor kristálytisztán, amikor hazafelé tart az ember.

Olyan minden utazás, mint a tengerből kisodort, kimosott kő. A víz alatt különleges színek, jelek vannak a kőben. Kint a parton szürkévé válik, úgy tűnik, hogy elvesztette szépségét. Aztán otthon egy tálba rakod, megtörölgeted, kifényesíted, netán megcsiszolod, s akkor előjön mindaz, ami a szépségét adta; mert láthatóvá válik benne egy idő után az az út, ami lehet, hogy nehéz vagy épp gyötrelmes volt, beletapadt sok minden, de végül kirajzolódik a tiszta kép: megjelenik, hogy miért voltál akkor és ott, mit jelentett, karcolt beléd, mit csiszolt rajtad, mit homályosított el, s mit erősített fel a színek kanyarjaiban.

Peru emlékei, azt hiszem, nem „kavicsok” lesznek, inkább óriás kváderkő tömbök, gyönyörű gömbölyű, lecsiszolt szélekkel. S úgy ille- nek majd egymáshoz, hogy egy hajszál sem fér közéjük. Árad majd évek múltán is belőlük a hatalmas energia, harmónia, a Földünk s az egész természet iránti alázat.

Öllelek

Bogi

Útban hazafelé, 2009 augusztus havának 17. napján

*

Ezt a levelet már magammal viszem s én postázom neked, de már nem találkozunk. Talán a „légi úton” közel leszünk egymáshoz. Hisz akkor már te is úton vagy! Nem is tudom, hogy most hová repülsz! Szivárvány íveljen utunk felett, mint amilyen az elinduláskor feszült fölénk Frankfurt felett.

Hálával és köszönettel vagyok azért, hogy távol lehettem, és há- lával és köszönettel, hogy van hová megérkezniem.

*

Utóirat...

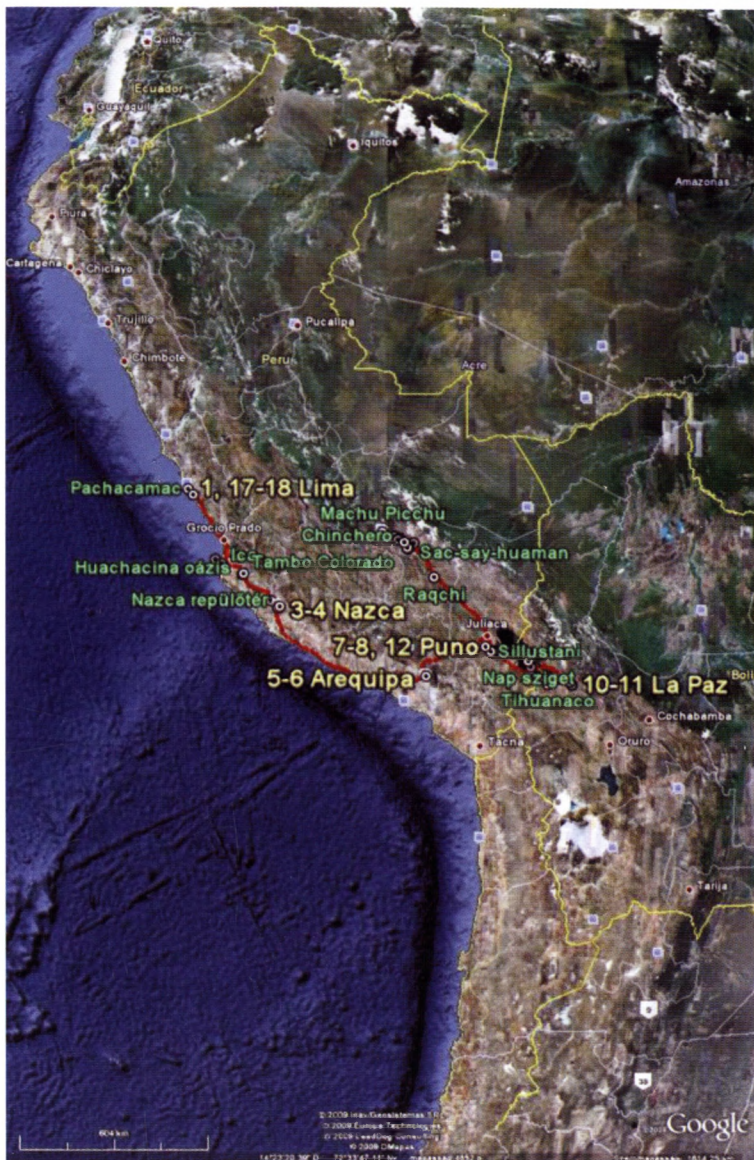
Fent a levegőben elköszönök király apámtól s a középső királyfitól. Teljesítettem a vállalt fogadalmat: együtt álltunk az óceán partján. Ott lovagoltak a hullámok hátán, ott álltak meghajolva a parti fák- ban, rám mosolyogtak a hegyek csúcsai felett a felhőkben, hozzám dörgölöztek a puha lámafejecskében, kezet nyújtottak, amikor alig

volt erőm még feljebb lépni. Láttuk a szépségeket együtt – vittem őket, és ők vittek engem, s így hazatérhetek.

Ennyi volt... mese volt – modern mese, a lélek és a test zárándoklata.

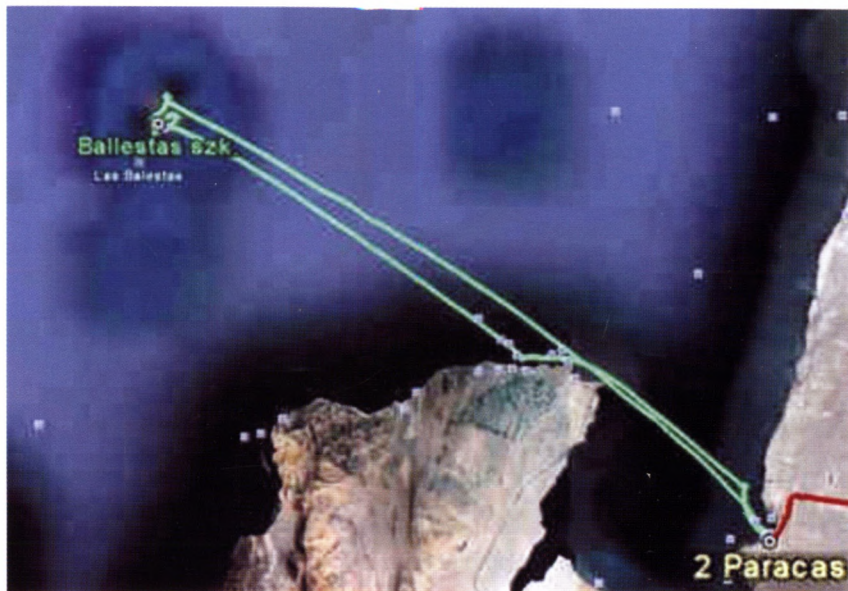
Szekeres István útitársunk összeállítása a napok végén a megtett távolságról, helyekről készített térkép és adatcsokor.

Az út Dél-Amerika térképén (sárga felirattal a szállások, zölddel a többi meglátogatott helyek)

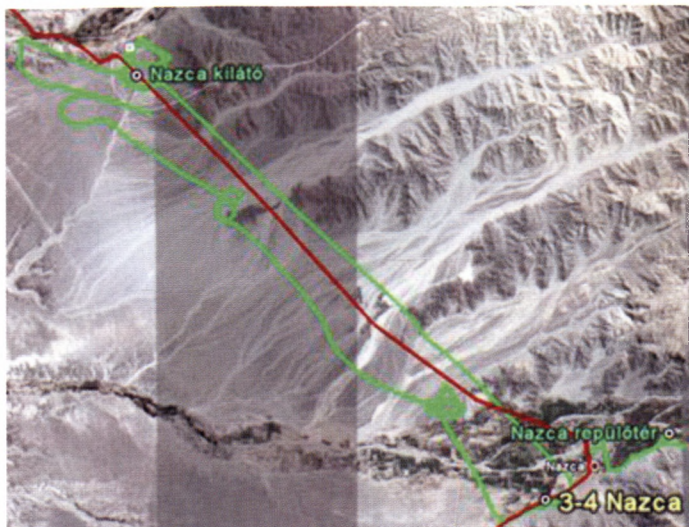
Ekkor még jelentős magasságokat nem kellett leküzdeni,
az út legmagasabb pontja Tambo Colorado volt

Július 30, hajóval a Ballestas szigetekre

Július 30, irány Nazca!

Július 31, repülő út a Nazca vonalak felett

Az egyik „kanyar” részletesebben, még a vonalak is láthatóak

Augusztus 1, egy nagyon hosszú és nagyon szép út: Nazca – Arequipa

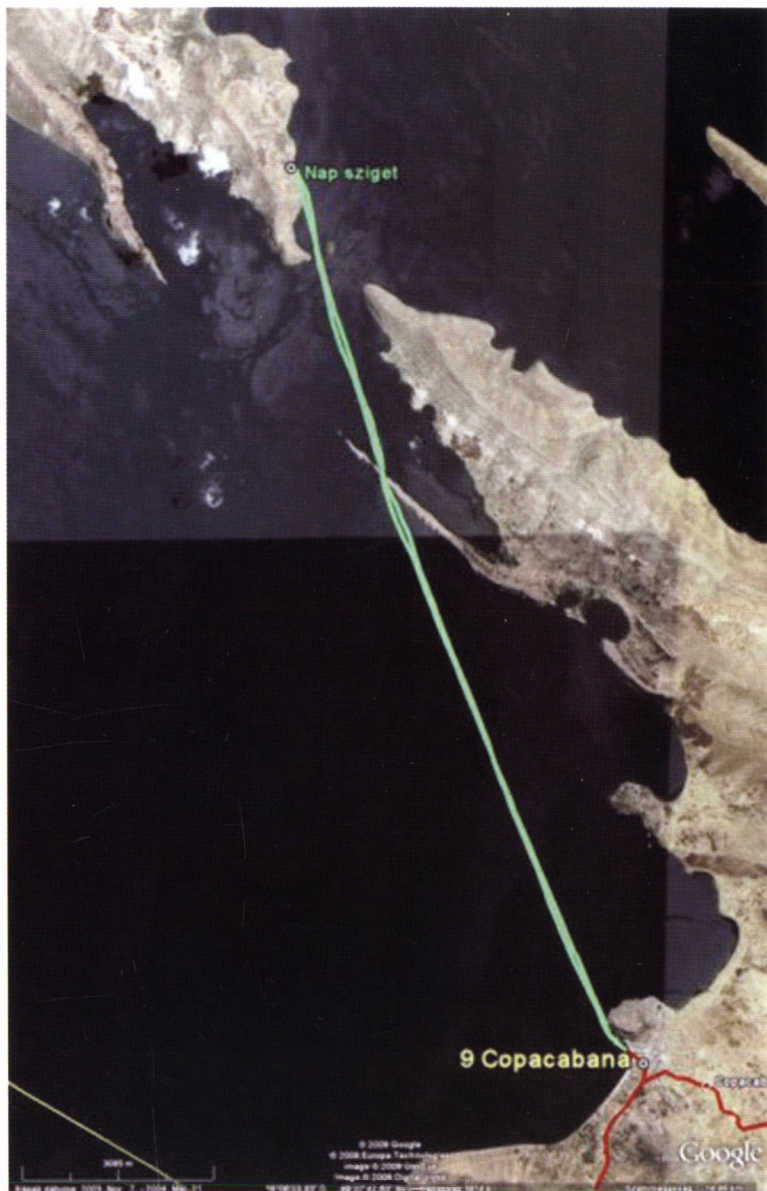
Augusztus 3, irány a Titicaca tó

Az Uro szigetek

Augusztus 5, Puno – Copacabana

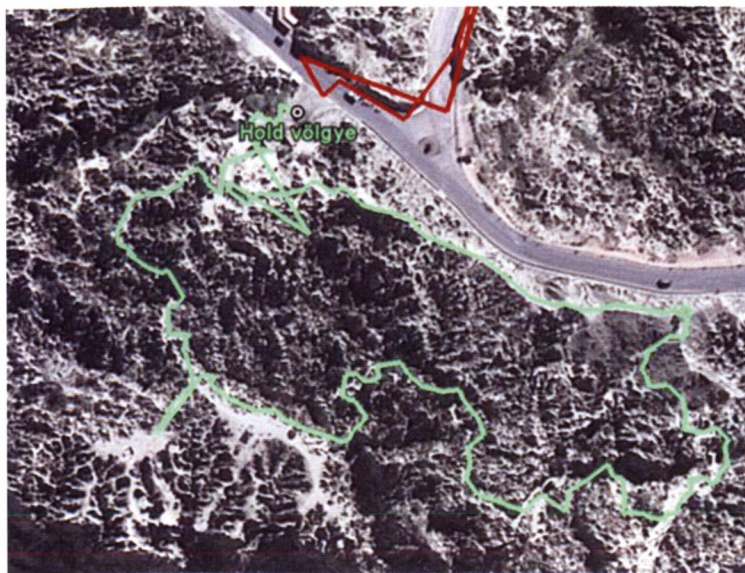
Augusztus 11, egy kicsit hosszadalmas hajóút a Nap szigetre

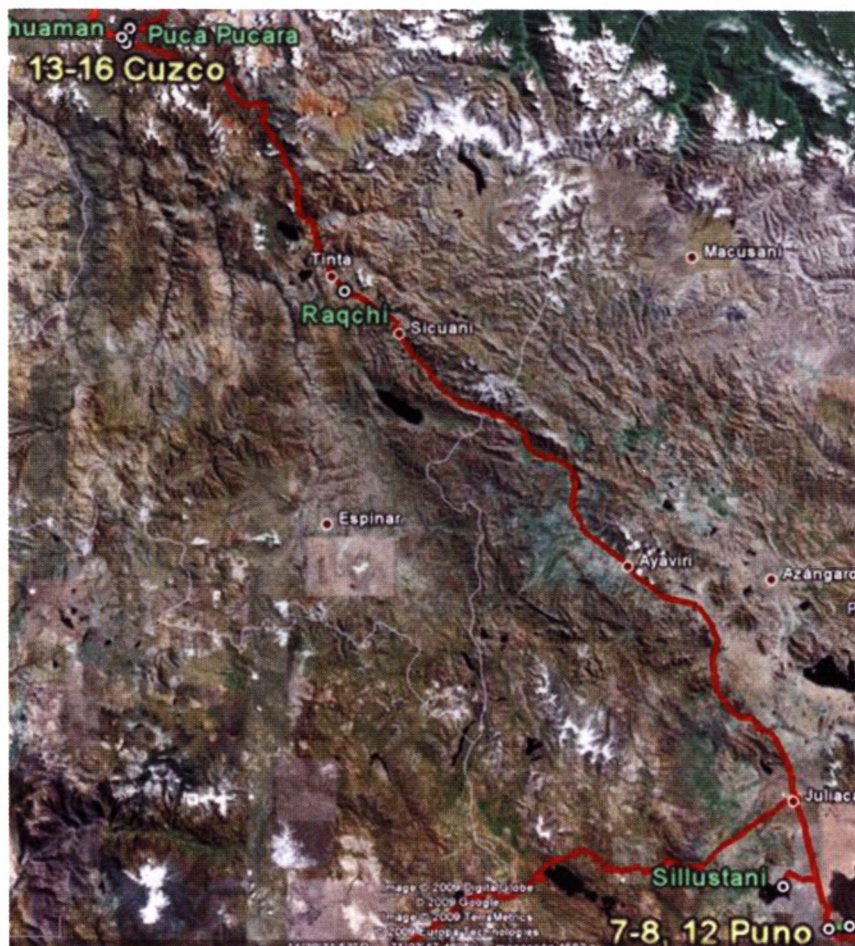
Indulás LaPaz felé

Augusztus 7, kirándulás Tiahuanacoba

Barangolás a Hoid völgyében

Augusztus 8-án visszamentünk Puno-ba, hogy egy kis pihenés után,
másnap továbbutazzunk Cuzco felé

Augusztus 10: Cuzco – Sac-say-huaman – Quenco – Puca Pucara – Tambo Machay – Pisac

Zöld színnel a gyalogos séta az inka ösvényen, a teraszok között

Augusztus 11: Cuzco – Moray – Maras – Ollantaytambo

Ollantaytambo az űrből nézve

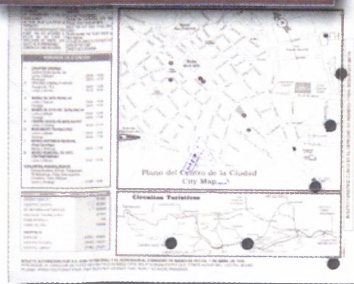
Augusztus 12: (Cuzco) – Ollantaytambo – Aguas Calientes – Macchu Picchu.
 Vonatozás az Urubamba völgyében

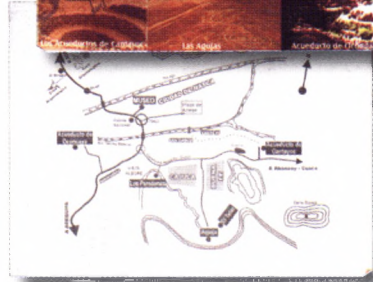
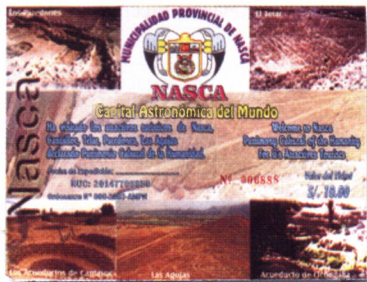

Buszozás a szerpentinén, majd sok-sok séta

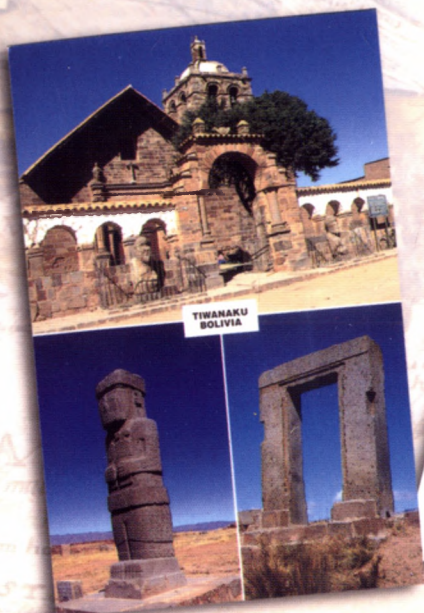

A CSÚCS!!!

		Repülő	Busz	Hajó	Vonat
Budapest	Lima	14 400			
Lima	Paracas		335		
Paracas	Ballestas szk.			44	
Paracas	Nazca		227		
Nazca vonalak		112			
Nazca	Arequipa		566		
Arequipa	Puno		309		
Puno	Sillustani		70		
Puno	Uro szk.			12	
Puno	Copacabana		146		
Copacabana	Nap sziget			32	
Copacabana	LaPaz		153		
LaPaz	Tihuanaco		171		
LaPaz	Puno		300		
Puno	Cuzco		390		
Cuzco	Pisac		77		
Cuzco	Ollaytamambo		193		
Cuzco	Machu Picchu		180		90
Cuzco	Lima	600			
Lima	Budapest	14 400			
	Összesen:	29 512	3 117	88	90
	Mindösszesen		32 807 km		

2800,-